

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

В.І. ВАРЦАБА

К.С. МАШКО

ОБЛІК У БАНКАХ
(У ТАБЛИЦЯХ І СХЕМАХ)

Навчальний посібник

Ужгород 2016

УДК 657:336.71(075.8)

ББК 65.052.9(4Укр)226.210я73

Рекомендовано Вченою Радою ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

(Протокол №1 від 1 лютого 2016 р.)

Рецензенти:

Костирко Р.О., доктор економічних наук, професор

(ДВНЗ «Університет банківської справи»);

Даньків Й.Я., кандидат економічних наук, професор

(ДВНЗ «Ужгородський національний університет»);

Гайдош К.В., член правління, головний бухгалтер

(ПАТ «Комерційний інвестиційний банк»).

Варцаба В.І., Машіко К.С.

Облік у банках (у таблицях і схемах) : Навч. посібник. – Ужгород:

Видавництво УЖНУ «Говерла», 2016. – 184 с.

ISBN 978-617-7333-13-4

У навчальному посібнику «Облік у банках (у таблицях і схемах)» у структурованій та доступній для сприйняття формі висвітлені завдання обліково-операційної роботи в банках, особливості застосування плану рахунків, принципи і правила обліку основних банківських операцій. Особлива увага акцентується на змісті бухгалтерських проведення та логіці, що лежить в їх основі.

Видання розроблено відповідно до нормативно-правової бази України, чинної станом на вересень 2015, із врахуванням окремих суттєвих змін в обліку фінансових інвестицій, що стають чинними з грудня 2015 року.

Для студентів економічних спеціальностей ВНЗ, викладачів, працівників банків та тих хто планує розпочинати банківську діяльність.

УДК 657:336.71(075.8)

ББК 65.052.9(4Укр)226.210я73

© Варцаба В.І., Машіко К.С., 2016

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ТЕМА 1. СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ	8
1.1. Сутність, принципи та види бухгалтерського обліку в банках.....	8
1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в банках.	12
1.3. Організація операційної діяльності в банках.....	13
1.4. Облікова політика банку.....	15
1.5. Банківська документація та документування банківських операцій.....	16
1.6. Характеристика та класифікація рахунків бухгалтерського обліку в банках.....	18
1.7. План рахунків бухгалтерського обліку банків України і принципи його побудови.....	20
1.8. Аналітичний і синтетичний облік у банках.....	21
ТЕМА 2. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ	24
2.1. Організація ведення касових операцій в комерційних банках	24
2.2. Організація та облік прибуткових і видаткових касових операцій.....	26
2.3. Інкасація грошового виторгу інкасаторами банків.....	29
2.4. Облік підкріплення операційних кас комерційних банків.....	31
2.5. Відображення в обліку надлишків та недостач готівки в касі банку.....	34
2.6. Облік касових операцій із застосуванням автоматичних касових машин.	35
ТЕМА 3. ІНСТРУМЕНТИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ТА ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ЗА ЦИМИ РОЗРАХУНКАМИ	38
3.1. Інструменти та принципи організації безготівкових розрахунків	38
3.2. Облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями та платіжними вимогами дорученнями.....	42
3.3. Облік операцій при розрахунках чеками.	45
3.4. Облік операцій при розрахунках акредитивами.	47
3.5. Облік операцій із застосуванням платіжних карток.	50
ТЕМА 4. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ	54
4.1. Власний капітал банку, його склад та оцінка.....	54
4.2. Облік операцій з формування статутного капіталу банку.....	55

4.3. Облік розрахунків з акціонерами банку.....	57
4.4. Облік фінансового результату діяльності банку та його розподілу.....	58
ТЕМА 5. ОБЛІК ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ	60
5.1. Основні засади ведення і обліку банками депозитних операцій.....	60
5.2. Облік розміщених депозитів на міжбанківському ринку.....	63
5.3. Облік залучених банком депозитів.....	64
5.4. Облік доходів і витрат за депозитними операціями.....	65
ТЕМА 6. ОБЛІК АКТИВНИХ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ	68
6.1. Організація процесу банківського кредитування та його відображення в обліку.....	68
6.2. Рахунки, що використовуються при обліку банківських кредитів.....	70
6.3. Облік операцій з надання кредиту.....	71
6.4. Облікові процедури, що виконуються з настанням терміну погашення кредиту.....	74
6.5. Облік доходів банку за кредитними операціями.....	75
ТЕМА 7. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ	79
7.1. Суть та особливості обліку валютних операцій банку.....	79
7.2. Облік готівкових валютно-обмінних операцій.....	82
7.3. Облік операцій з купівлі та продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку.....	83
7.4. Облік безготівкових операцій з купівлі та продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів.....	85
7.5. Особливості обліку активів і зобов'язань банку в іноземній валюті.....	87
ТЕМА 8. ОБЛІК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ БАНКУ	90
8.1. Засади оцінки та обліку цінних паперів і фінансових інвестицій банку.....	90
8.2. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку.....	93
8.3. Облік цінних паперів у портфелі банку на продаж.....	97
8.4. Облік цінних паперів у портфелі банку до погашення.....	102
8.5. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.....	102
ТЕМА 9. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ І НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ БАНКУ	105
9.1. Суть та види основних засобів та нематеріальних активів банку.....	105
9.2. Методи оцінки основних засобів та нематеріальних активів.....	106
9.3. Облікові процедури, що супроводжують операції із основними засобами та нематеріальними активами.....	110
ТЕМА 10. ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ БАНКУ	115
10.1. Суть та класифікація доходів і витрат комерційного банку.....	115

10.2. Характеристика рахунків, що застосовуються для обліку доходів і витрат банку.....	118
10.3. Правила відображення в обліку доходів і витрат	120
10.4. Облікові процедури, що супроводжують визнання доходів та витрат	122
ТЕМА 11. СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКУ.....	127
11.1. Види банківської звітності та їх характеристика.....	127
11.2. Вимоги до фінансової звітності банку, порядок її складання	128
11.3. Звіт про фінансовий стан (Баланс) банку.....	130
11.4. Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід.....	132
11.5. Звіт про зміни у власному капіталі.....	134
11.6. Звіт про рух грошових коштів.....	135
ДОДАТКИ.....	139
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	183

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах розвитку економіки України банківська система є однією з основних ланок ринкових структур держави. Банки, залучаючи грошові кошти, здатні у формі кредитів та інвестицій спрямовувати їх в економіку, вони виступають посередниками під час розрахункових операцій, виконують роль агентів валютного контролю тощо. Зважаючи на винятковість функцій банківських установ, результати їх діяльності мають вплив на значене коло суб'єктів економіки – починаючи від інвесторів та клієнтів банку і закінчуючи Національним банком України та урядовими структурами. Відповідно важлива роль забезпечення всіх зацікавлених користувачів у якісній і достовірній інформації про діяльність банку є основним призначенням системи бухгалтерського обліку.

Однак облік у комерційних банках має певні особливості, що обумовлені характером банківських операцій, організацією облікової роботи, формою і змістом документації тощо. Крім того, зміни правового регулювання обліку в банках свідчать, що він адаптується до МСБО, сучасних потреб фінансових ринків, фінансово-аналітичних завдань банківського менеджменту.

Відповідно нові умови роботи зумовлюють високі вимоги до підготовки банківських працівників загалом і бухгалтерів зокрема. Адже бухгалтер повинен добре знати методологію і процедури бухгалтерського обліку, володіти його технікою, уміти трактувати й застосовувати нормативні документи, що регламентують банківські операції. Саме на формування таких знань та навичок націлений цей посібник.

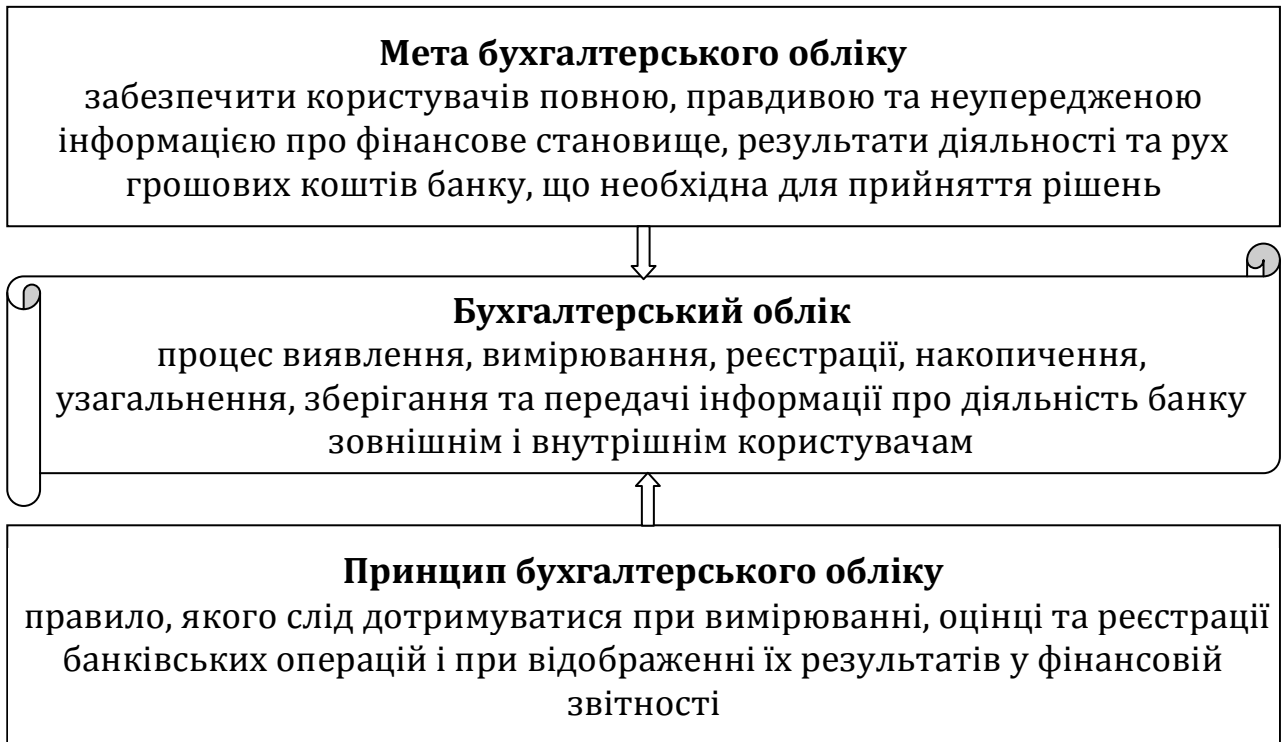
Автори, спираючись на свої теоретичні знання та практичний досвід банківської роботи, зробили спробу зацентувати увагу читача на змісті бухгалтерських проведень та логіці, що лежить в їх основі. У посібнику у структурованій та доступній для сприйняття формі викладені завдання обліково-операційної роботи в банках, особливості застосування плану рахунків, принципи і правила обліку банківських операцій.

Посібник можуть використовувати студенти вищих навчальних закладів, що навчаються за економічними спеціальностями, викладачі, а також ті, хто вже здійснює практичну банківську діяльність чи хоче її розпочинати.

Запропоноване видання розроблено відповідно до нормативно-правової бази України, чинної станом на вересень 2015, із врахуванням окремих суттєвих змін в обліку операцій з цінними паперами та фінансових інвестицій, що стають чинними з грудня 2015 року.

ТЕМА 1. СИСТЕМА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В БАНКАХ

1.1. Сутність, принципи та види бухгалтерського обліку в банках

Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності банків

Принцип	Сутність принципу
Обачність	Застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань витрат і завищенню оцінки активів і доходів банку
Повне висвітлення	Усі операції підлягають реєстрації на рахунках бухгалтерського обліку без будь-яких винятків. Фінансова звітність повинна містити всю інформацію про фактичні й потенційні наслідки операцій банку та подій, здатних вплинути на рішення, що виносяться на її основі
Автономність	Банк розглядається як юридична особа, відокремлена від її власників, через що особисте майно і зобов'язання власників не повинні відображатись у фінансовій звітності банку
Послідовність	Постійне (з року в рік) застосування банком обраної облікової політики
Безперервність	Оцінка активів та зобов'язань банку здійснюється виходячи з припущення, що його діяльність триватиме далі

**Основні принципи бухгалтерського обліку та
фінансової звітності банків**

Принцип	Сутність принципу
Нарахування та відповідності доходів і витрат	Для визначення фінансового результату звітного періоду необхідно порівняти доходи звітного періоду з витратами, що були здійснені для отримання цих доходів. При цьому доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку в момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів
Превалювання сутності над формою	Операції обліковуються відповідно до їхньої економічної сутності, а не лише виходячи з юридичної форми
Історична (фактична) собівартість	Пріоритетною є оцінка активів і пасивів банку за вартістю їх придбання чи виникнення. Активи та зобов'язання в іноземній валюті, мають переоцінюватись у разі зміни офіційного валютного курсу на звітну дату
Єдиний грошовий вимірник	Вимірювання та узагальнення всіх операцій банку у його фінансовій звітності здійснюється в єдиній грошовій одиниці
Періодичність	Можливість розподілу діяльності банку на певні періоди часу з метою складання фінансової звітності

СИСТЕМА ОБЛІКУ В БАНКУ ВКЛЮЧАЄ:

- Фінансовий облік
- Податковий облік
- Управлінський облік

Вони ґрунтуються на єдиній інформаційній базі, але відрізняються формою та періодичністю розрахунку даних.

Організація управлінського обліку має забезпечувати перевірку ідентичності інформації і розрахунків, здійснених на основі фінансового обліку.

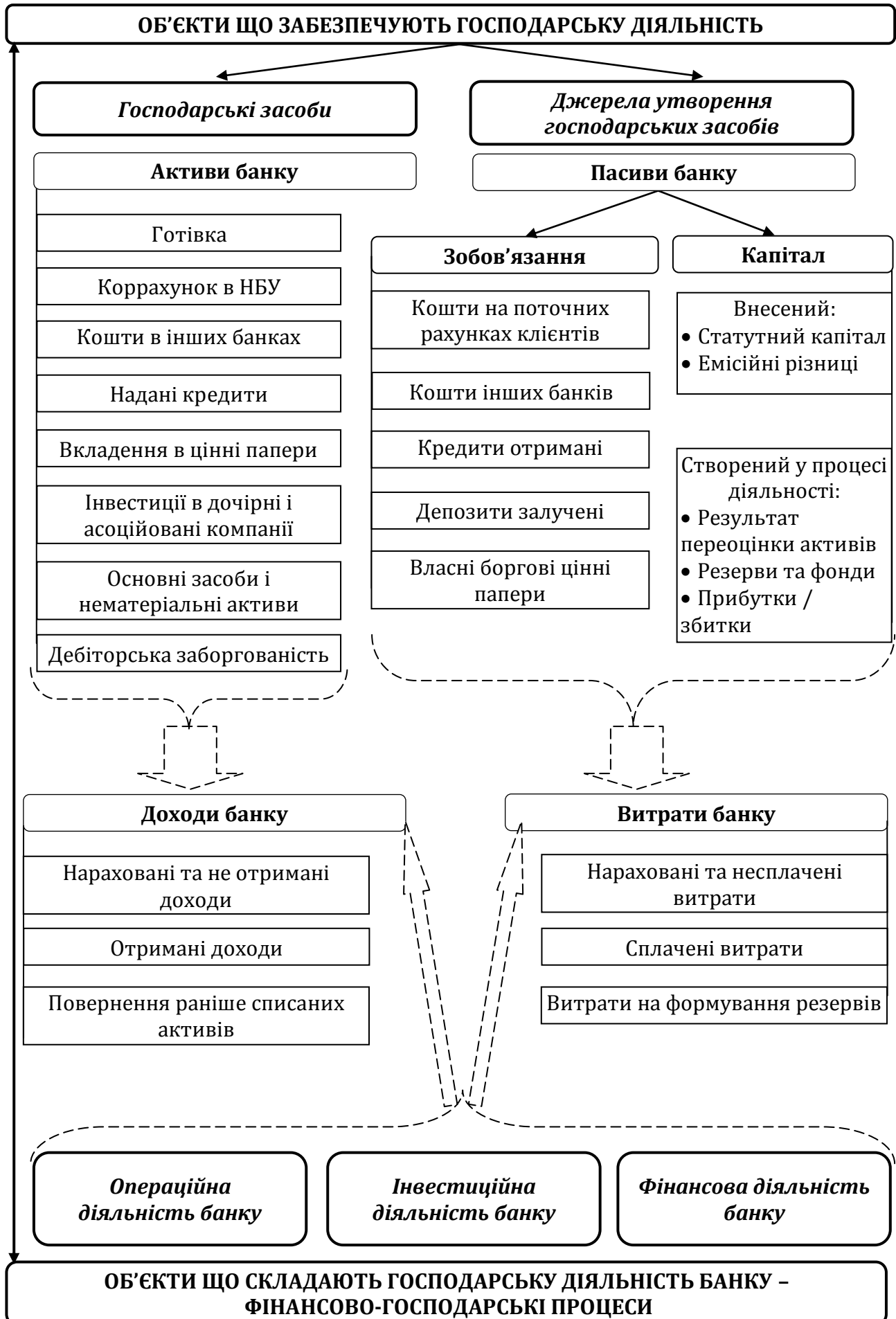
Порівняльна характеристика підсистем обліку в банках

Ознака	Вид обліку		
	Фінансовий	Податковий	Управлінський
Об'єкти обліку	Активи; зобов'язання; капітал; доходи; витрати; фінансові результати	Доходи; витрати; результати діяльності, визначені згідно вимог податкового законодавства	Визначаються банком самостійно
Суб'єкти регламентації	Національний банк України	Верховна Рада України, Міністерство фінансів, податкові органи	Керівництво та акціонери банку

Порівняльна характеристика підсистем обліку в банках

Ознака	Вид обліку		
	Фінансовий	Податковий	Управлінський
Мета обліку	Формування достовірної інформації про фінансовий стан банку та результати його діяльності	Визначення розміру об'єкту оподаткування, суми податків і контроль за своєчасністю їх сплати	Отримання додаткової інформації щодо діяльності банку для прийняття управлінських рішень на різних рівнях управління банком
Ступінь регламентації	Закони, нормативно-правові акти НБУ, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку	Податковий кодекс	Внутрішні нормативні документи банку
Користувачі	<i>Внутрішні користувачі:</i> акціонери банку, органи управління банку, працівники банку <i>Зовнішні користувачі:</i> НБУ, наявні та потенційні кредитори, банки-кореспонденти, наявні та потенційні клієнти, інші користувачі	<i>Зовнішні користувачі:</i> податкові органи	<i>Внутрішні користувачі:</i> керівництво банку, службовці банку
Форми звітності	Звіт про фінансовий стан; Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід; Звіт про рух грошових коштів; Звіт про зміни у власному капіталі; примітки до звітів	Податкові декларації	Управлінська звітність (звіти про виконання кошторисів, звіти центрів відповідальності, бізнес-плани)
Прозорість системи обліку	Більшість даних доступна для всіх користувачів	Більшість даних доступна податковим органам та керівництву банку	Дані є комерційною таємницею і доступні керівникам банку та обмеженому колу службовців

Об'єкти бухгалтерського обліку в банках

1.2. Нормативно-правове регулювання бухгалтерського обліку в банках

Система нормативного регулювання бухгалтерського обліку в банках

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку і фінансової звітності система принципів, методів та процедур ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності суб'єктів господарювання незалежно від форми власності і специфіки діяльності (Додаток 1)

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку нормативно-правовий акт, затверджений Міністерством фінансів України, що визначає принципи та методи ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що не суперечать міжнародним стандартам і враховують специфіку функціонування національної економіки (Додаток 2)

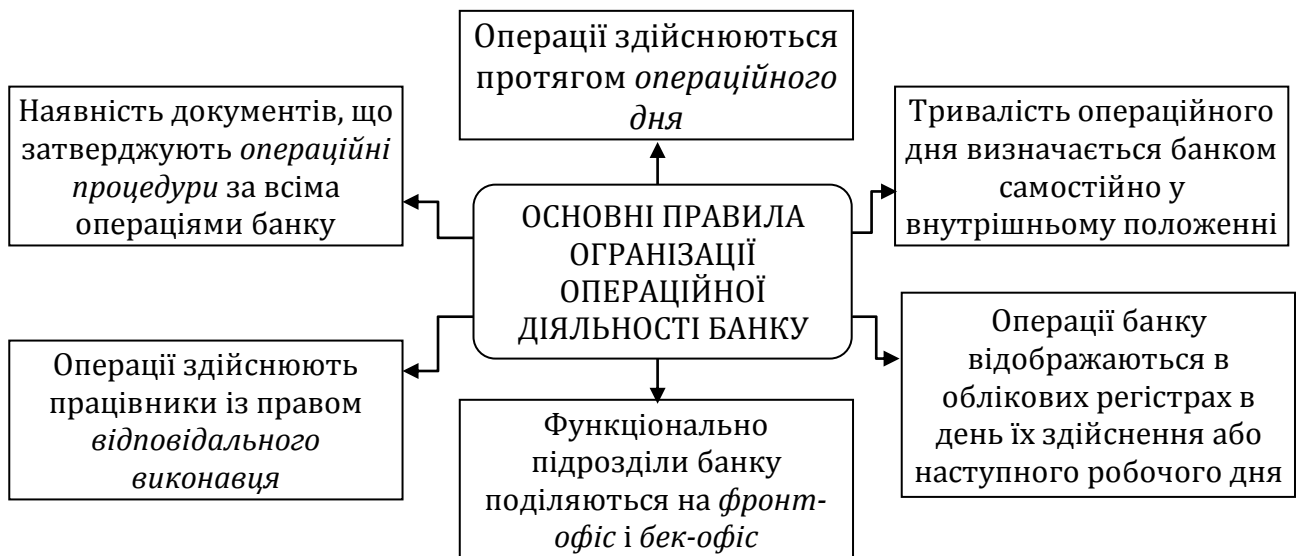
1.3. Організація операційної діяльності в банках

Операційна діяльність банку

сукупність технологічних процесів, пов'язаних з документуванням інформації за операціями банку, проведенням їх реєстрації у відповідних регістрах, перевіркою, вивірянням та контролем за операційними ризиками

ЗАБЕЗПЕЧУЄ

- розподіл обов'язків та повноважень щодо здійснення операцій;
- документування операцій;
- своєчасне, повне та достовірне відображення операцій у регістрах бухгалтерського обліку;
- накопичення та надання докладної інформації за кожною операцією з обов'язковим зазначенням даних про її учасників,;
- захист активів банку від потенційних збитків та контроль за їх якістю;
- установлення лімітів на здійснення окремих операцій;
- визначення операційних ризиків і управління ними;
- адекватну систему внутрішнього контролю;
- надання внутрішніх інструкцій (розпоряджень) щодо здійснення платежів;
- зберігання інформації про всі операції банку;
- конфіденційність інформації про кожную операцію та її контрагентів.

Обов'язкові складові **операційних процедур (правил)** здійснення операції банку

- Опис операції
- Розподіл повноважень між виконавцями
- Установлення відповідальності для осіб, які здійснюють операцію
- Документування інформації за операцією
- Заходи внутрішнього контролю за проведенням операції

Операційний день банку

діяльність банку протягом робочого дня, що пов'язана з реєстрацією, перевіркою, обліком, контролем операцій з відображенням їх у регістрах бухгалтерського обліку банку (у т. ч. прийом, обробка і виконання документів від клієнтів)

Операційний час банку

час, протягом якого відбувається обслуговування клієнтів, приймаються документи на переказ і документи на відкриття, що мають бути оброблені, передані та виконані банком (встановлюється з урахуванням режиму роботи платіжних систем)

Час завершення

технологічної обробки облікової інформації формуванням оборотно-сальдового балансу, реєстрів аналітичного обліку, інших реєстрів

Відповідальні виконавці

працівники банку, яким доручено:

Оформляти і підписувати документи за визначеними операціями

Технологічно виконувати визначені операційні процедури

Контролювати правильність оформлення документів і їх відображення в обліку

Фронт-офіс

Підрозділи банку або уповноважені особи, які ініціюють та/або організують операцію (укладаючи договори)

Функції підрозділів

Підрозділи банку або відповідальні виконавці, які забезпечують реєстрацію, перевірку, звірку, облік операцій та контроль за ними

Бек-офіс

Основні етапи здійснення банківської операції

Надання (отримання) працівниками *дозволу* на проведення операції (затверджені у правилах здійснення операцій певного типу або у окремих дозволах)

Проведення операції: укладення договорів, складання первинних документів, відкриття рахунків, введення інформації в облікову систему, її обробка тощо)

Здійснення *внутрішнього контролю* за операцією (протягом усього операційного процесу — від часу ініціювання до відображення інформації про операцію в облікових регістрах)

1.4. Облікова політика банку

Облікова політика банку	
<p>сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються банком для складання та подання фінансової звітності.</p> <p>Установлює особливості організації та порядок ведення бухгалтерського обліку операцій, які здійснює банк згідно із законодавством України.</p>	
Затверджується	Правлінням (радою директорів) банку у положенні про облікову політику банку
Змінюється	<p>У випадках, якщо зміна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • вимагається нормативно-правовими актами Національного банку України, прийнятими відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності, та/або міжнародними стандартами фінансової звітності; • приводить до того, що фінансові звіти надають достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій або умов на фінансовий стан, фінансові результати діяльності або грошові потоки банку.
Описує	<ul style="list-style-type: none"> • принципи обліку окремих статей звітності; • методи оцінки певних об'єктів обліку; • факти, що стосуються змін в обліковій політиці.

СКЛАДОВІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ БАНКУ	
	характеристика аналітичних рахунків внутрішнього плану рахунків
	додаткові реєстри аналітичного обліку та форми первинних документів (крім тих, що визначені в загальному порядку)
	правила документообігу й технології обробки облікової інформації
	перелік прав працівників банку на підпис документів
	порядок контролю за здійсненими внутрішньобанківськими операціями
	перелік операцій, що потребують додаткового контролю
	порядок проведення інвентаризації та методи оцінки активів і зобов'язань
	порядок фінансування та проведення розрахунків між структурними підрозділами банку
	порядок застосування в обліку принципу нарахування доходів і витрат
	процедури вивірки та контролю (операцій, звітності тощо)
	порядок консолідації звітності асоційованих та дочірніх компаній
	політика банку щодо роботи з цінними паперами
	порядок реєстрації договорів

1.5. Банківська документація та документування банківських операцій

Банківський документ		
<p>письмове розпорядження клієнта, господарської організації чи банку, що містить необхідну і достатню інформацію для здійснення банківських операцій, підтверджує їх законність і служить основою для відображення операцій у бухгалтерському обліку</p>		
За місцем складання	Внутрішні	Оформлені всередині банку
	Зовнішні	Отримані від клієнтів, державних виконавців та інших банків
За обсягом	Первинні	Складені під час здійснення операції, а якщо це неможливо - безпосередньо після її закінчення
	Зведені	Об'єднують низку документів групуванням їх показників (зведений меморіальний ордер)
За змістом	Касові	Застосовуються для оформлення операцій з готівкою (заява на переказ готівки, грошовий чек тощо)
	Меморіальні	Застосовуються для оформлення операцій за безготівковими розрахунками (меморіальний ордер, платіжне доручення, розрахунковий чек тощо)
За призначенням	Розпорядчі	Містять розпорядження про здійснення господарської операції (наказ на прийняття / звільнення з роботи, розпорядження на видачу кредиту тощо)
	Виконавчі	Підтверджують факт здійснення операції (квитанція, позабалансовий ордер тощо)

ОБОВ'ЯЗКОВІ І РЕКВІЗИТИ БАНКІВСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ	
назва документа	сума операції (цифрами і прописом)
номер та дата складання документа	номери рахунків за дебетом і кредитом
назва одержувача коштів	підписи осіб, відповідальних за здійснення операції, відтиск
назва підприємства (банку), від імені якого складено документ	назви та номери МФО банків (одержувача та платника коштів)
зміст операції	

ОСНОВНІ ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ДОКУМЕНТІВ

Кількість примірників документів, що подаються до(або оформляються в) банку, має бути достатньою для відображення операцій за всіма особовими рахунками, а також для додатків до витягів із особових рахунків

Відповідальність за своєчасне складання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку, за правильність відображення операцій несуть особи, які склали і підписували ці документи (реєстри)

Банки самостійно визначають порядок формування і зберігання первинних документів, облікових реєстрів і звітів, забезпечують їх сувору схоронність

- специфіки певної операції
- структури обліково-операційного апарату банку;
- автоматизації обліку;
- вимог НБУ до окремих операцій

залежить
від

Основні правила документообігу

- кожен документ підлягає попередньому контролю;
- документи щодо безготівкових операцій спершу проводять за дебетом рахунків платників, а потім за кредитом рахунків одержувачів;
- прибуткові касові документи служать підставою для відображення операцій в обліку після того, як гроші отримано касою банку, а видаткові – направляють у касу для оплати після відображення видаткових операцій за рахунками обліку

базується
на

Документообіг за банківськими операціями

послідовне переміщення грошово-розрахункових документів від моменту їх виписування або надходження ззовні до завершення операції за робочий день і передачі у поточний архів.

встановлюється
банком
самостійно

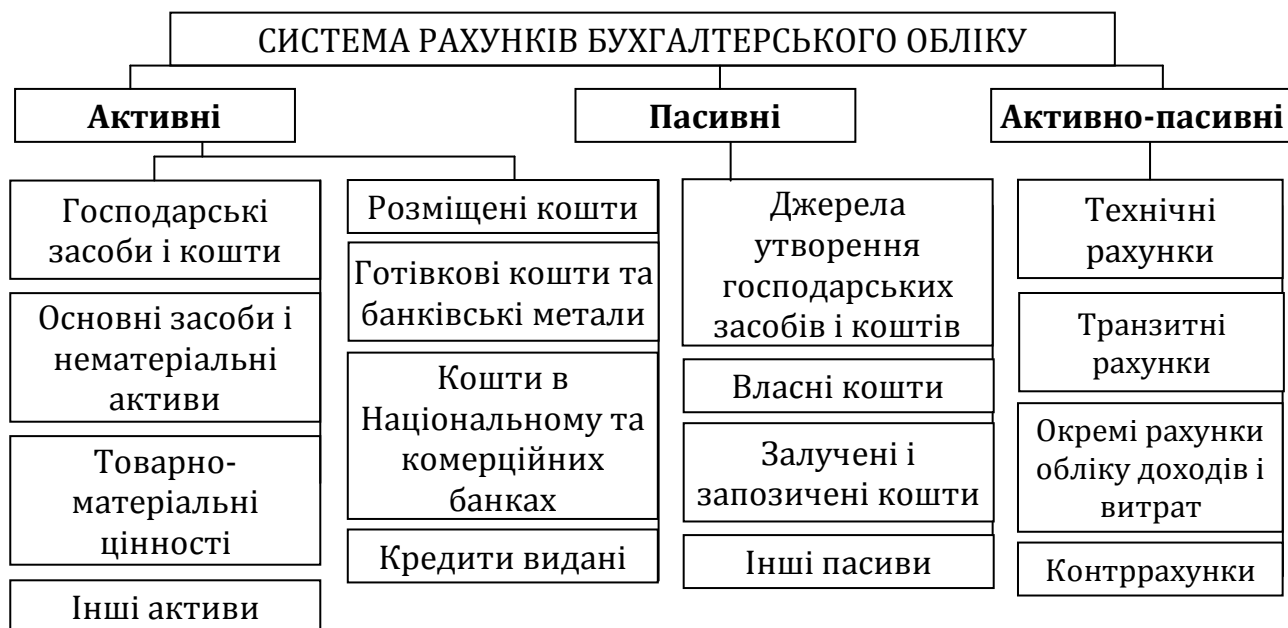
Графік документообігу:

- порядок переміщення документів між банком і клієнтами, між різними установами банків;
- кількість підрозділів, через які проходить кожен первинний документ;
- виконавці, які беруть участь у етапах проходження документу;
- максимальний час перебування документів у підрозділі;
- терміни, відведені для відображення інформації в обліку.

1.6. Характеристика та класифікація рахунків бухгалтерського обліку в банках

Рахунок бухгалтерського обліку
носій інформації, який застосовується для реєстрації, нагромадження та зберігання даних про конкретний об'єкт обліку

Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за економічним змістом об'єктів обліку

T-подібна модель рахунку

Рахунок № ____	Назва
<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>

Розгортка активного рахунку

Рахунок № ____	Назва
<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>
Сальдо початкове	
Зміни (збільшення)	Зміни (зменшення)
Оборот	Оборот
Сальдо кінцеве	

Розгортка пасивного рахунку

Рахунок № ____	Назва
<i>Дебет</i>	<i>Кредит</i>
	Сальдо початкове
Зміни (зменшення)	Зміни (збільшення)
Оборот	Оборот
	Сальдо кінцеве

За активно пасивним рахунком сальдо може бути дебетове, кредитове або розгорнуте (дебетове, і кредитове)

Класифікація рахунків бухгалтерського обліку за місцем відображення в балансі

Постійні балансові рахунки мають залишок на кінець звітного періоду.

Тимчасові балансові рахунки закриваються наприкінці звітного періоду після визначення фінансового результату банку.

Контрарні рахунки призначені для регулювання оцінки активів і пасивів банку, відображених за основними рахунками.

Позабалансові рахунки використовуються для обліку операцій, не відображених у балансі.

Контррахунки дозволяють застосовувати метод подвійного запису для позабалансових рахунків.

Характеристика контрарних рахунків

Ознака	Контрактивні рахунки	Контрпасивні рахунки
Призначення	регулювання оцінки окремих видів активів	регулювання оцінки окремих видів пасивів
Тип рахунку	Пасивні К-т (збільшення сум, які підлягають вирахуванню із залишку основного активного рахунка) Д-т (зменшення сум, що підлягають вирахуванню із залишку основного активного рахунка)	Активні К-т (зменшення сум, що підлягають вирахуванню із залишку основного пасивного рахунку) Д-т (збільшення сум, що підлягають вирахуванню із залишку основного пасивного рахунку)

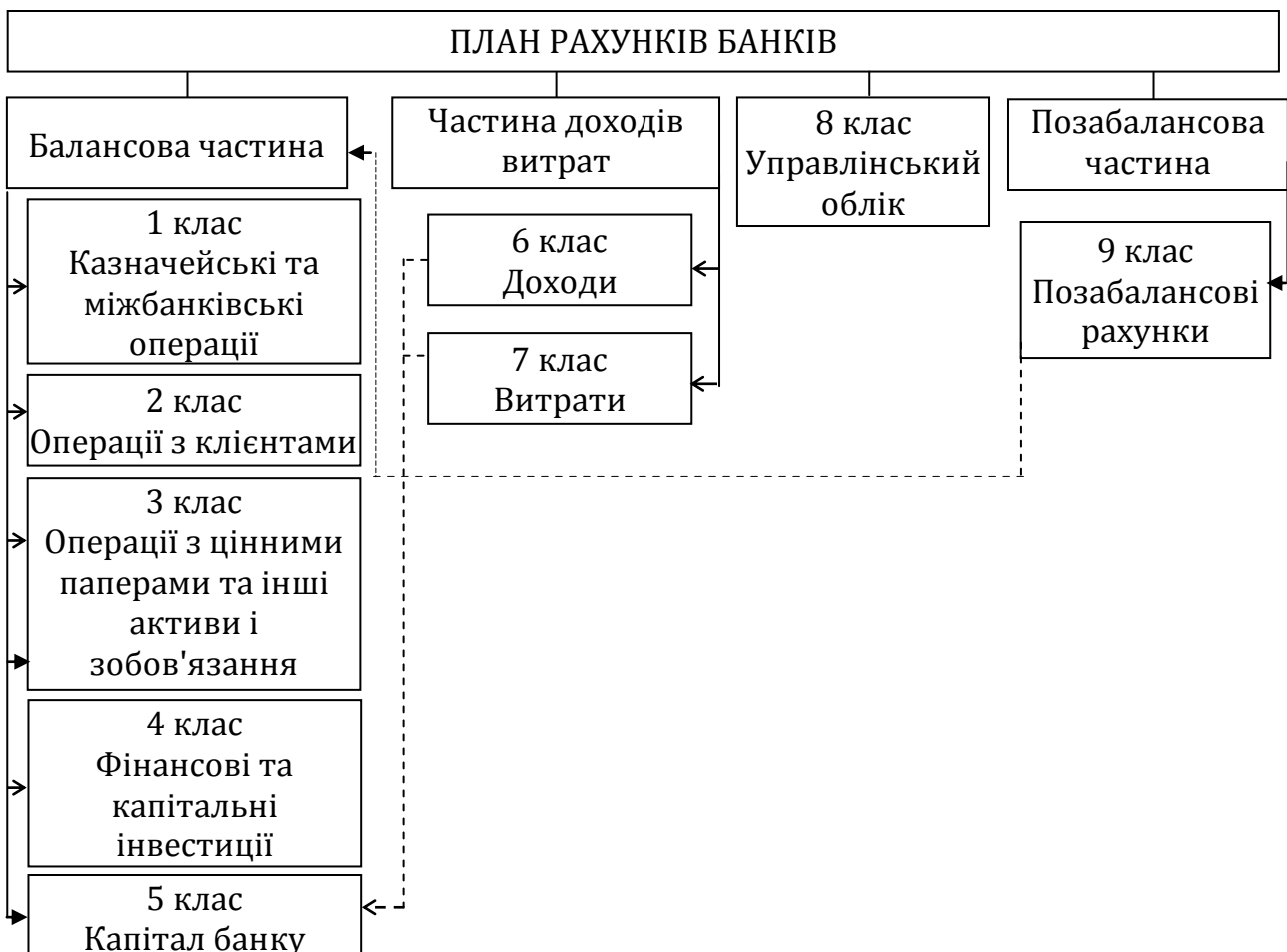
Характеристика контрарних рахунків

Ознака	Контрактивні рахунки	Контрпасивні рахунки
Сальдо	відображено в активі балансу банку зі знаком «мінус» і зменшує оцінку об'єкта обліку за основним активним рахунком	відображено в пасиві балансу банку зі знаком «мінус» і зменшує оцінку об'єкта обліку за основним пасивним рахунком
Приклади	«Знос основних засобів», «Знос інших необоротних матеріальних активів», «Резерви під знецінення фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж»	«Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)», «Неамортизований дисконт за строковими коштами суб'єктів господарювання»

1.7. План рахунків бухгалтерського обліку банків України і принципи його побудови

План рахунків бухгалтерського обліку банків України
систематизований перелік рахунків бухгалтерського обліку, що використовується для детальної та повної реєстрації всіх банківських операцій з метою забезпечення потреб складання фінансової звітності

Структура Плану рахунків

ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ І ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАНУ РАХУНКІВ

Фінансовий облік ведеться за **єдиним** Планом рахунків, обов'язковим до застосування всіма комерційними банками України

Мультивалютний облік операцій, тобто операції, розрахунки за якими проводяться в іноземній валюті, відображається на тих самих рахунках, що й за операціями в гривні

Кожна з чотирьох цифр номера балансового рахунка означає рівень **ієрархії** (перша цифра – клас рахунка; перша і друга – розділ; перша, друга й третя – групу, перша, друга, третя і четверта номер рахунка)

Банки самостійно встановлюють **внутрішні правила управлінського обліку** і рахунки для 8 класу Плану рахунків

Позабалансові операції відображаються в обліку за системою **подвійного запису** за допомогою спеціальних контррахунків

Узагальнення первинної інформації проводиться **спочатку на рахунках аналітичного обліку**, а потім на синтетичних балансових рахунках

Балансові рахунки в Плані рахунків класифікуються за:

- **типами контрагентів** (НБУ, інші банки, суб'єкти господарювання, фізичні особи, органи місцевого самоврядування);
- **характером операцій** (казначейські та міжбанківські операції, операції з клієнтами, операції з цінними паперами, довгострокові вкладення, основні засоби та нематеріальні активи, капітал банку);
- **ступенем ліквідності активів і зобов'язань**: активи та зобов'язання в балансовій частині Плану рахунків подано за ознакою зниження ліквідності (активи) та збільшення часу, необхідного для повернення боргів (пасиви).

1.8. Аналітичний і синтетичний облік у банках

Синтетичний (узагальнюючий) облік

дозволяє отримувати систематизовану інформацію щодо фінансового стану банку і контролювати правильність відображення операцій за рахунками бухгалтерського обліку.

Ведення синтетичного обліку забезпечується за допомоги рахунків II, III, IV порядків Плану рахунків бухгалтерського обліку комерційних банків України

Аналітичний облік

детальне відображення всіх операцій та іншої діяльності банку, що здійснюється на основі первинних документів у регістрах аналітичного обліку

Регістри синтетичного та аналітичного обліку

носії спеціального формату (паперові, машинні) у вигляді відомостей, книг, журналів тощо, що містять узагальнену облікову інформацію аналітичного та синтетичного рівнів.

Банки самостійно розробляють і затверджують форми реєстрів обліку з урахуванням того, що вони повинні мати назву, період реєстрації операцій, прізвища, підписи або інші дані, що дають змогу ідентифікувати осіб, які їх склали.

Характеристика обов'язкових форм реєстрів обліку

Форма реєстру	Призначення
Особові рахунки	відображення операцій з клієнтами відповідно до укладених договорів
Виписки до особових рахунків	складаються до кожного особового рахунку, призначені для видачі або відсилання клієнту і підтверджують виконані за день операції
Аналітичні рахунки з обліку внутрішньо-банківських операцій	відображення інших операцій, не пов'язаних з виконанням доручень клієнтів
Книга реєстрації відкритих рахунків	реєстрація всіх рахунків, що відкриваються юридичним і фізичним особам, рахунків за внутрішніми операціями банку. Ведеться в розрізі балансових рахунків четвертого порядку та включає: номер балансового рахунку; номер особового рахунку; код контрагента; найменування контрагента; дату відкриття рахунку; дату закриття рахунку
Щоденний оборотно-сальдовий баланс	відображення: оборотів за дебетом і кредитом кожного синтетичного рахунку за день; вихідних залишки за кожним балансовим рахунком четвертого порядку з проміжними підсумками за балансовими рахунками третього та другого порядків (аналогічно і за позабалансовими рахунками); підсумків за кожним класом рахунків та загальний підсумок за всіма рахунками установи банку за активом і пасивом балансу. Правильність складання щоденного балансу оборотів і залишків контролюється рівністю дебетових і кредитових оборотів та залишків за активом і пасивом

РЕКВІЗИТИ ОСОБОВИХ РАХУНКІВ ТА ВИПИСОК З НИХ

номер особового рахунку	номер рахунку кореспондента
номер документа	код валюти
дата здійснення останньої (попередньої) операції	сума вхідного залишку за рахунком
дата здійснення поточної операції	сума операції (за дебетом або кредитом)
код банку, у якому відкрито рахунок	сума оборотів за дебетом та кредитом рахунку
код банку-кореспондента	сума вихідного залишку

Схема формування номеру рахунку аналітичного обліку:

AAAA	К	EEEEEEEEEE
номер балансового (позабалансового) рахунка (4 символи)	ключовий розряд (1 символ)	інформація про аналітичний рахунок (напр.: код контрагента, порядковий номер рахунку, номер філії банку, код валюти) (до 9 символів)
мінімальна довжина номера (5 символів)		
максимальна довжина номера рахунку (14 символів)		

Нормативно правові акти

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами).
2. План рахунків бухгалтерського обліку банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. № 280 (зі змінами).
3. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 30.12.98 № 566 (зі змінами).
4. Положення про організацію операційної діяльності в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 16.06.2003 р. № 254 (зі змінами).
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 17.06.2004р. № 280 (зі змінами).
6. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків. Затверджено постановою Правління НБУ від 24.10.2011 № 373 (зі змінами).

ТЕМА 2. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

2.1. Організація ведення касових операцій в комерційних банках

КАСОВІ ОПЕРАЦІЇ БАНКУ	
	приймання через касу банку готівки національної та іноземної валюти від клієнтів для зарахування на рахунки або для переказу
	видача готівки національної та іноземної валюти клієнтам через касу
	отримання установою у територіальному управлінні НБУ підкріплення
	вилучення з обігу сумнівних банкнот (монет) та надсилання їх на дослідження
	обмін клієнтам не придатних до обігу банкнот (монет) національної валюти на придатні та вилучених з обігу
	оброблення готівки (визначення справжності та платіжності банкнот (монет), сортування, перераховування, формування та пакування)
	обмін монет на банкноти, банкнот на монети, банкнот (монет) одних номіналів на банкноти (монети) інших номіналів
	прийняття на інкасо банкнот іноземних держав та іменних чеків
	валютно-обмінні операції та операції з банківськими металами

Касове обслуговування

надання послуг з приймання готівки від клієнтів і зарахування їх на відповідні банківські рахунки, випади готівки клієнтам з рахунків через касу банку та обміну готівки

У бухгалтерському обліку операції з готівкою відображаються за балансовими рахунками розділу 10 «Грошові кошти» Плану рахунків банків України.

Балансові рахунки групи 100 «Банкноти та монети» призначені для обліку готівки в національній та іноземній валютах.

За характером *активні*:

за дебетом відображається *зарахування готівки до каси*;
за кредитом відображається *списання і видача готівки з каси*.

ВИМОГИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКІВСКОЮ УСТАНОВОЮ

визначення справжності та платіжності банкнот, монет

обов'язкове приймання банкнот і монет на вимогу клієнта

своєчасне повне оприбуткування готівки, що надійшла до каси банку, та її зарахування на зазначені клієнтами рахунки

створення належних та безпечних умов роботи і зберігання готівки

ідентифікація клієнтів відповідно до вимог законодавства України

своєчасна видача клієнтам придатних до обігу банкнот, монет

документальне оформлення операцій, належний внутрішній контроль

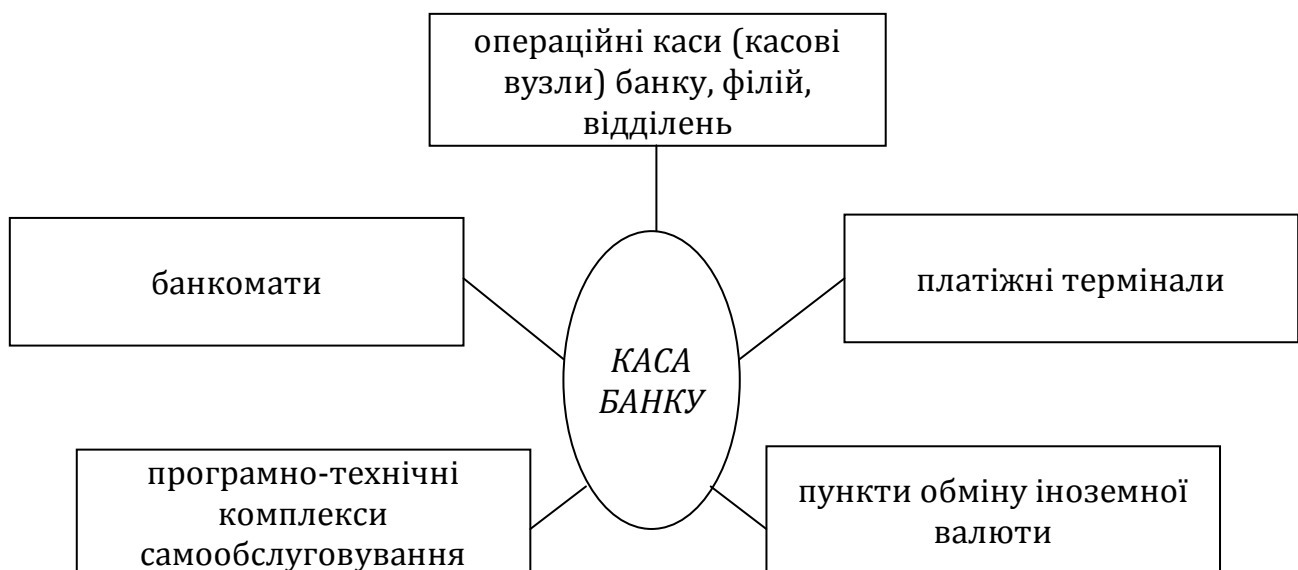
своєчасне відображення касових операцій у бухгалтерському обліку

систематичний аналіз стану надходжень і видачі готівки

здавання готівки національної валюти до територіальних управлінь НБУ

задоволення потреб клієнтів у готівці за рахунок власних надходжень, перерозподілу готівки у власній мережі, а в разі її недостатності - отримання підкріплення готівкою в територіальному управлінні НБУ, придбання її в інших банках

Складові каси банку

ВИДИ ОПЕРАЦІЙНИХ КАС

Прибуткові	здійснюють приймання та перерахування готівки протягом операційного дня
Видаткові	здійснюють видачу готівки клієнтам з каси банку протягом операційного дня
Прибутково-видаткові	здійснюють приймання готівки від клієнтів і її видачу з каси банку протягом операційного дня
Денні	здійснюють касове обслуговування протягом операційного дня банку
Вечірні	приймають від підприємств, організацій готівку після закінчення операційного дня банку, а також інкасаторські сумки з готівкою від інкасаторів банку
Каси перерахунку	здійснюють перерахування, сортування та пакування готівки, яка надходить від підприємств, організацій та банків

2.2. Організація та облік прибуткових і видаткових касових операцій

Види касових документів

Назва документа	Призначення документа
<i>Прибуткові касові документи, на основі яких здійснюється прийняття готівки в касу</i>	
Заява на переказ готівки	Зарахування коштів на: власні поточні рахунки юридичних осіб; на власні поточні, депозитні рахунки фізичних осіб; на рахунки інших юридичних або фізичних осіб; переказ без відкриття рахунку
Рахунок на сплату платежів	Прийняття готівки від фізичних осіб на користь юридичних осіб
Прибутковий касовий ордер	Прийняття готівки від працівників та клієнтів банку (філії, відділення) за внутрішньобанківськими операціями
Документи, установлені платіжною системою	Прийняття готівки від фізичних і юридичних осіб для відправлення переказу та виплати його одержувачу готівкою в національній валюті
<i>Видаткові касові документи, на основі яких здійснюється видача готівки з каси</i>	
Грошовий чек	Видача готівки юридичним особам, їх відокремленим підрозділам, підприємцям
Заява на видачу готівки	Видача готівки фізичним особам із поточних, депозитних рахунків. Видача переказів фізичним і юридичним особам без відкриття рахунку
Документ на отримання переказу, установлений платіжною системою	Отримання переказу фізичними і юридичними особами через відповідну платіжну систему
Видатковий касовий ордер	Видача готівки працівникам банку за внутрішньобанківськими операціями

Послідовність здійснення касового обслуговування клієнтів через операційну касу

Типові проведення прибуткових касових операцій банків

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Приймання готівки від юридичних осіб для зарахування на власні поточні рахунки	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 «Банкноти та монети в касі банку» / 1002 «Банкноти та монети в касі відділень банку»)	Поточний рахунок юридичної особи (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» / 2650 «Кошти на вимогу небанківських фінансових установ»)
2	Приймання готівки від фізичних осіб для зарахування на власні поточні, вкладні (депозитні) рахунки	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	Поточний рахунок фізичної особи (напр. 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб») / Депозитний рахунок фізичної особи (напр. 2630 «Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб»)
3	Приймання готівки від фізичних та юридичних осіб для зарахування на рахунки інших юридичних та фізичних осіб	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	Поточний рахунок (напр. 2600 / 2620 / 2650) Депозитний рахунок фізичної особи (2630 / 2635)
4	Прийняття готівки від працівників банку як повернення невикористаної підзвітної суми	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	3551 «Аванси працівникам банку на господарські витрати»
5	Утримання з клієнтів комісійної винагороди банку	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	6110 «Комісійні доходи від розрахунково-касового обслуговування клієнтів»
6	Приймання податкових, комунальних та інших платежів від фізичних та юридичних осіб з дорученням подальшого перерахування за призначенням	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	2902 «Кредиторська заборгованість за прийняті платежі», / 2909 «Інша кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку»

Типові проведення видаткових операцій банків

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Видача готівки юридичним особам, підприємцям з їх поточних та інших рахунків	Поточний рахунок юридичної особи (напр. 2600 /2650)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
2	Видача готівки фізичним особам з поточних, вкладних (депозитних) рахунків	Поточний рахунок фізичної особи (напр. 2620) / Депозитний рахунок фізичної особи (напр. 2630 / 2635)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
3	Видача авансу на господарські витрати працівнику банку	3551 «Аванси працівникам банку на господарські витрати»	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)

Типові проведення видаткових операцій банків

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
4	Виплата заробітної плати працівникам банку	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
5	Видача з каси переказу клієнту без відкриття рахунку в банку	2902 «Кредиторська заборгованість за прийняті платежі», / 2909 «Інша кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку»	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
6	Видача клієнту кредиту	Позичковий рахунок (напр. 2202 «Короткострокові кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам»)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)

2.3. Інкасація грошового виторгу інкасаторами банків

Інкасація коштів

збирання та доставка інкасаторами згідно з укладеними з клієнтами договорами валютних цінностей клієнтів до каси банківської установи та у зворотному напрямку.

Інкасація організовується:

- *апаратом інкасації Національного банку;*
- *власними силами підрозділу інкасації коштів установи банку*
- *підрозділом інкасації іншої банківської установи*

Механізм інкасації грошового виторгу від клієнтів

У бухгалтерському обліку інкасована готівка відображається за рахунком 1005 «Банкноти та монети, інкасовані до перерахування» Плану рахунків.

Цей рахунок призначений для обліку інкасованої грошової виручки, яка підлягає зарахуванню на рахунки клієнтів.

За дебетом: суми інкасованої виручки, яка попередньо (до перерахування) зараховується на рахунки клієнтів і суми виявлених при перерахуванні надлишків.

За кредитом: суми перерахованої виручки, яка зараховується до операційної каси банку і суми виявлених при перерахуванні нестач.

Типові проведення операцій з інкасації готівки клієнтів банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Грошовий виторг до перерахування зараховується на поточний рахунок	1005 « Банкноти та монети, інкасовані до перерахування»	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)
2	Виявлення надлишку грошей в інкасаторських сумках	1005	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600)
3	Виявлення нестачі грошей в інкасаторських сумках	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600)	1005
4	Фактична сума перерахованого грошового виторгу оприбутковується до каси банку	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	1005

2.4. Облік підкріплення операційних кас комерційних банків

Підкріплення операційної каси

поповнення запасів готівки у операційній касі банку шляхом придбання готівки в установах НБУ та в інших комерційних банках за відповідну плату, на підставі договорів про касове обслуговування.

Доставляти гроші установи банку можуть *власними силами* або *через інкасаторів територіальних управлінь НБУ*.

Рахунки, що використовуються для обліку транзитних оборотів, пов'язаних з виконанням операцій підкріплення каси

Номер, назва	Тип	Характеристика
1811 «Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою»	Активний	Облік дебіторської заборгованості за операціями з банками з підкріплення готівкою. <u>За дебетом</u> рахунку проводяться суми перерахування коштів за готівку або суми готівки, що передається. <u>За кредитом</u> рахунку проводяться суми з погашення дебіторської заборгованості за операціями з готівкою
1911 «Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою»	Пасивний	Облік кредиторської заборгованості за операціями з банками з підкріплення готівкою. <u>За кредитом</u> рахунку проводяться суми кредиторської заборгованості за операціями з готівкою. <u>За дебетом</u> рахунку проводиться суми погашення кредиторської заборгованості за операціями з готівкою.

ПОРЯДОК ПІДКРІПЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ КАСИ БАНКУ З ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ НБУ

Для підкріплення готівкою комерційний банк завчасно надсилає до територіальних управлінь НБУ заявки в електронній формі за підписом уповноваженої особи банку. Форма, строк і час подання заявок обумовлюються територіальним управлінням за домовленістю з банками в договорах про касове обслуговування.

Територіальне управління здійснює видачу банкам (філіям, відділенням) підкріплень готівкою з оборотних кас за умови надходження до територіального управління відповідних сум із кореспондентських рахунків банків (філій).

**Облік операцій підкріплення операційної каси банку з
територіального управління НБУ**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Проведення розрахунків за готівку	1811 «Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»
2	Отримання готівки банком через уповноважених осіб, інкасаторів банку чи підрозділ інкасації коштів і оприбуткування її в операційну касу банку	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	1811

Установи банків, які мають надлишок готівки, а також зношені гроші, здають їх до оборотної каси територіального управління НБУ із зарахуванням цих сум на кореспондентський рахунок відповідної установи банку.

**Облік операцій при здаванні готівки до
територіального управління НБУ**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Видача коштів з операційної каси банку	1007 «Банкноти та монети в дорозі»	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
2	Надходження коштів на коррахунок банку	1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»	1911 «Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою»
3	Списання готівки, з такої що обліковується в дорозі	1911	1007

Установи банків, що мають надлишки готівки, можуть передавати її іншим банкам, які мають потребу в підкріпленнях, за погодженням із територіальним управлінням НБУ.

Передавання готівки проводиться після списання відповідної суми з кореспондентського рахунку установи банку-одержувача і зарахування її на кореспондентський рахунок установи банку, що передає гроші.

Облік передавання готівки між банками

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>У банку, що купує готівку</i>			
1	Перерахування коштів за готівку	1811 «Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою»	Коррахунок банку (1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України» / 1600 «Кореспондентські рахунки інших банків»)
2	Сплата комісійної винагороди за отримання готівки	7100 «Комісійні витрати на розрахунково-касове обслуговування»	Коррахунок банку (1200 / 1600)
3	Одержання готівки банком	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	1811
<i>У банку, що продає готівку</i>			
1	Зарахування коштів за готівку на кореспондентський рахунок	Коррахунок банку (1200 / 1500 «Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках»)	1911 «Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою»
2	Одержання комісійних доходів за продану готівку	Коррахунок банку (1200 / 1500)	6100 «Комісійні доходи від розрахунково-касового обслуговування банків»
3 а	У випадку видачі готівки уповноваженій особі банку-отримувача	1911	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
б	У випадку відправлення готівки через інкасаторів	1007	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
	Списання готівки, з такої що обліковується в дорозі	1911	1007

2.5. Відображення в обліку надлишків та недостач готівки в касі банку

Недостача готівки – кількість (сума) банкнот (монет), яких не вистачає, щодо кількості (суми), яка зазначена на упаковці банкнот чи монет або в касовому документі.

Надлишки готівки – кількість (сума) зайвих банкнот (монет) щодо кількості (суми), що зазначена на упаковці банкнот чи монет або в касовому документі.

Надлишки або недостачі під час проведення касових операцій можуть бути виявлені:

- під час завершення операційного дня;
- в результаті проведення ревізії операційної каси банку (філії);
- при перерахуванні клієнтом у приміщенні банку отриманої готівки;
- при перерахуванні інкасованої від клієнтів готівки та інших подібних випадках.

Облік надлишків та недостач готівки в касі

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Виявлення надлишків готівки в касі	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	6399 «Інші операційні доходи»
2	Виявлення недостач готівки в касі	7399 «Інші операційні витрати»	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
3	Суми недостач до встановлення осіб, які мають їх відшкодувати, відображаються за позабалансовим рахунком	9617 «Списана у збиток заборгованість банків за іншими активами»	9910 «Контрахунок»
4	Віднесення суми недостач на винних осіб	3552 «Нестачі та інші нарахування на працівників банку»	6399 «Інші операційні доходи»
5	Списання суми недостач із позабалансового рахунку	9910 «Контрахунок»	9617 «Списана у збиток заборгованість банків за іншими активами»
6	Відшкодування винними особами недостачі	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002) / 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»	3552 «Нестачі та інші нарахування на працівників банку»;

2.6. Облік касових операцій із застосуванням автоматичних касових машин

Автоматична касова машина

платіжний пристрій, що обслуговує клієнтів в автоматичному або частково автоматичному режимі.

Види автоматичних касових машин:

- банкомат;
- програмно-технічний комплекс самообслуговування;
- платіжний термінал;
- депозитна система;
- пристрій з видачі/приймання готівки та інших цінностей.

Призначення:

- ініціація користувачем переказу коштів з рахунку;
- отримання коштів з рахунку у готівковій формі;
- внесення готівки для зарахування на відповідні рахунки;
- отримання інформації щодо стану рахунків;
- друк документа за операцією із застосуванням платіжної картки (чи іншого електронного платіжного засобу);
- інші операції згідно з функціональними можливостями пристрою

Відображення в обліку за допомогою рахунку 1004 «Банкноти та монети в програмно-технічних комплексах самообслуговування»

Облік операцій із завантаження та розвантаження платіжних пристроїв

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>Завантаження платіжного пристрою</i>			
1	У разі застосування рахунку 1007 «Банкноти та монети в дорозі»		
а	отримання інкасатором касет, завантажених готівкою	1007	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
б	встановлення у платіжний пристрій касет з готівкою	1004 «Банкноти та монети в програмно-технічних комплексах самообслуговування»	1007
2	Без застосування рахунку 1007	1004	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)
<i>Оприбуткування в операційну касу залишків готівки в касетах</i>			
1	У разі застосування рахунку 1007 «Банкноти та монети в дорозі»		
а	вилучення касет з пристрою (на суму залишку готівки в касеті)	1007	1004
б	здавання готівки в операційну касу банку її після перерахування	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	1007
2	Без застосування рахунку 1007	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001/ 1002)	1004

**Облік операцій за розрахунками платіжними картками за
допомогою платіжних пристроїв**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>Видача готівки держателю платіжної картки</i>			
1	Видача готівки з платіжного пристрою	2920 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими через банкомат»	1004 «Банкноти та монети в програмно-технічних комплексах самообслуговування»
2	Списання коштів з рахунку держателя картки		
а	якщо рахунок відкритий в банку-еквайрі, що одночасно є банком-емітентом картки	Рахунки клієнтів для операцій з платіжними картками (напр. 2605 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»)	2920
б	якщо рахунок відкритий в іншому банку - <u>в банку емітенті</u> : списання коштів з рахунку держателя і переказ їх до банку-еквайра, що видав готівку	Рахунки клієнтів для операцій з платіжними картками (напр. 2605)	Коррахунок банку (напр. 1200)
	- <u>в банку-еквайрі</u> : зарахування коштів на кореспондентський рахунок	1200,1500,1600	2920
<i>Внесення готівки, через платіжні пристрої для зарахування на рахунки</i>			
1	Внесення клієнтом готівки	1004	2920
2	Зарахування коштів на рахунок одержувача		
а	якщо рахунок відкритий в банку-еквайрі, через який внесена готівка	2920	Рахунки клієнтів для операцій з платіжними картками (Напр. 2605)
б	якщо рахунок відкритий в іншому банку - <u>в банку-еквайрі</u> : переказ коштів у банк-одержувача коштів	2920	Коррахунок банку (напр. 1200)
	- <u>в банку емітенті, (банку одержувача коштів)</u> : зарахування коштів на рахунок одержувача	Коррахунок банку (напр. 1200)	Рахунки клієнтів для операцій з платіжними картками (Напр. 2605)

Нормативно правові акти

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III (зі змінами).
2. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.10.2004 N 495 (зі змінами).
3. Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей у банківських установах в Україні. Затверджено постановою Правління НБУ від 14.02.2007 № 45 (зі змінами).
4. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні. Затверджено постановою Правління НБУ від 01.06.2011 N 174 (зі змінами).
5. Правила бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток у банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 8.04.2005 № 123 (зі змінами).

ТЕМА 3. ІНСТРУМЕНТИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ТА ОБЛІК

ОПЕРАЦІЙ ЗА ЦИМИ РОЗРАХУНКАМИ

3.1. Інструменти та принципи організації безготівкових розрахунків

Безготівковий платіжний оборот – частина платіжного обороту, що здійснюється шляхом переміщення коштів *на рахунках у банках*, а не готівкою.

Банки відкривають своїм клієнтам:

- *поточні рахунки* (за договором банківського рахунку)
- *вкладні (депозитні) рахунки* (за договором банківського вкладу)

Поточний рахунок

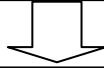
рахунок, що відкривається банком клієнтові на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України

Розміщені у	2 класі Плану рахунків
За характером	пасивні або активно-пасивні
За кредитом відображається	<ul style="list-style-type: none">• зарахування коштів отриманих за продані товари, надані послуги, виконані роботи• зарахування кредитних коштів, що надані безготівковим способом• благодійні внески• повернені безготівковим способом депозити• зарахування готівкових коштів
За дебетом відображається	<ul style="list-style-type: none">• списання коштів на оплату куплених товарів, отриманих послуг чи робіт• перерахування коштів на депозитний вклад• видача готівкою коштів через касу банку або банкомат• погашення кредитів безготівковим способом• в разі надання овердрафтів (за активно-пасивними рахунками)
Наприклад	2520 (П) «Поточні рахунки клієнтів, які утримуються за рахунок Державного бюджету України» 2600 (АП) «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» 2620 (АП) «Кошти на вимогу фізичних осіб» 2650 (АП) «Кошти на вимогу небанківських фінансових установ» 2625 (АП) «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток» 2605 (АП) «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з використанням платіжних карток»

Система безготівкових розрахунків

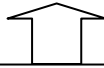
Підстави здійснення:

Договір між клієнтом і банком на розрахунково-касове обслуговування
Платіжний інструмент - засіб певної форми на **паперовому, електронному чи іншому виді носія** інформації, використання якого ініціює переказ коштів з відповідного рахунку платника

Безготівкові розрахунки

перерахування певної суми коштів з рахунків платників на рахунки отримувачів коштів, а також перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів

Основні принципи організації:

- кошти суб'єктів господарської діяльності (крім залишку готівки в їхніх касах у межах ліміту) повинні зберігатися на поточних рахунках у банках України;
- суб'єкти господарської діяльності самостійно обирають банк для обслуговування;
- банки здійснюють розрахунково-касове обслуговування своїх клієнтів на підставі чинних законодавчих і нормативних актів, відповідних договорів і своїх внутрішніх правил здійснення безготівкових розрахунків;
- клієнти банків для здійснення розрахунків самостійно обирають платіжні інструменти (за винятком меморіального ордера) та зазначають їх під час укладання договорів;
- кошти з поточних рахунків (клієнтів) списуються за дорученням їх власників або за розпорядженням стягувачів у разі здійснення примусового списання (стягнення) коштів;
- розрахункові документи приймаються банком до виконання в межах наявних коштів на поточних рахунках (клієнтів) або якщо інше не передбачено договором між банком і платником;
- відповідальність за правильність заповнення реквізитів розрахункового документа несе особа, яка оформила цей документ і подала до обслуговуючого банку;
- розрахункові документи, що надійшли до банку протягом операційного часу, банк виконує в день їх надходження, ті що надійшли після операційного часу – наступного операційного дня;
- банк виконує розрахункові документи відповідно до черговості їх надходження. Якщо до банку надійшло одночасно кілька розрахункових документів, то вони виконуються в такій черговості: рішення суду – платежі до бюджету – інші розрахункові документи.

Форми та зміст платіжних інструментів

Форма	Зміст	Ініціатори розрахунків	Максимальний строк дії
меморіальний ордер	розрахунковий документ, що складається за ініціативою банку для оформлення операцій зі списання коштів з рахунку платника і внутрішньо-банківських операцій	Банк	-
платіжне доручення	документ, що містить письмове доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку зазначеної суми коштів та її перерахування на рахунок отримувача	ФО, ЮО*	30 днів
платіжна вимога	документ, що містить вимогу стягувача або в разі договірної списання отримувача до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача	орган державної виконавчої служби	30 днів
платіжна вимога-доручення	документ, який складається з двох частин: верхньої - вимоги отримувача безпосередньо до платника про сплату визначеної суми коштів; нижньої - доручення платника обслуговуючому банку про списання зі свого рахунку визначеної ним суми коштів та перерахування її на рахунок отримувача	ФО, ЮО	20 днів
розрахунковий чек	документ, що містить нічим не обумовлене письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) банку-емітенту, у якому відкрито його рахунок, про сплату чекодержателю зазначеної в чеку суми коштів	ФО, ЮО	10, 3 місяці (чеки для разових операцій)

* ЮО – юридичні особи
ФО – фізичні особи

Форми та зміст платіжних інструментів

Форма	Зміст	Ініціатори розрахунків	Максимальний строк дії
вексель	цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця сплатити у визначений строк визначену суму грошей власнику векселя (векселедержателю)	ФО, ЮО	-
акредитив	договір, що містить зобов'язання банку-емітента, за яким цей банк за дорученням клієнта (заявника акредитива) або від свого імені проти документів, які відповідають умовам акредитива, зобов'язаний виконати платіж на користь бенефіціара або доручає іншому (виконуючому) банку здійснити цей платіж	ФО, ЮО	-
інкасове доручення (розпорядження)	документ, що містить вимогу стягувача (органу державної податкової служби) до банку, що обслуговує платника, здійснити без погодження з платником переказ визначеної суми коштів з рахунку платника на рахунок отримувача;	Стягувач податкового боргу	30 днів
платіжна картка	електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунку платника або з відповідного рахунку банку з метою оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором	ФО, ЮО	-

Міжбанківські розрахунки

це система безготівкових розрахунків за грошовими вимогами і зобов'язаннями, що виникають між банківськими установами чи клієнтами банків у процесі їхньої діяльності

Складовими елементами системи міжбанківських розрахунків є:

- кореспондентські відносини;
- кореспондентські рахунки.

Кореспондентські відносини – договірні відносини між банками про здійснення платежів, розрахунків та інших послуг, що їх виконує банк за дорученням і на кошти іншого.

Кореспондентський рахунок – це рахунок одного банку, відкритий в іншому банку.

Способи проведення міжбанківських розрахунків

Спосіб розрахунків	Номери рахунків, що використовуються при розрахунках
Система електронних платежів Національного банку (СЕП НБУ)	1200 (А) «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України» 1300 (П) «Кореспондентський рахунок Національного банку України в банку»
Прямі кореспондентські відносин між банками	1500 (АП) «Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках» 1600 (АП) «Кореспондентські рахунки інших банків»

3.2. Облік операцій при розрахунках платіжними дорученнями та платіжними вимогами-дорученнями

Переваги:

- простота і зручність платежів
- швидкість розрахунків

Недоліки:

- не гарантує платіж одержувачу
- не гарантує отримання товару платником (у разі попередньої оплати)

ПЛАТІЖНІ ДОРУЧЕННЯ

найчастіше використовують при місцевих розрахунках товарного і нетоварного характеру

за відвантажену продукцію, товари (виконані роботи, надані послуги)

сплата податків і зборів

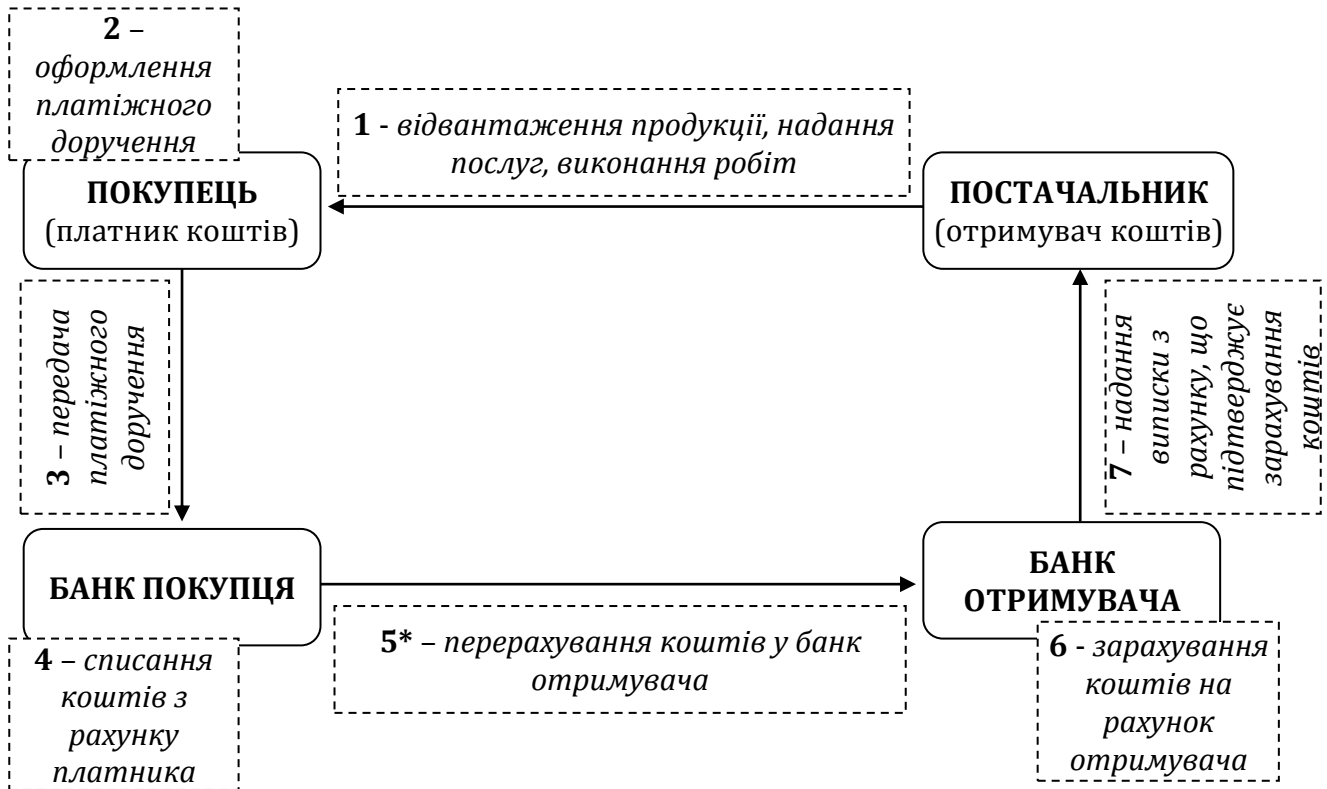
здійснення попередньої оплати

перерахування сум, які належать фізичним особам

сплата відсотків за користування кредитом та погашення тіла кредиту

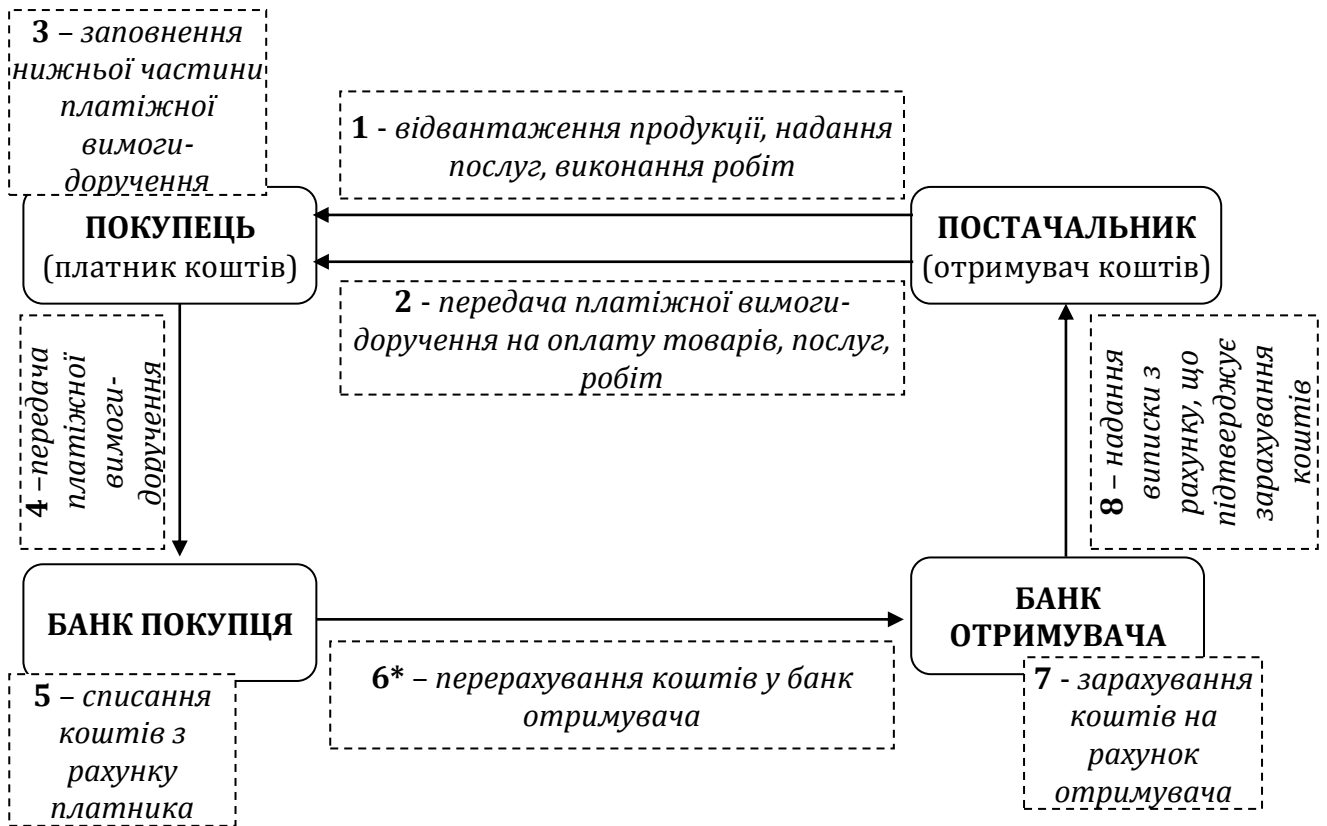
оплата послуг державних установ

Схема розрахунків із використанням платіжного доручення

* Якщо платник і одержувач коштів обслуговуються в одному банку 5-ий етап не виконується

Схема розрахунків із використанням платіжної вимоги-доручення

* Якщо платник і одержувач коштів обслуговуються в одному банку 6-ий етап не виконується

Верхня частина **платіжної вимоги-доручення** оформляється одержувачем коштів і передається безпосередньо платникові не менше ніж у двох примірниках.

Вимога-доручення подається платником до установи банку в двох примірниках. Перший примірник платіжної вимоги-доручення служить меморіальним ордером і вміщується в документи дня банку платника, другий – видається платникові з відмітками банку про одержання документа.

Бухгалтерські проведення при розрахунках платіжними дорученнями та платіжними вимогами дорученнями

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>Платник і одержувач коштів є клієнтами різних банків</i>			
1	У банку платника Перерахування банком коштів з поточного рахунку клієнта А на поточний рахунок клієнта Б	Поточний рахунок клієнта А (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)
2	У банку отримувача Зарахування коштів на поточний рахунок клієнта Б	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)	Поточний рахунок клієнта Б (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)
<i>Якщо платник і одержувач коштів обслуговуються в одному банку</i>			
3	Перерахування банком коштів з поточного рахунку клієнта А на поточний рахунок клієнта Б	Поточний рахунок клієнта А (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)	Поточний рахунок клієнта Б (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)

3.3. Облік операцій при розрахунках чеками

Розрахункові чеки

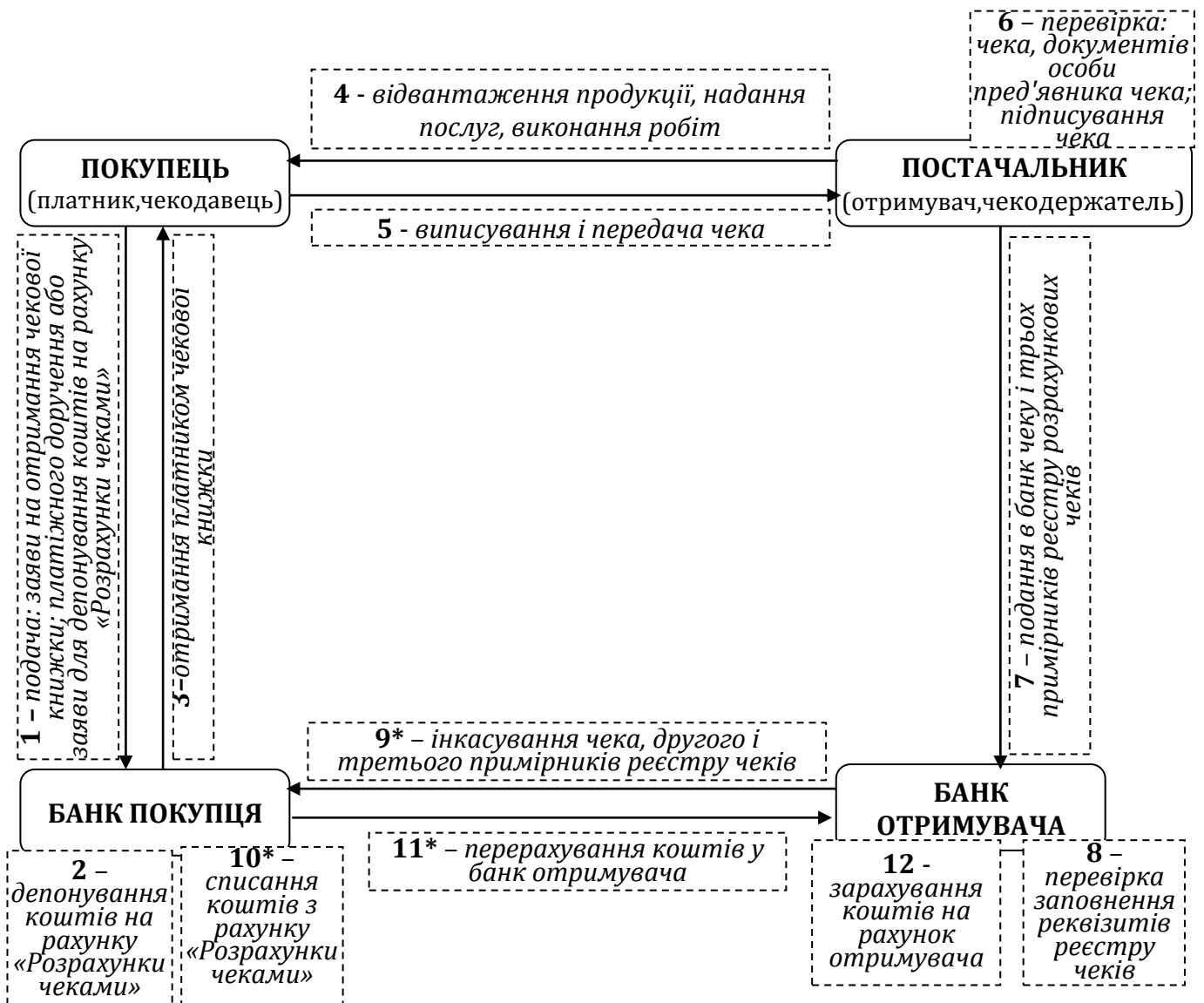
застосовуються для здійснення розрахунків у безготівковій формі між юридичними особами, а також між фізичними та юридичними особами.

Чеки брошуруються в *розрахункові чекові книжки* по 10, 20, 25 аркушів.

Банк-емітент без видачі чекової книжки може видати на ім'я чекодавця (фізичної особи) один або кілька *розрахункових чеків на окремих бланках* на суму, що не перевищує залишку коштів на рахунку чекодавця, або на суму, що внесена готівкою.

Облік розрахунків чеками здійснюється на окремому аналітичному рахунку «*Розрахунки чеками*» балансових рахунків 2526, 2550, 2552, 2554, 2602, 2622.

Схема розрахунків із використанням розрахункового чека

* Якщо платник і одержувач коштів обслуговуються в одному банку 9-й, 10-й, 11-й етапи не виконуються. Натомість, клієнт подає до банку лише три примірники реєстру розрахункових чеків. Після перевірки правильності заповнення реквізитів чеків і реєстру чеків банк на підставі першого примірника реєстру чеків списує кошти з рахунку чекодавця та зараховує їх на рахунок чекодержателя.

Бухгалтерські проведення при розрахунках чеками

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>У банку чекодавця</i>			
1	Чекодавець сплачує комісійну винагороду за видачу чекової книжки	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання» / 2620 «Кошти на вимогу фізичних осіб»)	6119 «Інші комісійні доходи за операціями з клієнтами»
2	Банк депонує кошти на аналітичному рахунку «Розрахунки чеками»	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600 / 2620)	Рахунок для розрахунків чеками (напр. 2620 «Кошти у розрахунках суб'єктів господарювання» /2622 «Кошти у розрахунках фізичних осіб»)
3	Банк видає чекову книжку (умовна оцінка 1 чекової книжки 1 грн)	9910 «Контррахунок»	9821 «Бланки суворої звітності»
4	Повернення банком чекодавцю невикористаного ліміту за чековою книжкою	Рахунок для розрахунків чеками (напр.2620 /2622)	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600 / 2620)
<i>Якщо платник і одержувач коштів обслуговуються в одному банку</i>			
5	Банк списує суму, зазначену в чеку, і зараховує її на поточний рахунок чекодержателя	Поточний рахунок клієнта чекодавця (напр. 2600 / 2620)	Поточний рахунок клієнта чекодержателя (напр. 2600 / 2620)
<i>Якщо платник і одержувач коштів обслуговуються в різних банках</i>			
6	<i>У банку чекодержателя: Банк інкасує прийняті чеки разом з другим та третім примірниками реєстру чеків до банку-емітента</i>		
а	прийняття банком розрахункових чеків на інкасо	9830 «Документи і цінності, прийняті на інкасо»	9910 «Контрархунок»
б	відправлення прийнятих на інкасо розрахункових чеків	9831 «Документи і цінності, відправлені на інкасо»	9830 «Документи і цінності, прийняті на інкасо»
7	Банк, отримавши від банку-емітента кошти за чеком зараховує їх чекодержателю	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)	Поточний рахунок клієнта чекодержателя (напр. 2600 / 2620)
8	Списання з позабалансового рахунку суми оплаченого чека	9910 «Контрархунок»	9831 «Документи і цінності, відправлені на інкасо»
9	<i>У банку чекодавця: Банк, отримавши чек разом з двома примірниками перераховує кошти за чеком чекодержателю</i>	Поточний рахунок клієнта чекодавця (напр. 2600 / 2620)	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200)

3.4. Облік операцій при розрахунках акредитивами

Учасники розрахунків з використанням акредитивів

Суб'єкти	Функції
Платник (замовник акредитива)	Заявник акредитива, особа яка звертається до банку, що її обслуговує, для відкриття акредитива
Банк-емітент	Банк платника, що відкриває акредитив своєму клієнту
Бенефіціар (постачальник)	Особа, на користь якої відкрито акредитив (продавець товарів, виконавець робіт або послуг)
Авізуючий банк	Банк, який за дорученням банку-емітента авізує (сповіщає) бенефіціара про відкриття акредитива без будь-якої відповідальності за його оплату
Виконуючий банк	Банк бенефіціара або інший банк, який за дорученням банку-емітента здійснює платіж проти документів, визначених в акредитиві. Виконуючий банк може бути одночасно й авізуючим

Покритий акредитив – кошти платника завчасно бронюються у повній сумі на окремому рахунку в банку емітенті або виконуючому банку

Непокритий акредитив – у разі тимчасової відсутності коштів на рахунку платника, оплата за акредитивом гарантується банком емітентом за рахунок банківського кредиту

ВИДИ АКРЕДИТИВІВ

Відкличний акредитив – може бути змінений або анульований банком-емітентом без попереднього погодження з бенефіціаром (наприклад, у разі недотримання умов, передбачених договором, дострокової відмови банку-емітента від гарантування платежів за акредитивом)

Безвідкличний акредитив – може бути змінений або анульований тільки за згодою бенефіціара, на користь якого він був відкритий

Кошти заявника *покритого акредитива* бронюються на аналітичному рахунку "Розрахунки за акредитивами" балансових рахунків , 2550, 2552, 2554, 2602, 2622.

Якщо відкривається покритий акредитив, то заявник, крім заяви, подає до банку-емітента платіжне доручення на перерахування коштів для бронювання їх на рахунку «Розрахунки за акредитивами».

Акредитив може бути авізований бенефіціару через інший (*авізуючий*) банк. Авізуючий банк, якщо він не визначений виконуючим банком, не несе зобов'язань щодо сплати за акредитивом.

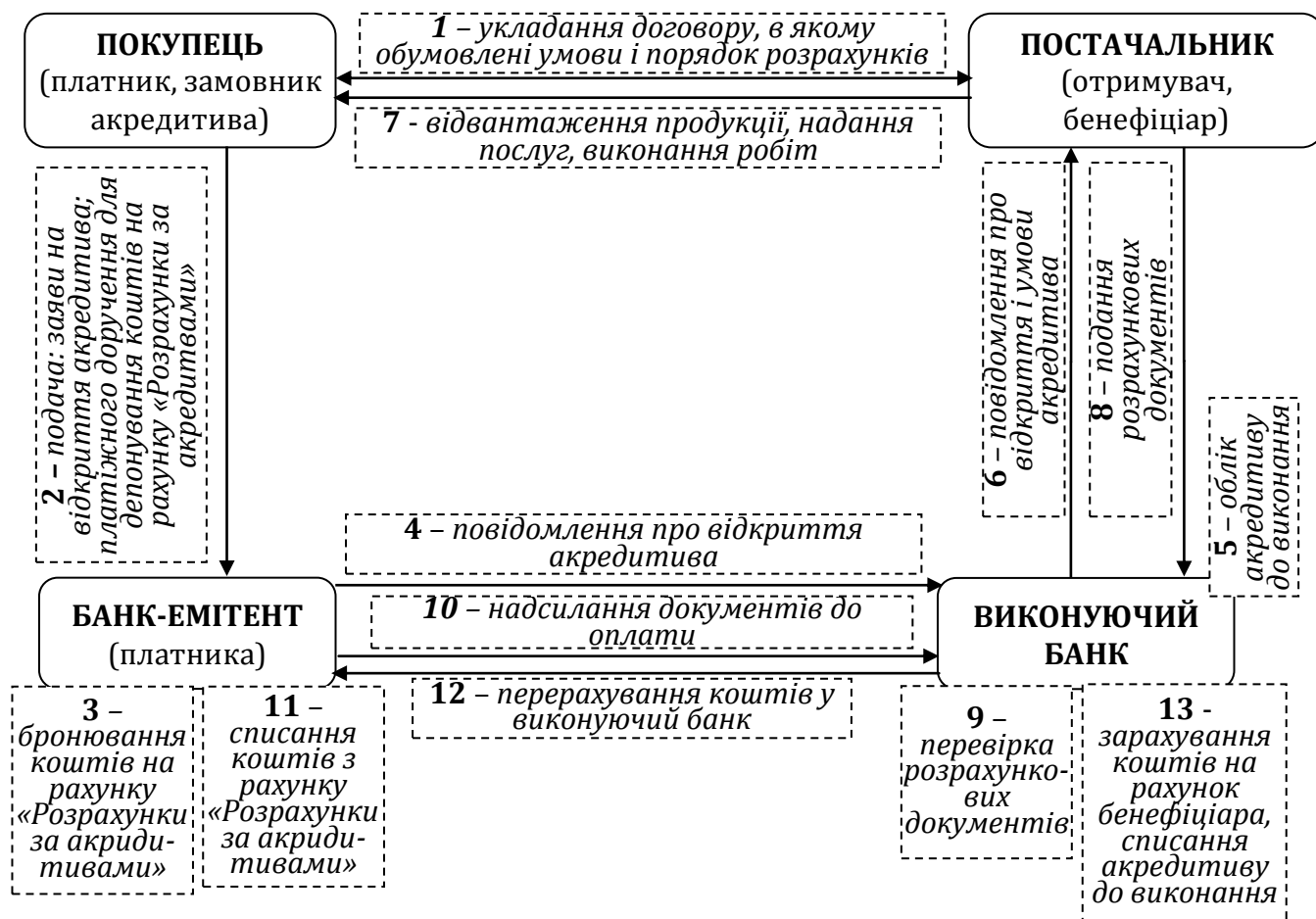
Для бухгалтерського обліку відіграє роль:

- в якому з банків (учасників розрахунків) відкритий акредитив;
- акредитив є покритий чи непокритий.

Бухгалтерські проведення при розрахунках непокритим акредитивом

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>У банку-еміненті</i>			
1	Відкриття непокритого акредитива і врахування його суми за позабалансом	9122 «Непокриті акредитиви»	9900 «Контррахунок»
2	Перерахування коштів бенефіціарові за акредитивом (у випадку наявності коштів на рахунку платника)	Поточний рахунок платника (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)
3	Перерахування коштів бенефіціарові за акредитивом (у випадку оплати акредитива за рахунок банківського кредиту)	Рахунок для обліку наданих кредитів (напр. 2062 «Короткострокові кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання»)	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200)
4	Списання з позабалансу суми сплаченого акредитива	9900 «Контррахунок»	9122 «Непокриті акредитиви»
<i>У виконуючому банку</i>			
5	Банк після отримання повідомлення про відкриття акредитива враховує його суму на позабалансі	9802 «Акредитиви до виконання»	9910 «Контррахунок»
6	Зарахування коштів бенефіціарові за акредитивом	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200)	Поточний рахунок бенефіціара (напр. 2600)
7	Списання з поза балансу суми сплаченого акредитива	9910 «Контррахунок»	9802 «Акредитиви до виконання»

Схема розрахунків за покритим кредитивом, відкритим у банку-емітенті

Бухгалтерські проведення при розрахунках покритим кредитивом, відкритим у банку-емітенті

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>У банку-емітенті</i>			
1	Відкриття кредитива	Поточний рахунок платника (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)	Розрахунки за кредитивами (напр. 2602 «Кошти у розрахунках суб'єктів господарювання»)
2	Перерахування коштів в банк бенефіціара (виконання кредитива)	Розрахунки за кредитивами (напр. 2602 «Кошти у розрахунках суб'єктів господарювання»)	Кореспондентський рахунок банку емітента (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)
<i>У виконуючому банку</i>			
3	Після отримання повідомлення про відкриття кредитива його сума враховується на позабалансі	9802 «Кредитиви до виконання»	9910 «Контррахунок
4	Зарахування коштів бенефіціару за кредитивом	Кореспондентський рахунок виконуючого банку (напр. 1200)	Поточний рахунок бенефіціара (напр. 2600)
5	Списання з позабалансу суми кредитива	9910	9802

3.5. Облік операцій із застосуванням платіжних карток

Платіжна картка

електронний платіжний засіб у вигляді емітованої в установленому законодавством порядку пластикової чи іншого виду картки, що використовується для оплати вартості товарів і послуг, перерахування коштів зі своїх рахунків на рахунки інших осіб, отримання коштів у готівковій формі в касах банків через банківські автомати, а також здійснення інших операцій, передбачених відповідним договором

Суб'єкти розрахунків із застосуванням платіжних карток

Суб'єкти	Функції
Платіжна організація	юридична особа, що визначає правила роботи платіжної системи, а також виконує інші функції щодо забезпечення діяльності платіжної системи та несе відповідальність згідно законодавства та умов договору
Емітент платіжних карток	юридична особа, що є членом платіжної системи та здійснює емісію платіжних карток
Держатель платіжної картки	фізична особа, яка на законних підставах використовує платіжну картку для ініціювання переказу коштів з відповідного рахунку в банку або здійснює інші операції із застосуванням платіжної картки
Учасник/член платіжної системи	юридична особа, що на підставі договору з платіжною організацією платіжної системи надає послуги користувачам платіжної системи щодо проведення переказу коштів за допомогою цієї системи та відповідно до законодавства України має право надавати такі послуги
Розрахунковий банк	уповноважений платіжною організацією відповідної платіжної системи банк, що відкриває рахунки учасникам платіжної системи та бере участь у проведенні взаєморозрахунків між ними
Еквайрингова установа (еквайр)	юридична особа, яка здійснює еквайринг, тобто технологічне, інформаційне обслуговування розрахунків за операціями, що здійснюються з використанням електронних платіжних засобів (платіжних карток) у платіжній системі
Торговець	суб'єкт підприємницької діяльності, який, відповідно до договору з еквайром або платіжною організацією, приймає до обслуговування платіжні картки з метою проведення оплати вартості товарів чи послуг (включаючи послуги з видачі коштів у готівковій формі)

Суб'єкти розрахунків із застосуванням платіжних карток

Суб'єкти	Функції
Процесингова установа	юридична особа, яка здійснює процесинг, тобто діяльність, що включає: виконання за операціями з платіжними інструментами авторизації, моніторингу, збору, оброблення та зберігання інформації, а також надання обробленої інформації учасникам розрахунків і розрахунковому банку для проведення взаєморозрахунків у платіжній системі
Клірингова установа	юридична особа, що за результатами проведеного нею клірингу (збирання, сортування, реконсиляцію та проведення взаємозаліку зустрічних вимог учасників платіжної системи, а також обчислення за кожним із них сумарного сальдо за визначений період часу між загальними обсягами вимог та зобов'язань) формує клірингові вимоги та надає інформаційні послуги

Бухгалтерські проведення, що супроводжують розрахунки платіжними картками (оплата товарів, робіт, послуг, торгівцю з використанням платіжної картки)

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
Якщо банк-еквайр одночасно є банком-емітентом			
1	Списання коштів з рахунку держателя платіжної картки	Рахунок для обліку коштів на картковому рахунку держателя (напр. 2605 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з використанням платіжних карток» / 2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»)	2924 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток»
2	Зарахування коштів торгівцю	2924 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток»	Поточний рахунок торговця (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)

**Бухгалтерські проведення, що супроводжують розрахунки
платіжними картками (оплата товарів, робіт, послуг, торгівцю з
використанням платіжної картки)**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
Якщо банк-еквайр і банк-емітент є різними установами			
<i>Банк-еквайр</i>			
1	Зарахування коштів за товар торгівцю	2924 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток»	Поточний рахунок торговця (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)
2	Одержання грошового покриття з банку-емітента	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)	2924 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток»
<i>Банк-емітент</i>			
3	Списання коштів з рахунка держателя платіжної картки	Рахунок для обліку коштів на картковому рахунку держателя (напр. 2605 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з використанням платіжних карток» / 2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»)	2924 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток»
4	Перерахування коштів в банк-еквайр	2924 «Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток»	Кореспондентський рахунок банку (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III (зі змінами).
2. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. Затверджено постановою Правління НБУ від 21.01.2004. № 22 (зі змінами).

3. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті. Затверджено постановою Правління НБУ від 16.08.2006 № 320 (зі змінами).

4. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах. Затверджено постановою Правління НБУ від 12.11.2003р. № 492 (зі змінами).

5. Правила бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток у банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 8.04.2005 № 123 (зі змінами).

ТЕМА 4. ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

4.1. Власний капітал банку, його склад та оцінка

Власний капітал банку є залишковою вартістю активів банку після вирахування всіх його зобов'язань.

$$K (\text{власний капітал}) = A (\text{активи}) - Z (\text{зобов'язання}).$$

Власний капітал визначається для складання фінансової звітності про реальний фінансовий стан.

Статутний капітал

сплачена грошовими внесками учасників банку вартість акцій, паїв банку в розмірі, визначеному статутом

Банки в Україні створюються у формі публічних акціонерних товариств, або кооперативних банків. Відповідно, статутний капітал банку формується за рахунок власних коштів акціонерів або пайових внесків засновників банку у грошовій формі.

Мінімальний розмір статутного капіталу на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, не може бути меншим *500 мільйонів гривень*.

Статутний капітал державного банку на 100% належить державі.

Виділяють **регулятивний капітал банку** (власні кошти), який визначається для: захисту вкладів; стабільності діяльності банку; покриття неочікуваних втрат від кредитних, ринкових, операційних ризиків.

Регулятивний капітал ≠ Власний капітал

Регулятивний капітал включає:

- **Основний капітал банку** (статутний капітал; розкриті резерви, які створені або збільшені за рахунок нерозподіленого прибутку, надбавок до курсу акцій і додаткових внесків акціонерів у статутний капітал; загальний фонд покриття ризиків, що створюється під невизначений ризик при проведенні банківських операцій, за винятком збитків за поточний рік і нематеріальних активів тощо).
- **Додатковий капітал банку** (нерозкриті резерви; резерви переоцінки; гібридні (борг/капітал) капітальні інструменти; субординований борг (звичайні незабезпечені банком боргові капітальні інструменти, які за умовою договору не можуть бути забрані з банку раніше 5 років, а у випадку банкрутства чи ліквідації повертаються інвестору після погашення претензій всіх інших кредиторів).

Усі статті основного й додаткового капіталу (крім резервів під стандартну заборгованість інших банків та клієнтів за кредитними операціями банків і субординованого боргу) обліковуються за рахунками 5 класу Плану рахунків.

Кошти, залучені на умовах субординованого боргу, обліковуються за рахунками групи 366 «Субординований борг банку».

Рахунки 5 класу можуть кореспондувати з розрахунками дебіторської та кредиторської заборгованості, окремими рахунками 3 класу та рахунками грошових коштів або кореспондентським рахунком лише у разі сплати дивідендів та отримання внесків від акціонерів. У всіх інших випадках рахунки 5 класу кореспондують між собою.

ЕЛЕМЕНТИ КАПІТАЛУ БАНКУ	ОБ'ЄКТИ ОБЛІКУ КАПІТАЛУ БАНКУ
Статутний капітал	5000 (П) «Статутний капітал банку» 5002 (КП) «Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)» 5004 (П) «Незареєстрований статутний капітал»
Емісійний дохід	5010 (П) «Емісійні різниці»
Резервний капітал	5020 (П) «Загальні резерви» 5021 (П) «Резервні фонди» 5022 (П) «Інші фонди банку»
Нерозподілений капітал	5030 (П) «Нерозподілені прибутки минулих років» 5031 (А) «Непокриті збитки минулих років» 5040 (П) «Прибуток звітного року» 5041 (А) «Збиток звітного року»
Результати переоцінки	5100 (П) «Результати переоцінки основних засобів» 5101 (П) «Результати переоцінки нематеріальних активів» 5102 (АП) «Результати переоцінки фінансових інструментів у портфелі банку на продаж» 5103 (П) «Результати переоцінки інвестицій в асоційовані компанії» 5104 (АП) «Результати переоцінки за операціями хеджування» 5105 (АП) «Результати коригування вартості фінансових інструментів під час первісного визнання»

4.2. Облік операцій з формування статутного капіталу банку

Процедура формування статутного капіталу

Засновники банку акумулюють кошти для формування статутного капіталу на накопичувальному рахунку, що відкривається в НБУ. При цьому кошти:

- перераховуються в *безготівковій формі* з власних поточних рахунків юридичними особами та фізичними особами;
- вносяться *фізичними особами в готівковій формі*.

Формування та збільшення статутного капіталу банку здійснюється шляхом *грошових внесків*. При цьому грошові внески для формування і збільшення статутного капіталу резиденти України здійснюють у гривнях, а нерезиденти – в іноземній вільно конвертованій валюті або у гривнях.

Статутний капітал банку не повинен формуватися за рахунок коштів, джерела походження яких не підтверджені. Банк має отримати від учасників банку документи й відомості щодо *джерел походження коштів*, що спрямовуються на формування його статутного капіталу.

Банки формують статутний капітал завдяки емісії власних акцій та оголошенню підписки на паї. Акція засвідчує пайову участь у статутному капіталі банку. Згідно з нормативними актами НБУ банківські акції можуть бути лише *іменними* (а не пред'явника).

За типом акції банку можуть бути *простими та привілейованими*.

Облік простих і привілейованих акцій ведеться окремо за відповідними аналітичними рахунками балансового рахунку 5000 «Статутний капітал банку».

Бухгалтерські проведення пов'язані з формуванням статутного капіталу банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
1	Відображення внесків до статутного капіталу банку до державної реєстрації	Рахунок для обліку готівки (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600) / Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	5004 «Незареєстрований статутний капітал»	на суму попередніх внесків акціонерів
2	Відображення суми статутного капіталу після державної реєстрації банку	5004		на суму попередніх внесків акціонерів
			5000 «Статутний капітал банку»	на номінальну вартість акцій
		5010 «Емісійні різниці»		на суму витрат на операції
			5010	на суму емісійних різниць (при розміщенні акцій за ціною вище номіналу)
3	Визнання зобов'язання щодо викупу привілейованих акцій в акціонера (якщо таке зобов'язання існує)	Рахунок для обліку готівки (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600) / Кореспондентський рахунок (напр. 1200)		на загальну вартість придбання
		3376 «Неамортизований дисконт за зобов'язаннями за привілейованими акціями, емітованими банком»		на суму дисконту з урахуванням витрат на операцію
			3377 «Неамортизована премія за зобов'язаннями за привілейованими акціями, емітованими банком»	на суму премії з урахуванням витрат на операцію
			3370 «Зобов'язання за привілейованими акціями, емітованими банком»	на номінальну вартість
3	Зменшення статутного капіталу (при зменшенні номіналу або кількості акцій)	5000 «Статутний капітал банку»	5020 «Загальні резерви»	на суму зменшення капіталу

4.3. Облік розрахунків з акціонерами банку

Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з акціонерами банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
I. Викуп власних акцій в акціонерів банку				
1	Викуп власних акцій за ціною <u>вищою</u> , ніж їх номінальна вартість	5002 «Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)»		на суму номінальної вартості
		5010 «Емісійні різниці»		на суму, що перевищує номінал
		5022 «Інші фонди банку» / 5030 «Нерозподілені прибутки минулих років»		на суму різниці, при недостатності коштів на рахунку 5010
			Рахунок для обліку готівки (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600) / Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	на загальну вартість придбання
2	Викуп власних акцій за ціною <u>нижчою</u> , ніж їх номінальна вартість	5002 «Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)»		на суму номінальної вартості
			5010 «Емісійні різниці»	на різницю між номіналом і ціною придбання
			Рахунок для обліку готівки (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600) / Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	на загальну вартість придбання
3	Викуп привілейованих акцій, за якими існує зобов'язання щодо викупу	3370 «Зобов'язання за привілейованими акціями, емітованими банком»	Рахунок для обліку готівки (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600) / Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	на суму номінальної вартості
4	Анулювання акцій, викуплених в акціонерів	5000 «Статутний капітал банку»	5002	на суму номінальної вартості

Бухгалтерські проведення з обліку розрахунків з акціонерами банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
II. Виплата дивідендів акціонерам				
1	Прийняття рішення про виплату дивідендів	5040 / 5030 / 5022	3631 «Кредиторська заборгованість перед акціонерами (учасниками) банку за дивідендами»	на суму дивідендів
2	Виплата дивідендів акціонерам	3631	Рахунок для обліку готівки (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600) / Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	на суму дивідендів

4.4. Облік фінансового результату діяльності банку та його розподілу

Бухгалтерські проведення з обліку фінансового результату діяльності банку та його розподілу

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
I. Формування фінансового результату			
1	Закриття рахунків доходів і витрат 31 грудня за умови отримання прибутку	Рахунки з обліку доходів (6 клас)	5040 «Прибуток звітного року»
		5040 «Прибуток звітного року»	Рахунки з обліку витрат (7 клас)
2	Закриття рахунків доходів і витрат 31 грудня за умови отримання збитку	Рахунки з обліку доходів (6 клас)	5041 «Збиток звітного року»
		5041 «Збиток звітного року»	Рахунки з обліку витрат (7 клас)
II. Розподіл прибутку за рішеннями зборів акціонерів			
1	Формування загальних резервів	5040 «Прибуток звітного року»	5020 «Загальні резерви»
2	Формування резервних фондів	5040 «Прибуток звітного року»	5021 «Резервні фонди»
3	Формування інших фондів	5040 «Прибуток звітного року»	5022 «Інші фонди банку»

Бухгалтерські проведення з обліку фінансового результату діяльності банку та його розподілу

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
II. Розподіл прибутку за рішеннями зборів акціонерів			
4	Нарахування дивідендів акціонерам банку	5040 «Прибуток звітного року»	3631 «Кредиторська заборгованість перед акціонерами (учасниками) банку за дивідендами»
5	Визнання залишку нерозподіленого прибутку	5040 «Прибуток звітного року»	5030 «Нерозподілені прибутки минулих років»
6	Збільшення статутного капіталу до державної реєстрації	5040 «Прибуток звітного року»	5004 «Незареєстрований статутний капітал»
III. Покриття збитків за рішеннями зборів акціонерів			
1	Покриття за рахунок загальних резервів	5020 «Загальні резерви»	5041 «Збиток звітного року»
2	Покриття за рахунок резервних фондів	5021 «Резервні фонди»	5041 «Збиток звітного року»
3	Покриття за рахунок інших фондів	5022 «Інші фонди банку»	5041 «Збиток звітного року»
4	Покриття за рахунок нерозподілених прибутків минулих років	5030 «Нерозподілені прибутки минулих років»	5041 «Збиток звітного року»
5	Визнання залишку непокритих збитків минулих років	5031 «Непокриті збитки минулих років»	5041 «Збиток звітного року»

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами).
2. Закон України «Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків» від 28.12.2014 № 78-VIII (зі змінами).
3. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 22.06.2015 № 400.
4. Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів. Затверджено Постановою Правління НБУ від 08.09.2011 № 306 (зі змінами).

ТЕМА 5. ОБЛІК ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

5.1. Основні засади ведення і обліку банками депозитних операцій

Вклад (депозит)

кошти в готівковій або безготівковій формі у валюті України або в іноземній валюті або банківські метали, які банк прийняв від вкладника або які надійшли для вкладника на договірних засадах на визначений строк зберігання чи без зазначення такого строку (під процент або дохід в іншій формі) і підлягають виплаті вкладнику відповідно до законодавства України та умов договору

Класифікація вкладів (депозитів), згідно Плану рахунків

За економічним змістом	За категоріями вкладників	За строковістю
Розміщені депозити (активні операції)	НБУ <i>групи рахунків 120, 121</i>	На вимогу Короткострокові Довгострокові
	Банки <i>групи рахунків 150, 151</i>	На вимогу Овернайт Короткострокові Довгострокові
Залучені депозити (пасивні операції)	НБУ <i>групи рахунків 130, 133</i>	На вимогу Короткострокові Довгострокові
	Банки <i>групи рахунків 160, 161</i>	На вимогу Овернайт Короткострокові Довгострокові
	Кошти бюджетів і позабюджетних фондів <i>групи рахунків 251, 254, 256, 257</i>	На вимогу Строкові
	Установи, що утримуються з бюджетів <i>групи рахунків 252, 253, 255</i>	
	Небанківські фінансові установи <i>група рахунків 265</i>	На вимогу Короткострокові Довгострокові
	Фізичні особи <i>групи рахунків 262, 263</i>	
	Суб'єкти господарської діяльності <i>групи рахунків 260, 261</i>	
Розміщені ощадні (депозитні) сертифікати <i>групи рахунків 332, 333, 334</i>	–	На вимогу Короткострокові Довгострокові

**Структура групи рахунків для обліку депозитів
(на прикладі строкових депозитів фізичних осіб)**

№рахунку	Призначення
2630	Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб
2635	Довгострокові вклади (депозити) фізичних осіб
2636	Неамортизований дисконт за строковими фізичних осіб
2637	Неамортизована премія за строковими коштами фізичних осіб
2638	Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб

Правила визнання і обліку депозитних операцій

Сфера	Правило
<i>Залучення банком депозитів</i>	Залучення підтверджується: <ul style="list-style-type: none"> • договором банківського рахунка; • договором банківського вкладу (депозиту) з видачею ощадної книжки або ощадного (депозитного) сертифіката; • договором банківського вкладу (депозиту) з видачею іншого документа, що підтверджує внесення коштів.
<i>Первісне визнання і подальша оцінка вкладу (депозиту)</i>	Банк оцінює залучені депозити під час первісного визнання за справедливою вартістю, включаючи витрати на операцію. Витрати на операцію, що безпосередньо пов'язані з визнанням депозиту, включаються у суму дисконту (премії) за ним. Справедлива вартість депозиту визначається шляхом дисконтування всіх очікуваних майбутніх грошових потоків із застосуванням ринкової процентної ставки щодо подібного фінансового інструменту. Після первісного визнання банк оцінює депозити за амортизованою собівартістю з використанням ефективної ставки відсотка під час нарахування процентів та амортизації дисконту (премії).
<i>Зарахування коштів на рахунок і повернення їх вкладнику</i>	<u>Для юридичних осіб</u> : гроші на депозитні рахунки перераховуються з поточних рахунків і повертаються банками в безготівковій формі на поточні рахунки юридичних осіб. <u>Для фізичних осіб</u> : гроші на депозитні рахунки можуть бути внесені готівкою, перераховані з іншого депозитного або поточного рахунка і повертаються банками готівкою або в безготівковій формі на вказаний рахунок. За депозитним рахунком можуть проводитися операції, пов'язані з реалізацією майнових прав на суму депозиту відповідно до укладених договорів застави.
<i>Продовження строку дії договору</i>	Якщо вкладник не вимагає повернення депозиту після закінчення його строку, то договір вважається продовженим на умовах вкладу на вимогу (якщо інше не встановлено договором).
<i>Нарахування процентів</i>	Проценти на депозит, відповідно до договору, нараховуються від дня, наступного за днем надходження до банку грошей, до дня, який передує їх поверненню вкладнику.

Правила визнання і обліку депозитних операцій

Сфера	Правило
<p><i>Відображення доходів (витрат) за депозитом</i></p>	<p>Якщо під час первісного визнання банк визначає вартість депозиту за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова, то в обліку потрібно визнавати прибуток або збиток на суму різниці між справедливою вартістю депозиту та вартістю договору в кореспонденції з рахунками дисконту (премії).</p> <p>Банк відображає в обліку процентні доходи і витрати за депозитами та амортизує дисконт (премію) із застосуванням ефективної ставки відсотка.</p> <p>Сума дисконту (премії) має бути повністю амортизована на дату повернення депозиту.</p> <p>Нарахування процентів та амортизація дисконту (премії) за депозитними операціями здійснюються одночасно та не рідше одного разу на місяць за кожним договором окремо. Якщо витрати сплачені на дату балансу, то банк може не відображати їх за рахунками нарахованих витрат.</p>
<p><i>Виплата процентів</i></p>	<p>Виплата процентів за депозитом здійснюється в строки, що обумовлені в договорі.</p> <p>Якщо вклад повертається вкладникові до закінчення строку дії або до настання інших обставин, визначених договором, проценти виплачуються в розмірі процентів за вкладами на вимогу (якщо договором не встановлений вищий процент).</p> <p><u>Для юридичних осіб</u> нараховані проценти можуть бути перераховані на поточний рахунок юридичної особи або на поповнення депозиту.</p> <p><u>Для фізичних осіб</u>: нараховані проценти можуть бути перераховані на їх поточний рахунок, на поповнення депозиту або видані готівкою.</p>
<p><i>Випуск і погашення ощадних (депозитних) сертифікатів</i></p>	<p>Ощадні (депозитні) сертифікати можуть випускатися за ініціативою банку: одноразово або серіями; іменними або на пред'явника; на вимогу або на строк.</p> <p>Строк обігу ощадних (депозитних) сертифікатів установлюється від дати видачі сертифіката вкладнику (власнику сертифіката) до дати, з якої власник сертифіката отримав право вимоги депозиту.</p> <p>При настанні строку вимоги депозиту банк здійснює платіж проти пред'явлення ощадного (депозитного) сертифіката.</p> <p>Погашення та виплата процентів по сертифікатам, номінованим в національній валюті, здійснюються банками лише в національній валюті. А по сертифікатам в іноземній валюті – в іноземній валюті або у національній валюті за курсом НБУ на дату закінчення строку, що зазначений в ощадному (депозитному) сертифікаті, або на дату дострокового викупу сертифіката.</p> <p>Розрахунки за придбані ощадні (депозитні) сертифікати та сплата грошових коштів за ними для юридичних осіб здійснюються лише в безготівковій формі, а для фізичних осіб здійснюються як у готівковій, так і в безготівковій формі.</p> <p>Бланки ощадних (депозитних) сертифікатів обліковуються за позабалансовим рахунком N 9820 "Бланки цінних паперів"</p>

5.2. Облік розміщених депозитів на міжбанківському ринку

Типові бухгалтерські проведення, пов'язані з обліком розміщених на міжбанківському ринку депозитів

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Відображення позабалансових вимог (на дату укладення депозитного договору)	9350 «Активи до отримання та депозити до розміщення за спотовими контрактами»	Контррахунок (990X)
2 а	Розміщення коштів на депозитний рахунок	Рахунок для обліку розміщених депозитів (напр. 1512 «Короткострокові вклади (депозити), що розміщені в інших банках»)	Кореспондентський рахунок (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)
б	списання суми депозиту з позабалансу (при укладанні договору раніше отримання коштів)	Контррахунок (990X)	9350 «Активи до отримання та депозити до розміщення за
3	При розміщенні коштів на депозит за ставкою нижчою ринкової, банк визнає збиток (на різницю між номінальною та справедливою вартістю депозиту)	7398 «Витрати під час первісного визнання фінансових зобов'язань за вартістю, вищою/ нижчою, ніж справедлива»	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за розміщеними депозитами (напр. 1516 «Неамортизований дисконт за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках»)
4	У разі розміщення коштів на депозит за ставкою вищою ринкової, банк визнає прибуток (на різницю між номінальною та справедливою вартістю депозиту)	Рахунки для обліку неамортизованої премії за розміщеними депозитами (напр. 1515 «Неамортизована премія за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках»)	6398 «Дохід під час первісного визнання фінансових зобов'язань за вартістю, вищою/нижчою, ніж справедлива»
5	Повернення розміщеного депозиту	Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	Рахунки для обліку розміщених депозитів (напр. 1512)
6	Визнання простроченої заборгованості за розміщеним депозитом	Рахунок простроченої заборгованості за розміщеними депозитами (напр. 1517 «Прострочена заборгованість за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках»)	Рахунок для обліку розміщених депозитів (напр. 1512)
7	Погашення простроченої заборгованості за депозитом	Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	Рахунок простроченої заборгованості за розміщеними депозитами (напр. 1517)

5.3. Облік залучених банком депозитів

Типові бухгалтерські проведення пов'язані з обліком залучених депозитів

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Залучення коштів на депозитний рахунок		
а	готівкою (для фізичних осіб)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 «Банкноти та монети в касі банку»)	Рахунок для обліку залучених депозитів (напр. 2630 «Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб»)
б	перерахуванням з поточного рахунку (для фізичних, юридичних осіб)	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)	Рахунок для обліку залучених депозитів (напр. 2610 «Коротко-строкові вклади (депозити) суб'єктів господарювання»)
в	перерахуванням коштів з іншого банку (для фізичних, юридичних осіб, банків)	Кореспондентський рахунок (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)	Рахунок для обліку залучених депозитів (напр. 1612 «Короткострокові вклади (депозити) інших банків»)
2	При залученні депозиту за ставкою нижчою, ніж ринкова, банк визнає прибуток (на різницю між номінальною і справедливою вартістю депозиту)	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за залученими депозитами (напр. 1616 / 2616 / 2636)	6398 «Дохід під час первісного визнання фінансових зобов'язань за вартістю, вищою/нижчою, ніж справедлива»
3	При залученні депозиту за ставкою, вищою, ніж ринкова, банк визнає збиток (на різницю між номінальною і справедливою вартістю депозиту)	7398 «Витрати під час первісного визнання фінансових зобов'язань за вартістю, вищою/нижчою, ніж справедлива»	Рахунки для обліку неамортизованої премії за залученими депозитів (напр. 1615 / 2617 / 2637)
4	Повернення коштів з депозитного рахунку вкладнику		
а	готівкою (для фізичних осіб)	Рахунок для обліку залучених депозитів (напр. 2630)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001)
б	перерахуванням на поточний рахунок (для фізичних, юридичних осіб)	Рахунок для обліку залучених депозитів (напр. 2610)	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600)
в	перерахуванням коштів в інший банк (для фізичних, юридичних осіб, банків)	Рахунок для обліку залучених депозитів (напр. 1612)	Кореспондентський рахунок (напр. 1200)
5	Визнання простроченої заборгованості за залученим депозитом	Рахунок для обліку залучених депозитів (напр. 1612)	Рахунок простроченої заборгованості за депозитами (напр. 1617)
6	Погашення простроченої заборгованості за залученим депозитом	Рахунок простроченої заборгованості за залученими депозитами (напр. 1617)	Рахунки для обліку грошових коштів (напр. 1200)

5.4. Облік доходів і витрат за депозитними операціями

Методи визначення кількості днів при розрахунку процентних доходів та витрат за депозитами

Метод	Зміст
метод «факт/факт»	для розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці (впродовж яких гроші перебували на рахунку) та фактична кількість днів у році (в якому нараховуються проценти)
метод «факт/360»	розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці (впродовж яких гроші перебували на рахунку), та умовна кількість днів у році 360 днів
метод «30/360»	для розрахунку використовується умовна кількість днів у місяці — 30, у році – 360.

Типові бухгалтерські проведення обліку витрат банків за залученими депозитами

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Нарахування процентних витрат за депозитами	Рахунки для обліку процентних витрат за депозитами (7 клас) (напр. 7041 «Процентні витрати за строковими коштами фізичних осіб»)	Рахунки для обліку процентних нарахованих витрат за депозитами (1 або 2 клас) (напр. 2638 «Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб»)
2	Амортизація дисконту за залученими депозитами	Рахунки для обліку процентних витрат за депозитами (7 клас) (напр. 7041)	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту (1 або 2 клас) (напр. 2636 «Неамортизований дисконт за строковими коштами фізичних осіб»)
3	Амортизація премії за залученими депозитами	Рахунки для обліку неамортизованої премії (1 або 2 клас) (напр. 2637)	Рахунки для обліку процентних витрат за депозитами 7 класу (напр. 7041)
4	Виплата процентів вкладнику після нарахування	Рахунки для обліку процентних нарахованих витрат за депозитами (1 або 2 клас) (напр. 2638)	Рахунки каси або поточні рахунки або кореспондентські рахунки (напр. 1001 / 2620 /1200)
5	Виплата процентів вкладнику відбувається без нарахування	Рахунки для обліку процентних витрат за депозитами (7 клас) (напр. 7041)	Рахунки каси або поточні рахунки або кореспондентські рахунки (напр. 1001 / 2620 /1200)
6	Капіталізація відсотків за депозитом	Рахунки для обліку процентних нарахованих витрат за депозитами (1 або 2 клас) (напр. 2638)	Рахунок для обліку залучених вкладів (напр. 2630 «Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб»)

**Типові бухгалтерські проведення обліку доходів банків за
розміщеними депозитами**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Нарахування процентних доходів за депозитами	Рахунки для обліку процентних нарахованих доходів за депозитами (1 клас) (напр. 1518 «Нараховані доходи за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках»)	Рахунки для обліку процентних доходів за розміщеними депозитами (6 клас) (напр. 6012 «Процентні доходи за короткостроковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках»)
2	Амортизація дисконту за розміщеними депозитами	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту (1 клас) (напр. 1516 «Неамортизований дисконт за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках»)	Рахунки для обліку процентних доходів за розміщеними депозитами (6 клас) (напр. 6012)
3	Амортизація премії за розміщеними депозитами	Рахунки для обліку процентних доходів за розміщеними депозитами (6 клас) (напр. 6012)	Рахунки для обліку неамортизованої премії (1 клас) (напр. 1515 «Неамортизована премія за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках»)
4	Отримання процентів після нарахування	Кореспондентський рахунок (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України»)	Рахунки для обліку процентних нарахованих доходів за депозитами (1 клас) (напр. 1518)
5	Капіталізація відсотків за депозитом	Рахунки для обліку розміщених депозитів (1 клас) (напр. 1512 «Короткострокові вклади (депозити), що розміщені в інших банках»)	Рахунки для обліку процентних нарахованих доходів за депозитами (1 клас) (напр. 1518)
6	Визнання доходів простроченими, у разі не отримання коштів в обумовлений договором строк	Рахунки для обліку прострочених нарахованих доходів (1 клас) (напр. 1519 «Прострочені нараховані доходи за строковими вкладками депозитами), що розміщені в інших банках»)	Рахунки для обліку процентних нарахованих доходів за депозитами (1 клас) (напр. 1518)
7	Отримання прострочених доходів	Кореспондентський рахунок (напр. 1200)	Рахунки для обліку прострочених нарахованих доходів (1 клас) (напр. 1519)

Нормативно-правові акти

1. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 27.12.2007 р. № 481 (зі змінами).
2. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255 (зі змінами).
3. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами. Затверджено постановою Правління НБУ від 3.12.2003 р. № 516. (зі змінами).

ТЕМА 6. ОБЛІК АКТИВНИХ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ БАНКУ

6.1. Організація процесу банківського кредитування та його відображення в обліку

Кредитні операції банків

розміщення банками від свого імені, на власних умовах та на власний ризик залучених коштів юридичних осіб та громадян.

При наданні кредитів банк додержується основних принципів кредитування (строковості, цільового використання, забезпеченості, платності, поверненості), перевіряє кредитоспроможність позичальника, додержується встановлених НБУ вимог щодо концентрації ризиків за кредитними операціями

Етапи процесу банківського кредитування

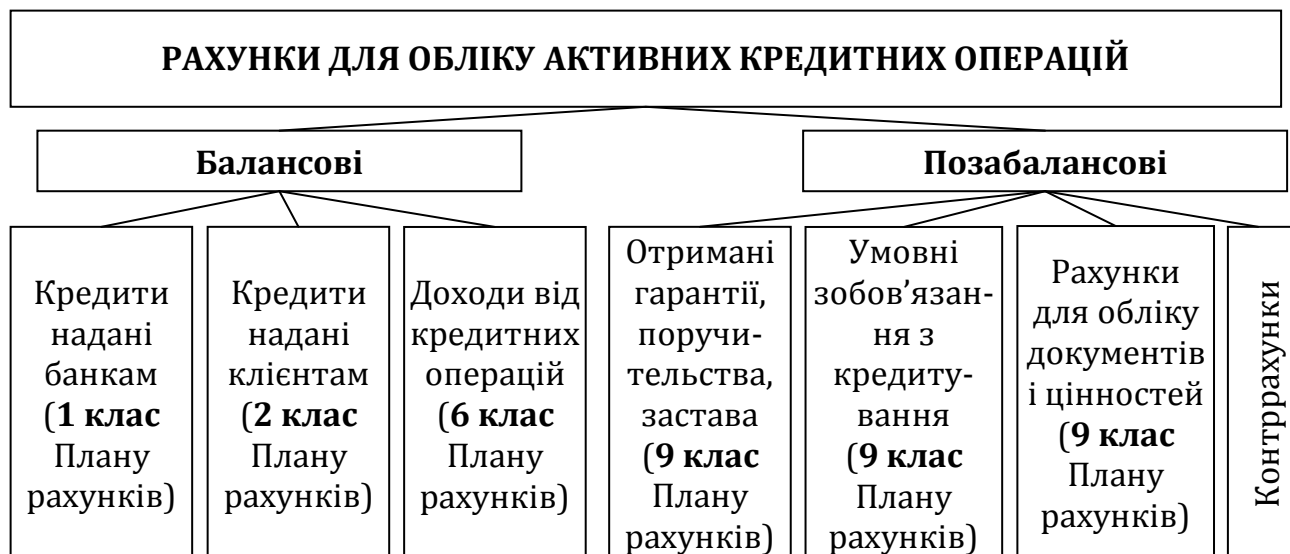

Обліковий процес кредитних операцій банку

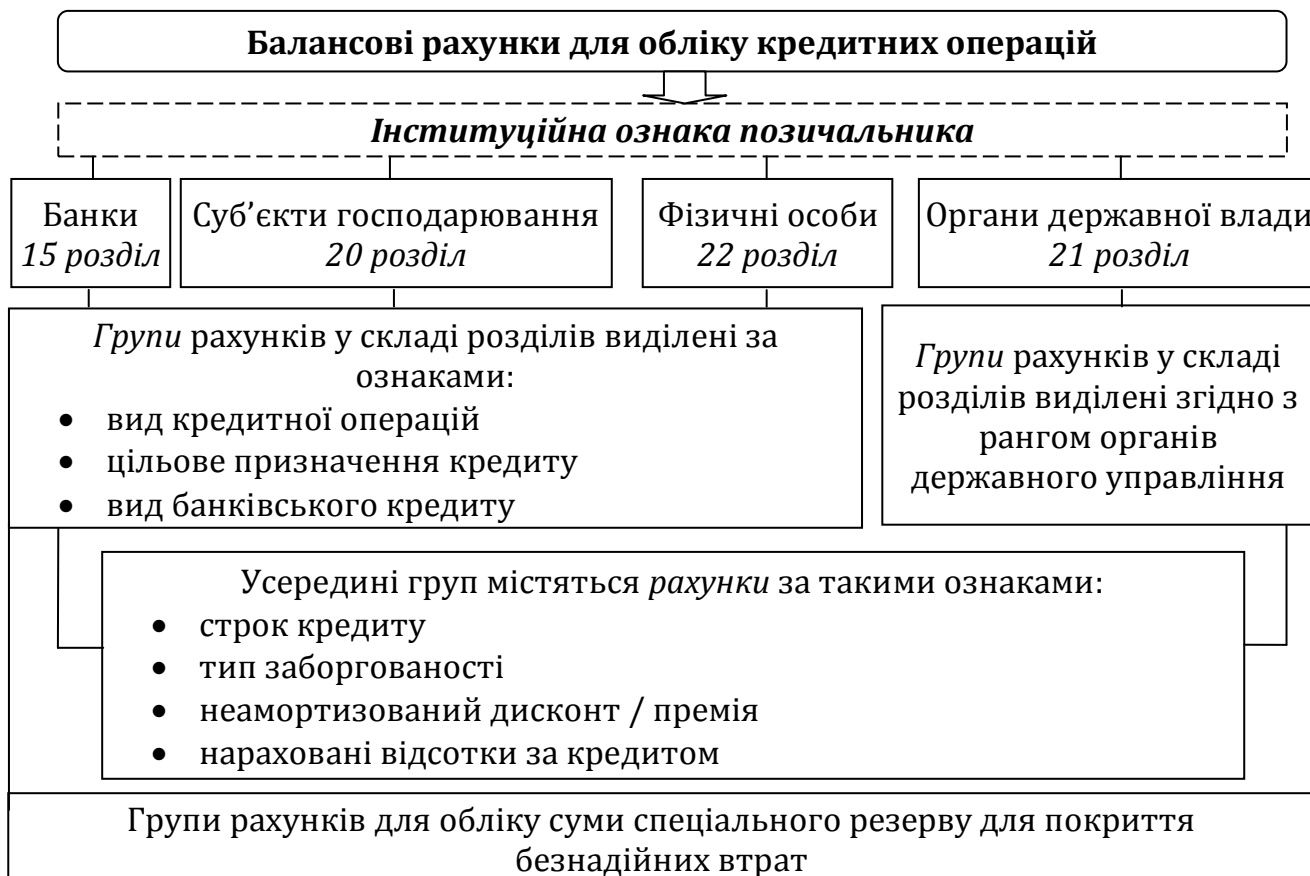
6.2. Рахунки, що використовуються при обліку банківських кредитів

Структура відображення активних кредитних операцій у Плані рахунків бухгалтерського обліку банків України

Основою для структурування рахунків для обліку кредитних операцій у Плані рахунків є вид позичальника або інституційна ознака позичальника

Схема класифікації балансових рахунків 1 і 2 класів для обліку кредитних операцій

Групи рахунків у складі 15, 20 та 22 розділів поділяється залежно від цільового призначення кредиту чи його виду. Відповідно до цього, у Плані рахунків наявні групи рахунків для обліку:

- кредитів на поточні потреби (для фізичних осіб);
- кредитів в поточну діяльність (для суб'єктів господарювання);
- фінансового лізингу;
- іпотечних кредитів;
- кредитів, що надані за операціями РЕПО;
- кредитів, що надані за врахованими векселями;
- вимог, що придбані за операціями факторингу.

Однак, у 21 розділі групи рахунків виділені згідно з рангом органів державного управління.

6.3. Облік операцій з надання кредиту

Схеми бухгалтерських проведення з видачі позики залежать в першу чергу від способу надання кредиту. У цьому параграфі розглянуто такі найбільш поширені способи надання кредиту: одноразово у повній сумі, з відкриттям кредитної лінії.

Типові бухгалтерські проведення при наданні кредиту одноразово у повній сумі

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Кредит видається із зарахуванням на поточний рахунок клієнта		
а	Якщо позичальник – клієнт банку, у якому видається кредит	Позичковий рахунок (напр. 2062 «Короткострокові кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання»)	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600 «Кошти на вимогу суб'єктів господарювання»)
б	Якщо позичальник – клієнт іншого банку або банк	Позичковий рахунок (напр. 2062)	Коррахунок банку (напр. 1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»)
2	Кредит видається готівкою: фізичній особі (на поточні потреби); підприємству (на закупку сільгосппродукції)	Позичковий рахунок (напр. 2202)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 «Банкноти та монети в касі банку»)
3	Кредит видається на відкриття акредитива або на придбання розрахункової чекової книжки	Позичковий рахунок (напр. 2202)	Рахунок для обліку коштів в розрахунках (напр. 2602 «Кошти в розрахунках суб'єктів господарювання»)

**Типові бухгалтерські проведення при видачі кредиту із відкриттям
кредитної лінії**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Відкриття обов'язкової кредитної лінії (у повній сумі згідно кредитної угоди)	9129 «Інші зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам»	990Х «Контррахунок для рахунку розділу 91»
2	Видача клієнту позики у межах відкритої кредитної лінії		
a	Отримання траншу кредитної лінії	Позичковий рахунок (напр. 2062 / 2202)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200)
б	Зменшення позабалансового зобов'язання (на суму виданого клієнту траншу)	990Х «Контррахунок для рахунку розділу 91»	9129 «Інші зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам
3	Відмова клієнта від використання кредитної лінії, припинення дії угоди	990Х «Контррахунок для рахунку розділу 91»	9129 «Інші зобов'язання з кредитування, які надані клієнтам

Додаткові проведення пов'язані з кредитною операцією

(здійснюються за необхідності одночасно із обліком операцій щодо видачі кредиту чи виникнення кредитного зобов'язання)

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
I. Відображення забезпечення, що отримане за кредитною операцією				
1	Оприбуткування застави за кредитом	Рахунки для обліку отриманої застави (розділ 95)	Контррахунок (розділ 99)	за справедливою вартістю
2	Оприбуткування гарантії за кредитом	Контррахунок (р.99)	Рахунки для обліку отриманої гарантії (розділ 90)	
II. Операції з обліку документів, які супроводжують кредитну операцію				
1	Оприбуткування: кредитного договору; договору поруки; договору застави; договору страхування	9819 «Інші цінності і документи»	991Х «Контррахунок для рахунку розділу 98»	по 1 грн. за договір

Додаткові проведення пов'язані з кредитною операцією

(здійснюються за необхідності одночасно із обліком операцій щодо видачі кредиту чи виникнення кредитного зобов'язання)

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
III. Врахування премії або дисконту за кредитом				
1	Надання кредиту з одночасним утриманням комісії та/або процентів авансом	Позичковий рахунок (напр. 2062 / 2202)		на суму кредиту
			Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму кредиту за мінусом сплачених авансом процентів чи комісій
			Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за наданими кредитами (напр. 2066 / 2206)	на суму сплачених авансом процентів чи комісій
2	Надання кредиту за процентною ставкою <u>нижчою</u> , ніж ринкова			
а	видача коштів клієнту (відповідно до номіналу кредиту)	Позичковий рахунок (напр. 2062 / 2202)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму кредиту
б	визнання збитку від кредитної операції	7390 «Витрати під час первісного визнання фінансових активів»	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за наданими кредитами (напр. 2066 / 2206)	різниця між номіналом кредиту та справедливою вартістю
3	Надання кредиту за процентною ставкою <u>вищою</u> , ніж ринкова			
а	видача коштів клієнту (відповідно до номіналу кредиту)	Позичковий рахунок (напр. 2062 / 2202)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму кредиту
б	визнання прибутку від кредитної операції	Рахунки для обліку неамортизованої премії за наданими кредитами (напр. 2065 / 2205)	6390 «Дохід під час первісного визнання фінансових активів»	різниця між справедливою вартістю та номінальною вартістю кредиту

6.4. Облікові процедури, що виконуються з настанням терміну

погашення кредиту

Кредит обліковується як балансовий актив від дати перерахування коштів позичальнику до дати закінчення терміну дії кредитного договору (визначеної дати погашення кредиту).

Погашення позики здійснюється:

- однією сумою по закінченні строку користування позикою;
- періодично (поступово) протягом всього терміну дії кредитної угоди.

Спосіб погашення позики передбачається в тексті кредитного договору.

Залежно від дій позичальника на дату погашення кредиту можливими є три варіанти відображення в обліку банківських операцій:

- погашення кредиту;
- визнання заборгованості простроченою;
- продовження дії кредитного договору.

Типові бухгалтерські проведення при настанні терміну

погашення кредиту

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Погашення заборгованості у визначений термін (згідно кредитної угоди: у повній сумі чи частинами)	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200)	Позичковий рахунок (напр. 2062 / 2202)
2	В разі непогашення кредиту в визначений термін виникає прострочена заборгованість	Прострочена заборгованість за кредитом (напр. 2067 / 2207)	Позичковий рахунок (напр. 2062 / 2202)
3	За заявою позичальника продовжено дію кредитного договору	Бухгалтерські записи не виконуються. Зміна аналітичного параметру позичкового рахунку – термін погашення кредиту	
4	Погашення позичальником простроченої заборгованості	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200)	Прострочена заборгованість за кредитом (напр. 2067 / 2207)
5	Списання з позабалансових рахунків договорів (кредиту, застави, поруки, страхування)	991X «Контррахунок для рахунку розділу 98»	9819 «Інші цінності і документи»
6	Списання з позабалансового рахунку суми забезпечення		
а	списання суми забезпечення за кредитом	Контррахунок (розділ 99)	Рахунки для обліку отриманої застави (розділ 95)
б	списання суми гарантії за кредитом	Рахунки для обліку отриманої гарантії (розділ 90)	Контррахунок (розділ 99)

6.5. Облік доходів банку за кредитними операціями

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ОБЛІКУ ДОХОДІВ БАНКУ ЗА КРЕДИТАМИ

Доходи відображаються за рахунками 6 класу Плану рахунків, **наростаючим підсумком**

Облік процентних доходів здійснюється за принципом **нарахування та відповідності доходів і витрат**. Нараховані доходи обліковуються за відповідними рахунками тих груп рахунків, у яких обліковується номінал кредиту

Процентні доходи визнаються із застосуванням **методу ефективної ставки відсотка**. Для її розрахунку визначаються потоки грошових коштів з урахуванням усіх умов договору кредиту, у тому числі включаються всі комісії та інші сплачені або отримані сторонами суми, що є невід'ємною частиною доходу за кредитом

Будь-які різниці, що виникають між сумою визнаних за ефективною ставкою відсотка процентних доходів та нарахованих за номінальною процентною ставкою доходів за кредитом відображаються за рахунками з обліку **неамортизованого дисконту (премії) у кореспонденції з рахунками з обліку процентних доходів**. Амортизація дисконту (премії) за фінансовими інструментами здійснюється одночасно з нарахуванням процентів

Доходи обліковуються за ознакою строковості: окремо нараховані до настання строку їх сплати і окремо – прострочені

Для обрахування процентних доходів застосовуються такі методи визначення кількості днів:

- метод "**факт/факт**";
- метод "**факт/360**";
- метод "**30/360**"

Комісійні доходи від кредитного обслуговування **можуть обліковуватися за касовим методом** (як комісії за одноразові послуги) **або згідно з принципом нарахування**, залежно від того, який підхід визначено обліковою політикою банку

Типові бухгалтерські проведення обліку процентних доходів за кредитом

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Нарахування процентних доходів за користування кредитом		
а	якщо дата нарахування та сплати не співпадають	Нараховані доходи за кредитними операціями (1 або 2 клас) (напр. 2208 «Нараховані доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам»)	Процентні доходи за кредитними операціями (6 клас) (напр. 6042 «Процентні доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам»)
б	якщо дата нарахування та сплати співпадають	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200) / Картковий рахунок (напр. 2625)	Процентні доходи за кредитними операціями (6 клас) (напр. 6042 / 6026)
2	Сплата процентів за кредитом по настанню строку	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200) / Картковий рахунок (напр. 2625)	Нараховані доходи за кредитними операціями (1 або 2 клас) (напр. 2068 / 2208)
3	Визнання процентів за кредитом простроченими при їх несплаті	Прострочені нараховані доходи за кредитними операціями (1 або 2 клас) (напр. 2069 / 2209)	Нараховані доходи за кредитними операціями (1 або 2 клас) (напр. 2068 / 2208)
4	Часткове або повне погашення простроченої заборгованості за нарахованими доходами	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200) / Картковий рахунок (напр. 2625)	Прострочені нараховані доходи за кредитними операціями (1 або 2 клас) (напр. 2069 / 2209)
4	Амортизація дисконту за наданими кредитами	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за наданими кредитами (1 або 2 клас) (напр. 2206 / 2066)	Процентні доходи за кредитними операціями (6 клас) (напр. 6042 / 6026)
5	Амортизація премії за наданими кредитами	Процентні доходи за кредитними операціями (6 клас) (напр. 6042 / 6026)	Рахунки для обліку неамортизованої премії за наданими кредитами (1 або 2 клас) (напр. 2205 / 2065)

Типові бухгалтерські проведення обліку комісійних доходів за кредитом

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Перерахування клієнтом комісії, що отримана під час надання кредиту	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200) / Картковий рахунок (напр. 2625)	Рахунок для обліку комісійних доходів за кредитне обслуговування (розділ 61) (напр. 6111 «Комісійні доходи від кредитного обслуговування клієнтів»)
2	Якщо комісійні доходи обліковуються згідно з <u>принципом нарахування</u>		
а	нарахування комісійних доходів від кредитного обслуговування	3578 «Інші нараховані доходи»	Рахунок для обліку комісійних доходів за кредитне обслуговування (розділ 61) (напр. 6111)
б	сплата нарахованих комісійних доходів від кредитного обслуговування	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200) / Картковий рахунок (напр. 2625)	3578 «Інші нараховані доходи»
3	Отримання комісії, що є невід'ємною частиною кредиту, раніше часу надання кредиту		
а	на дату отримання банком суми комісії	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001) / Поточний рахунок (напр. 2600/2620) / Коррахунок банку (напр. 1200) / Картковий рахунок (напр. 2625)	3600 «Доходи майбутніх періодів»
б	після надання кредиту сума комісії відображається на рахунку неамортизованого дисконту	3600 Доходи майбутніх періодів	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за наданими кредитами (1, 2 клас) (напр. 2206 / 2066)

Нормативно-правові акти

1. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 27.12.2007 р. № 481 (зі змінами).
2. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255 (зі змінами).
3. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями. Затверджено Постановою Правління НБУ від 25.01.2012 р №23 (зі змінами).

ТЕМА 7. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ В ІНОЗЕМНІЙ ВАЛЮТІ

7.1. Суть та особливості обліку валютних операцій банку

Валютні операції, це операції, що передбачають:

- перехід права власності на валютні цінності (крім операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України);
- використання валютних цінностей у міжнародному обігу як засобу платежу, з передачею зобов'язань, предметом яких є валютні цінності;
- увезення, вивезення, переказ і пересилку на територію України та за її межі валютних цінностей.

Види

ПОТОЧНІ ТОРГОВЕЛЬНІ ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

(напр. розрахунки за експорт та імпорт товару)

ПОТОЧНІ НЕТОРГОВЕЛЬНІ ВАЛЮТНІ ОПЕРАЦІЇ

(напр. перекази заробітної плати, стипендій, пенсій; виплати готівкової іноземної валюти за платіжними картками; оплата зборів, мита)

ОПЕРАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНІ З РУХОМ КАПІТАЛУ

(напр. надання та отримання резидентами фінансових кредитів і позик; здійснення прямих та портфельних інвестицій в Україну та за межі України; виплата прибутків, доходів, отриманих іноземними інвесторами)

ВАЛЮТНІ ЦІННОСТІ:

- валюта України;
- іноземна валюта;
- платіжні документи та інші цінні папери, виражені у валюті України;
 - платіжні документи та інші цінні папери, виражені у іноземній валюті;
- банківські метали.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Валютні операції відображаються в обліку **відповідно до їх економічної суті** за балансовими і позабалансовими рахунками Плану рахунків

План рахунків є **мультивалютним**: детальна інформація про валютні операції відображається з використанням параметру аналітичних рахунків – **код валюти** (напр. 980 – гривня, 840 – долар США, 978 – Євро)

Складовими методики обліку валютних операцій є:

- курси валют (**офіційний курс НБУ; ринковий курс**, за яким була здійснена операція);
- часові періоди (**дата операції** - дата, з якої банк бере на себе зобов'язання придбати або продати актив; **дата розрахунку** - дата, з якої актив передається банку або банком)

Бухгалтерський облік операцій в іноземній валюті банки здійснюють у **подвійній оцінці**: в номінальній сумі іноземної валюти та гривневому еквіваленті за офіційним курсом

Операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності (гривні) шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням **офіційного курсу гривні** до іноземних валют на дату здійснення операції і в подальшому підлягають переоцінці

Курсова різниця від переоцінки балансових монетарних статей в іноземній валюті (за винятком акцій та інших цінних паперів з нефіксованим прибутком, що обліковуються в портфелі на продаж за справедливою вартістю) зараховується на рахунок 6204 «Результат від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами»

Доходи і витрати (нараховані, отримані, сплачені) в іноземній валюті відображаються в бухгалтерському обліку за рахунками 6 класу «Доходи» та 7 класу «Витрати» **у національній валюті за офіційним курсом гривні** до іноземних валют на дату їх визнання з використанням технічних рахунків групи 380 «Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів».

Валютна позиція банку – співвідношення між його активами та зобов'язаннями, з урахуванням позабалансових вимог і зобов'язань, у певній валюті.

Види	Зростання валютного курсу національної валюти до іноземної	Зниження валютного курсу національної валюти до іноземної
Закрита <i>(Активи = Зобов'язання)</i>	НЕ ВПЛИВАЄ НА РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	НЕ ВПЛИВАЄ НА РЕЗУЛЬТАТ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ
Відкрита <i>(Активи ≠ Зобов'язання)</i>		
довга <i>(Активи > Зобов'язання)</i>	ЗБИТКИ	ПРИБУТКИ
коротка <i>(Активи < Зобов'язання)</i>	ПРИБУТКИ	ЗБИТКИ

Операції, що виконуються у двох різних валютах, впливають на стан та розмір валютної позиції банку. Для відображення в обліку операцій, що мають вплив на валютну позицію банку, використовуються технічні рахунки:

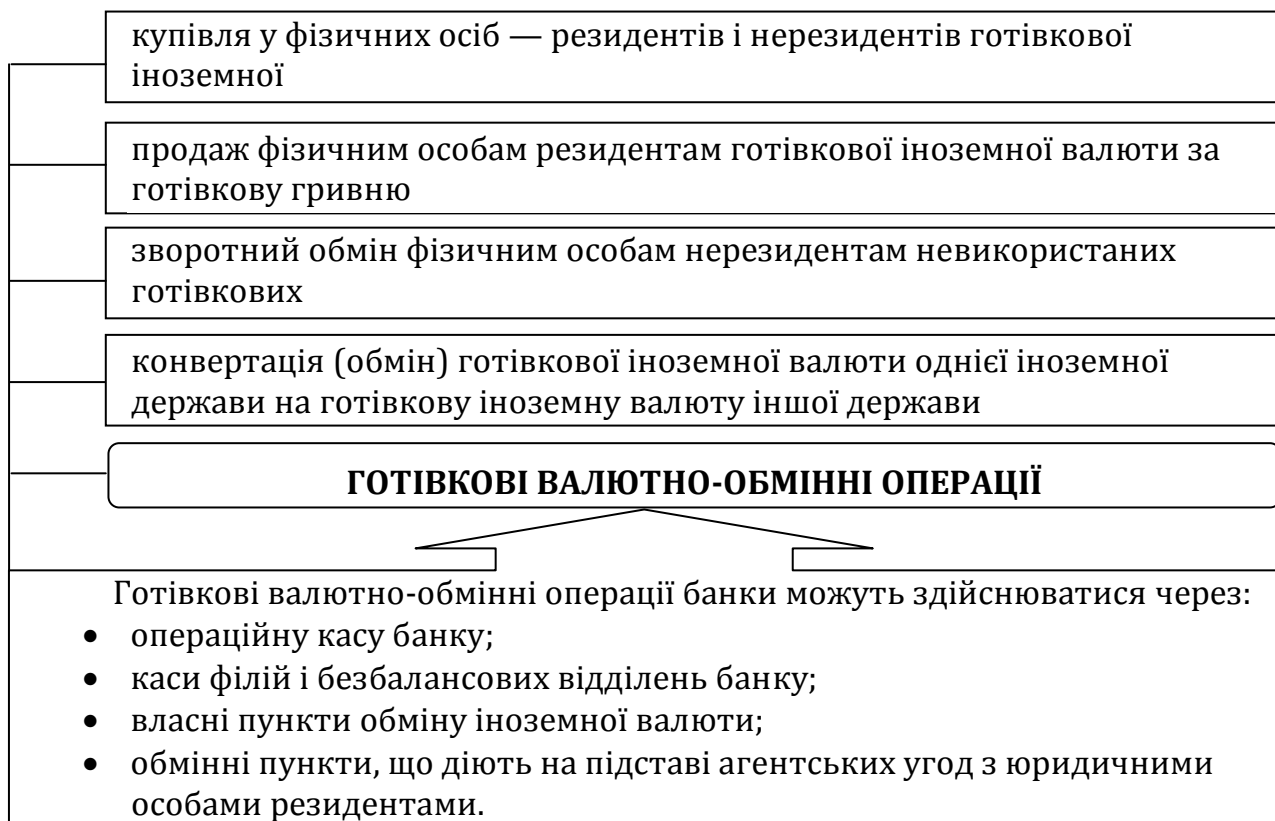
- 3800 «Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів»;
- 3801 «Еквівалент позиції банку щодо іноземної валюти та банківських металів».

Наприкінці кожного операційного дня суми залишків у гривневому еквіваленті за технічними рахунками 3800 «Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів» та 3801 «Еквівалент позиції банку щодо іноземної валюти та банківських металів» мають бути тотожними.

Загалом формування фінансової звітності здійснюється без урахування залишків за технічними рахунками 3800, 3801.

Різниці між сумами залишків у гривневому еквіваленті відповідної іноземної валюти та банківських металів за аналітичними рахунками 3800 та 3801 у розрізі кодів іноземної валюти та банківських металів, що виникають у зв'язку із математичним округленням, відображаються за балансовим рахунком 6204 «Результат від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами».

7.2. Облік готівкових валютно-обмінних операцій

Бухгалтерські проведення при купівлі і продажі

готівкової іноземної валюти

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
Купівля іноземної валюти			
1	Відображення суми купленої іноземної валюти	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 /1002 / 1003 / 1004)	3800
2	Відображення суми проданої національної валюти	3801	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 /1002 / 1003 / 1004)
Продаж іноземної валюти			
1	Відображення суми проданої іноземної валюти	3800	1001, 1002, 1003
2	Відображення суми отриманої національної валюти	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 /1002 / 1003 / 1004)	3801

**Відображення реалізованого результату від купівлі та продажу
іноземної валюти**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Виникнення позитивної різниці між гривневим еквівалентом придбаної (проданої) валюти за офіційним курсом НБУ та вартістю придбання (продажу)	3801	6204
2	Виникнення від'ємної різниці між гривневим еквівалентом придбаної (проданої) валюти за офіційним курсом НБУ та вартістю придбання (продажу)	6204	3801

**Бухгалтерські проведення при конвертуванні готівкової
іноземної валюти**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Відображення суми купленої іноземної валюти	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 / 1002 / 1003)	3800
2	Відображення суми проданої іноземної валюти	3800	Рахунок для обліку готівкових коштів (напр. 1001 / 1002 / 1003)
3	Відображення вартості купленої іноземної валюти за офіційним курсом	3801 (аналітичний рахунок з обліку гривневого еквівалента купленої іноземної валюти)	3801 (аналітичний рахунок з обліку гривневого еквівалента проданої іноземної валюти)

**7.3. Облік операцій з купівлі та продажу іноземної валюти на
міжбанківському валютному ринку**

Банки мають право здійснювати купівлю і продаж іноземної валюти виключно на міжбанківському валютному ринку України.

У разі здійснення банком власних безготівкових операцій з купівлі та продажу іноземної валюти в обліку використовуються рахунки:

- 3540 «Дебіторська заборгованість з придбання та продажу іноземної валюти та банківських металів за рахунок банку». За дебетом проводяться суми дебіторської заборгованості з придбання та продажу іноземної валюти. За кредитом проводяться суми погашення дебіторської заборгованості з придбання та продажу іноземної валюти;
- 3640 «Кредиторська заборгованість з придбання та продажу іноземної валюти та банківських металів за рахунок банку». За кредитом проводяться суми кредиторської заборгованості з придбання та продажу іноземної валюти. За дебетом проводяться суми погашення кредиторської заборгованості з придбання та продажу іноземної валюти.

У разі якщо при купівлі-продажі валюти дата розрахунку і дата операції не співпадають (напр. угода на умовах «спот»), на дату операції валюта відображаються на позабалансових рахунках:

- 9200 «Валюта та банківські метали до отримання за умовами спот»,
- 9210 «Валюта та банківські метали до відправлення за умовами спот».

Валютна операція на умовах "спот" – валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції на другий робочий день після дня укладення договору.

Відображення в обліку операцій купівлі іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку за умовами «спот»

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Відображення суми вимоги щодо іноземної валюти до отримання (на дату операції)	9200	99XX
2	Відображення суми зобов'язання щодо національної валюти до відправлення (на дату операції)	99XX	9210
3	Відображення різниці між вартістю іноземної валюти за офіційним курсом гривні та її вартістю за курсом купівлі згідно з договором (між датою операції і датою розрахунку)		
а	у разі позитивного результату переоцінки	3540	6204
б	у разі від'ємного результату переоцінки	6204	3640
4	Зворотні проводки на суму купленої іноземної валюти (на дату розрахунку)	99XX	9200
5	Зворотні проводки на суму проданої національної валюти (на дату розрахунку)	9210	99XX
6	Зарахування придбаної іноземної валюти на кореспондентський рахунок	1200 / 1500/ 1600	3640
7	Перерахування гривні на купівлю іноземної валюти	3540	1200/ 1500/ 1600
8	Закриття дебіторської, кредиторської заборгованості від купівлі іноземної валюти	3640	3800
		3801	3540

Відображення в обліку операцій продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку за умовами «спот»

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Відображення суми вимоги щодо національної валюти до отримання (на дату операції)	9200	99XX
2	Відображення суми зобов'язання щодо іноземної валюти та банківських металів до відправлення (на дату операції)	99XX	9210
3	Відображення різниці між вартістю іноземної валюти за курсом продажу згідно з договором та вартістю за офіційним курсом гривні (між датою операції і датою розрахунку)		
а	у разі позитивного результату переоцінки	3540	6204
б	у разі від'ємного результату переоцінки	6204	3640
4	Зворотні проводки на суму купленої національної валюти (на дату розрахунку)	99XX	9200
5	Зворотні проводки на суму проданої іноземної валюти (на дату розрахунку)	9210	99XX
6	Зарахування на кореспондентський рахунок отриманої національної валюти	1200/ 1500/ 1600	3640
7	Перерахування покупцю проданої іноземної валюти	3540	1200/1500/ 1600
8	Закриття дебіторської, кредиторської заборгованості від продажу іноземної валюти	3640	3801

7.4. Облік безготівкових операцій з купівлі та продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів

У разі здійснення банком операцій з купівлі чи продажу валюти за дорученням клієнтів в обліку використовується рахунок 2900 «Кредиторська заборгованість за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти, банківських та дорогоцінних металів для клієнтів банку». За кредитом рахунку проводяться суми, що отримані від клієнтів за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти або металів. За дебетом рахунку проводяться суми, що перераховані за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти або металів, або суми повернутих клієнтам коштів.

Банки мають право здійснювати безготівкові операції з купівлі та продажу іноземної валюти за дорученням і за кошти клієнтів на підставі договору банківського рахунку.

Продаж іноземної валюти

Банки зобов'язані здійснювати продаж іноземної валюти, що належить клієнту:

- за дорученням клієнта на підставі заяви про продаж іноземної валюти;
- без доручення клієнта щодо коштів, які згідно законодавства підлягають обов'язковому продажу в повній сумі.

Купівля іноземної валюти

Банки здійснюють купівлю іноземної валюти за дорученням клієнтів.

Підставою для купівлі іноземної валюти є:

- заява клієнта про купівлю іноземної валюти;
- договори та документи, що підтверджують операцію, для виконання якої купується валюта.

Пакет підтверджуючих документів, що подається клієнтом залежить від:

- типу клієнта (юридична особа чи фізична особа; резидент чи нерезидент);
- виду валютної операції (проведення розрахунків за поточними торговельними, поточними неторговельними чи капітальними операціями).

Наприклад:

Резиденти (юридичні особи, фізичні особи - суб'єкти підприємницької діяльності) з метою купівлі валюти для розрахунків за торговельними операціями подають у банк такі документи:

- договір з нерезидентом;
- акт (здавання-приймання тощо) або інший документ, який свідчить про надання послуг, виконання робіт, імпорт прав інтелектуальної власності, якщо оплачуються отримані послуги (права), виконані роботи;
- документи, що передбачені для документарної форми розрахунків (акредитив, інкасо), вексельної форми розрахунків (вексель), якщо договір передбачає такі форми розрахунків.

Відображення в обліку продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку за дорученням клієнтів

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Перерахування клієнтом іноземної валюти на продаж (з врахуванням комісійної винагороди банку)	Поточний рахунок клієнта в ін.валюті (напр. 2600/ 2620)	2900
2	Перерахування покупцю іноземної валюти з кореспондентського рахунку банку	2900	Коррахунок банку в іноземній валюті (1200/ 1500/ 1600)
3	Зарахування на кореспондентський рахунок банку гривні, що отримана для клієнтів за іноземну валюту	Коррахунок банку в гривні (1200/ 1500/ 1600)	2900
4	Зарахування національної валюти на рахунок клієнта	2900	Поточний рахунок клієнта в гривні (напр. 2600/ 2620)
5	Зарахування комісійної винагороди в доходи банку	2900	6114

Відображення в обліку купівлі іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку за дорученням клієнтів

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Перерахування клієнтом гривні на купівлю іноземної валюти (з врахуванням комісійної винагороди банку)	Поточний рахунок клієнта в гривні (напр. 2600/ 2620/ 2650)	2900
2	Перерахування продавцю іноземної валюти з кореспондентського рахунку банку гривень	2900	Коррахунок банку в гривні (1200/ 1500/ 1600)
3	Зарахування на кореспондентський рахунок банку іноземної валюти для клієнта	Коррахунок банку в іноземній валюті (1200/ 1500/ 1600)	2900
4	Зарахування купленої іноземної валюти на рахунок клієнта	2900	Поточний рахунок клієнта в іноземній валюті (напр. 2600/ 2620/ 2650)
5	Зарахування комісійної винагороди в доходи банку	2900	6114
6	Повернення клієнту залишку його коштів в гривні, якщо іноземна валюта чи банківські метали куплені за курсом, що нижчий, ніж заявлено клієнтом	2900	Поточний рахунок клієнта в гривні (напр. 2600/ 2620/ 2650)

7.5. Особливості обліку активів і зобов'язань банку в іноземній валюті

У зв'язку з мультивалютністю Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України облікові процедури пов'язані з активними та пасивними банківськими операціями (кредитування, залучення депозитів, операції з цінними паперами тощо) в іноземній валюті такі ж самі як і в гривні (див. Теми 5,6).

При цьому, банк повинен здійснювати переоцінку монетарних статей балансу в іноземній валюті під час кожної зміни офіційного курсу гривні до іноземних валют.

Переоцінка – перерахунок залишків за рахунками в іноземній валюті в еквівалентні суми в гривнях за офіційним курсом гривні до іноземних валют.

Курсова різниця від переоцінки монетарних статей балансу в іноземній валюті та банківських металах в бухгалтерському обліку відображається за рахунком 6204 «Результат від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами»

**Відображення в обліку переоцінки активів і зобов'язань банку
в іноземній валюті**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
У разі зниження офіційного курсу гривні до іноземних валют			
1	Відображення зміни вартості активу		
а	переоцінка активу	Рахунки з обліку активів	3800
б	відображення результату від переоцінки	3801	6204
2	Відображення зміни вартості зобов'язання		
а	переоцінка зобов'язання	3800	Рахунки з обліку зобов'язань
б	відображення результату від переоцінки	6204	3801
У разі зростання офіційного курсу гривні до іноземних валют			
1	Відображення зміни вартості активу		
а	переоцінка активу	3800	Рахунки з обліку активів
б	відображення результату від переоцінки	6204	3801
2	Відображення зміни вартості зобов'язання		
а	переоцінка зобов'язання	Рахунки з обліку зобов'язань	3800
б	відображення результату від переоцінки	3801	6204

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 р. № 185/94-ВР (зі змінами).
2. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993р. № 15-93 (зі змінами).
3. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України. Затверджено постановою від 17.11.2004 р. № 555 (зі змінами).

4. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.10.2004 р. № 495 (зі змінами).
5. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України. Затверджено постановою Правління НБУ від 12.12.2002 № 502 (зі змінами).
6. МСБО 21 «Вплив змін валютних курсів».
7. МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».
8. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою. Затверджено постановою Правління НБУ від 10.08.2005 р. № 281 (зі змінами).

ТЕМА 8. ОБЛІК ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ БАНКУ

8.1. Засади оцінки та обліку цінних паперів і фінансових інвестицій банку

Фінансові інвестиції банку

фінансові активи, які утримуються банком з метою збільшення прибутку (процентів, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора

Види фінансових інвестицій банку та способи їх оцінки

	Торговий портфель		Портфель на продаж		Портфель до погашення	Інвестиції в асоційовані та дочірні компанії
Характеристика пакету цінних паперів (ЦП)	високоліквідні ЦП, що обертаються на активному ринку		для ЦП немає активного ринку (не можуть бути віднесені до торгового портфелю)		боргові ЦП з фіксованим строком погашення, з фіксованими платежами або з платежами, що можна визначити	інвестиції до статутних капіталів компаній, які відповідають критеріям асоційованого або дочірнього підприємства згідно з Господарським Кодексом України
Наміри банку щодо придбання і утримання ЦП	перепродаж для отримання прибутку від коротко-строкових коливань ціни		перепродаж		утримання до дати погашення	вирішальний вплив на керівництво чи контроль над компанією
Типи ЦП	акції	боргові ЦП	акції	боргові ЦП	боргові ЦП	акції (паї)
Спосіб оцінки	Справедлива вартість		Собівартість / Справедлива вартість	Справедлива вартість	Амортизована собівартість	Собівартість (первісне визнання) / Справедлива вартість / Методом участі у капіталі
Групи рахунків з Плану рахунків для обліку	300	140, 301	310	141,143, 311	142, 144, 321	312, 313, 410, 420

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ОЦІНКИ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ БАНКУ

Для обліку купівлі / продажу фінансових інвестицій використовують **дату операції** або **дату розрахунку** (відповідно до облікової політики до всіх придбань і продажів фінансових інвестицій однієї категорії)

Зміна справедливої вартості придбаних фінансових інвестицій (крім фінансових інвестицій, що обліковуються за собівартістю або амортизованою собівартістю) відображається у період між датою операції та датою розрахунку за **рахунками класу 6** (для фінансових інвестицій, які обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки) та рахунками капіталу **класу 5** (для фінансових інвестицій у портфелі на продаж)

Під час первісного визнання банк відображає в обліку фінансові інвестиції, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки **за справедливою вартістю без урахування витрат на операції**. Витрати на операції з придбання таких фінансових інвестицій відображаються за рахунками витрат на дату їх здійснення.

Усі інші фінансові інвестиції під час первісного визнання оцінюються за **справедливою вартістю, до якої додаються витрати на операції**.

Процентний дохід за борговими цінними паперами визнається **за ефективною ставкою відсотка** протягом періоду від дати їх придбання до дати припинення визнання (продаж, погашення)

Банк може визнавати **процентний дохід** за борговими цінними паперами, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, окремо **або у складі суми переоцінки до справедливої вартості** відповідно до облікової політики

Банк визнає за цінними паперами з нефіксованим прибутком доходи у вигляді **дивідендів на дату встановлення прав на їх отримання**

Прибуток або збиток під час первісного визнання відображається за рахунками **6 або 7 класу** відповідно на суму **різниці між справедливою вартістю** фінансових інвестицій (крім інвестицій в асоційовані та дочірні компанії) **та сумою договору** (без урахування витрат на операції) в кореспонденції з рахунками дисконту (премії)

Банк за всіма фінансовими інвестиціями, крім тих, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки, здійснює **аналіз на зменшення їх корисності**.

Зменшення корисності визначається на кожну дату балансу шляхом **формування оціночних резервів**, якщо є об'єктивні докази подій, що мають вплив на очікувані майбутні грошові потоки за фінансовими інвестиціями

Дата операції – це дата, з якої банк зобов'язується придбати або продати актив.

Дата розрахунку – це дата, з якої актив передається банку (визнається активом банку) або з якої актив передається банком (припинення визнання активу).

Дисконт – це сума перевищення номінальної вартості цінних паперів над їх вартістю під час первісного визнання без урахування нарахованих на час придбання процентів, якщо така вартість нижча, ніж номінальна вартість.

Премія – це сума перевищення вартості цінних паперів під час їх первісного визнання без урахування нарахованих на час придбання процентів над їх номінальною вартістю.

Амортизована собівартість фінансового активу – це вартість фінансового активу під час первісного визнання за вирахуванням отриманих або сплачених коштів (основної суми боргу, процентних доходів (витрат) або інших платежів, що пов'язані з ініціюванням фінансового активу), яка збільшена або зменшена на величину накопиченої амортизації різниці між первісно визнаною сумою та сумою погашення фінансового інструменту, а також зменшена на величину визнаного зменшення корисності фінансового активу.

Собівартість фінансової інвестиції – це ціна придбання фінансової інвестиції, включаючи накопичені проценти, а також витрати на операцію, що пов'язана з їх придбанням (крім фінансових інвестицій, що оцінюються за справедливою вартістю з визнанням переоцінки через прибутки/збитки).

Справедлива вартість – ціна, яка була б отримана за продаж активу або сплачена за передавання зобов'язання у звичайній (впорядкованій невимушеній) операції між учасниками ринку на дату оцінки.

Типи рахунків для обліку фінансових інвестицій банку (на прикладі групи

311 «Боргові цінні папери в портфелі банку на продаж»)

Складові	№ рахунка (вид рахунка)
Фактична собівартість або номінал цінних паперів	3110 – Цінні папери органів державної влади 3111 – Цінні папери органів місцевого самоврядування 3112 – Цінні папери, випущені банками 3113 – Цінні папери небанківських фінансових установ 3114 – Цінні папери нефінансових підприємств <i>(За характером активні)</i>
Переоцінка	3115 – Переоцінка боргових цінних паперів у портфелі банку на продаж <i>(За характером активно-пасивні)</i>
Дисконт	3116 – Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж <i>(За характером контраktivні)</i>
Премія	3117 – Неамортизована премія за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж <i>(За характером активні)</i>

Типи рахунків для обліку фінансових інвестицій банку (на прикладі групи

311 «Боргові цінні папери в портфелі банку на продаж»)

Складові	№ рахунка (вид рахунка)
Нараховані доходи	3118 – Нараховані доходи за борговими цінними паперами портфелі банку на продаж <i>(За характером активні)</i>
Прострочені нараховані доходи	3119 – Прострочені нараховані доходи за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж <i>(За характером активно-пасивні)</i>
Резерв під знецінення ЦП	3190 Резерви під знецінення фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж <i>(За характером контраktivні)</i>

8.2. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку

Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у торговому портфелі банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
I. Придбання цінних паперів				
<i>Використання методу обліку за датою операції</i>				
1	Відображення вартості боргових цінних паперів <u>(на дату операції)</u>	Рахунок для обліку цінних паперів (1400/ 1401/ 1402/ 1403/ 1404/ 3010/ 3011/ 3012/ 3013/ 3014)		на суму номіналу
		Рахунок неамортизованої премії (1407/ 3017)		на суму премії (у разі наявності)
			Рахунок неамортизованого дисконту (1406/ 3016)	на суму дисконту (за наявності)
			3641 «Кредиторська заборгованість за розрахунками за цінними паперами для банку»	на суму справедливої вартості
2	Відображення вартості акцій <u>(на дату операції)</u>	Рахунок для обліку цінних паперів (3002/ 3003/ 3005)	3641	на суму справедливої вартості
3	Розрахунок за придбані цінні папери <u>(на дату розрахунку)</u>	3641	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму сплачених коштів

**Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у
торговому портфелі банку**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
<i>Використання методу обліку за датою розрахунку</i>				
1	Відображення на позабалансових рахунках вартості придбаних цінних паперів (<u>на дату операції</u>)	9350 «Активи до отримання та депозити до розміщення за спотовими контрактами»	9900 «Контррахунок»	на суму справедливої вартості цінних паперів до отримання
		9900 «Контррахунок»	9360 «Активи до відправлення та депозити до залучення за спотовими контрактами»	на суму коштів до сплати
<u>На дату розрахунку</u>				
2	Списання з позабалансових рахунків вартості придбаних цінних паперів	9900	9350	на суму справедливої вартості цінних паперів до отримання
		9360	9900	на суму коштів до сплати
3	Відображення вартості боргових цінних паперів на балансових рахунках	Рахунок для обліку цінних паперів (1400/ 1401/ 1402/ 1403/ 1404/ 3010/ 3011/ 3012/ 3013/ 3014)		на суму номіналу
		Рахунок неамортизованої премії (1407/ 3017)		на суму премії (у разі наявності)
			Рахунок неамортизованого дисконту (1406/ 3016)	на суму дисконту (у разі наявності)
			Поточний рахунок клієнта (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму сплачених коштів
4	Відображення вартості акцій на балансових рахунках	Рахунок для обліку цінних паперів (3002/ 3003/ 3005)	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму сплачених коштів

Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у торговому портфелі банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума	
		Дт рахунку	Кт рахунку		
II. Переоцінка цінних паперів					
1	Дооцінка цінних паперів	Рахунок переоцінки цінних паперів (1405 / 3007 / 3015)	6203	на суму дооцінки	
2	Уцінка цінних паперів	6203	Рахунок переоцінки цінних паперів (1405 / 3007 / 3015)	на суму уцінки	
III. Продаж цінних паперів					
1	Відображення на позабалансових рахунках вартості проданих цінних паперів (на дату продажу)	9350	9900	на суму коштів до отримання	
		9900	9360	на суму справедливої вартості цінних паперів до відправлення	
<u>На дату розрахунку</u>					
2	Списання з позабалансових рахунків вартості проданих цінних паперів	9900	9350	на суму коштів до отримання	
		9360	9900	на суму справедливої вартості цінних паперів до відправлення	
3	Відображення списання боргових цінних паперів з балансових рахунків		Рахунок для обліку цінних паперів (1400/ 1401/ 1402/ 1403/ 1404/ 3010/ 3011/ 3012/ 3013/ 3014)	на суму номіналу	
			Рахунок переоцінки цінних паперів (1405 / 3015)	Рахунок переоцінки цінних паперів (1405 / 3015)	на суму переоцінки (залежно від сальдо)
			Рахунок неамортизованого дисконту (1406/ 3016)	Рахунок неамортизованої премії (1407/ 3017)	на суму премії чи дисконту (залежно від сальдо)
		6203	6203	на суму результату (залежно від результату)	
			Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)		на суму отриманих коштів

Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у торговому портфелі банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
4	Відображення списання акцій та інших фінансових інвестицій з нефіксованим прибутком з балансових рахунків		Рахунок для обліку цінних паперів (3002/ 3003/ 3005)	на суму вартості продажу
		Рахунок переоцінки цінних паперів (3007)	Рахунок переоцінки цінних паперів (3007)	на суму переоцінки
		6203	6203	на суму результату
		Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)		на суму отриманих коштів
IV. Погашення боргових цінних паперів емітентом				
1	Отримання коштів за цінні папери	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)		на суму погашення
2	Відображення списання боргових цінних паперів з балансових рахунків		Рахунок для обліку цінних паперів (1400/ 1401/ 1402/ 1403/ 1404/ 3010/ 3011/ 3012/ 3013/ 3014)	на суму номіналу
		Рахунок неамортизованого дисконту (1406/ 3016)	Рахунок неамортизованої премії (1407/ 3017)	на суму премії чи дисконту (залежно від сальдо)
		Рахунок переоцінки цінних паперів (1405 / 3015)	Рахунок переоцінки цінних паперів (1405 / 3015)	на суму переоцінки (залежно від сальдо)
		6203	6203	на суму результату (залежно від отриманого результату)

8.3. Облік цінних паперів у портфелі банку на продаж

Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у портфелі банку на продаж

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
I. Придбання цінних паперів				
<i>Використання методу обліку за датою операції</i>				
1	Відображення вартості боргових цінних паперів (<u>на дату операції</u>)	Рахунок для обліку цінних паперів (1410 / 1411 / 1412 / 1413 / 1414 / 1430/ 3110/ 3111/ 3112/ 3113/ 3114)		на суму номіналу
		Рахунок неамортизованої премії (1417/ 1437/ 3117)	Рахунок неамортизованого дисконту (1416/ 1436/ 3116)	на суму премії або дисконту
		Нараховані доходи (1418/ 1438/ 3118)		на суму накопичених процентів
			3641	на суму придбання
2	Відображення вартості акцій (<u>на дату операції</u>)	Рахунок для обліку цінних паперів (3102/ 3103/ 3105)	3641	на суму придбання
3	Розрахунок за придбані цінні папери (<u>на дату розрахунку</u>)	3641	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму сплачених коштів
<i>Використання методу обліку за датою розрахунку</i>				
1	Відображення на позабалансових рахунках вартості придбаних цінних паперів (<u>на дату операції</u>)	9350	9900	на суму справедливої вартості цінних паперів до отримання
		9900	9360	на суму коштів до сплати
<u>На дату розрахунку</u>				
2	Списання з позабалансових рахунків вартості придбаних цінних паперів	9900	9350	на суму справедливої вартості цінних паперів
		9360	9900	на суму коштів до сплати

**Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у портфелі
банку на продаж**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
3	Відображення вартості боргових цінних паперів	Рахунок для обліку цінних паперів (1410 / 1411 / 1412 / 1413 / 1414 / 1430/ 3110/ 3111/3112/3113/3114)		на суму номіналу
		Нараховані доходи (1418/ 1438/ 3118)		на суму накопичених процентів (за наявності)
		Рахунок неамортизованої премії (1417/ 1437/ 3117)	Рахунок неамортизованого дисконту (1416/ 1436/ 3116)	на суму премії чи дисконту (залежно від сальдо)
			Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму придбання
4	Відображення вартості акцій	Рахунок для обліку цінних паперів (3102/ 3103/ 3105)	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	на суму придбання
II. Переоцінка цінних паперів				
1	Дооцінка цінних паперів	Рахунок переоцінки цінних паперів (1415 / 3107/ 1435 / 3115)	5102 «Результати переоцінки фінансових інструментів у портфелі банку на продаж»	на суму дооцінки
2	Уцінка цінних паперів	5102	Рахунок переоцінки цінних паперів (1415 / 3107/ 1435/ 3115)	на суму уцінки
III. Визнання та отримання доходів за цінними паперами				
1	Нарахування процентів за борговими цінними паперами	Нараховані доходи (1418/ 1438/ 3118)	Процентні доходи (6050/ 6052/ 6054)	на суму процентів
2	Надходження коштів за нарахованими процентами	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	Нараховані доходи (1418/ 1438/ 3118)	на суму отриманих процентів

Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у портфелі банку на продаж

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
3	Амортизація дисконту за борговими цінними паперами	Рахунок неамортизованого дисконту (1416/ 1436/ 3116)	Процентні доходи (6050/ 6052/ 6054)	на суму амортизації
4	Амортизація премії за борговими цінними паперами	Процентні доходи (6050/ 6052/ 6054)	Рахунок неамортизованої премії (1417/ 1437/ 3117)	на суму амортизації
5	Нарахування дивідендів за акціями	3108	6300	на суму дивідендів
6	Отримання дивідендів	Поточний рахунок клієнта (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	3108	на суму отриманих дивідендів
IV. Зменшення корисності цінних паперів				
1	Визнання збитку від зменшення корисності за акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком, які обліковуються за собівартістю	7703 «Відрахування в резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж»	Резерв під знецінення (3190)	різниця між балансовою та теперішньою вартістю оцінених майбутніх грошових потоків, дисконтованих за поточною ринковою ставкою доходу для подібного фінансового активу
2 а	Вилучення накопиченої суми уцінки (за цінними паперами, що обліковуються за справедливою вартістю)	Рахунок переоцінки цінних паперів (3107/ 1435 / 3115)	5102	на суму уцінки, що обліковувалася за рахунком 5102
2 б	Визнання збитку від зменшення корисності шляхом формування резерву	7703	Резерв під знецінення (1490/ 3190)	різниця між ціною придбання цінного паперу та його поточною справедливою вартістю (мінус раніше визнаний резерв)

**Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у портфелі
банку на продаж**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
V. Продаж цінних паперів				
1	Відображення на позабалансових рахунках вартості проданих цінних паперів (<u>на дату операції з продажу</u>)	9350	9900	на суму коштів до отримання
		9900	9360	на суму балансової вартості проданих цінних паперів
<u>На дату розрахунку</u>				
2	Списання з позабалансових рахунків вартості проданих цінних паперів	99000	9350	на суму коштів до отримання
		9360	9900	на суму балансової вартості цінних паперів
3	Відображення списання боргових цінних паперів з балансових рахунків		Рахунок для обліку цінних паперів (1410 / 1411 / 1412 / 1413 / 1414 / 1430/ 3110/ 3111/ 3112/ 3113/ 3114)	на суму номіналу
			Нараховані доходи (1418/ 1438/ 3118)	на суму нарахованих доходів
		Рахунок переоцінки цінних паперів (1415 / 1435 / 3115)	Рахунок переоцінки цінних паперів (1415 / 1435 / 3115)	на суму переоцінки
		Рахунок неамортизованого дисконту (1416/ 1436/ 3116)	Рахунок неамортизованої премії (1417/ 1437/ 3117)	на суму премії/ дисконту
		Резерв під знецінення (1490/ 3190)		на суму резерву
		Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)		на суму отриманих коштів

**Типові бухгалтерські проведення з обліку цінних паперів у портфелі
банку на продаж**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума
		Дт рахунку	Кт рахунку	
4	Відображення списання акцій з балансових рахунків		Рахунок для обліку цінних паперів (3102/ 3103/ 3105)	на суму вартості продажу
		Рахунок переоцінки цінних паперів (3107)	Рахунок переоцінки цінних паперів (3107)	на суму переоцінки (залежно від сальдо)
		Резерв під знецінення (3190)		на суму резерву
		6393 «Результат від продажу цінних паперів та інших фінансових інвестицій з портфеля банку на продаж»	6393	на різницю між вартістю договору та балансовою вартістю цінних паперів
		Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку		на суму отриманих коштів
5	За наявності уцінки чи дооціки	6393	5102	на суму уцінки
		5102	6393	на суму дооцінки
VI. Погашення боргових цінних паперів емітентом				
1	Отримання коштів за цінні папери	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)		на суму погашення
2	Відображення списання боргових цінних паперів з балансових рахунків		Рахунок для обліку цінних паперів (1410 / 1411 / 1412 / 1413 / 1414 / 1430/ 3110/ 3111/ 3112/ 3113/ 3114)	на суму номіналу
			Нараховані доходи (1418/ 1438/ 3118)	на суму нарахованих доходів
		Рахунок неамортизованого дисконту (1416/ 1436/ 3116)	Рахунок неамортизованої премії (1417/ 1437/ 3117)	на суму премії або дисконту
		Резерв під знецінення (1490/ 3190)		різниця між сумою погашення і балансовою вартістю

8.4. Облік цінних паперів у портфелі банку до погашення

Банк не має безперечного наміру утримувати цінні папери до погашення, якщо:

- 1) має намір утримувати цінні папери протягом невизначеного часу;
- 2) готовий продати їх у разі змін ринкових ставок відсотка, ризиків, потреб ліквідності, наявності альтернативних інвестицій і доходу від них, зміни джерел і строків фінансування;
- 3) умови випуску безстрокових боргових цінних паперів передбачають сплату відсотків протягом невизначеного часу (тобто немає фіксованого строку погашення);
- 4) емітент має право погасити цінні папери сумою, значно меншою, ніж їх амортизована собівартість.

Боргові цінні папери при придбанні оцінюються і відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю у розрізі елементів:

- номінальна вартість;
- дисконт або премія;
- сума накопичених процентів на дату придбання.

Комісійні витрати та інші витрати, пов'язані з придбанням боргових цінних паперів, збільшують суму премії (дисконту) на дату їх придбання.

Операції із придбання, визнання та отримання доходів, погашення боргових цінних паперів в портфелі до погашення відображаються аналогічно до вказаних операцій за цінними паперами в портфелі на продаж.

При цьому використовуються рахунки:

- для обліку номіналу цінних паперів: 1420, 1421, 1422, 1423, 1424, 1440, 3210, 3211, 3212, 3213, 3214;
- для обліку нарахованих процентів: 1428, 1448, 3218;
- для обліку премії: 1427, 1447, 3217;
- для обліку дисконту: 1426, 1446, 3216;
- для обліку процентних доходів: 6051, 6053, 6055.

8.5. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії

Типові бухгалтерські проведення з обліку інвестицій в асоційовані та дочірні компанії

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
I. Визнання інвестицій			
1	Отримання суттєвого впливу або контролю	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105 / 4202 / 4203 / 4205)	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)

Типові бухгалтерські проведення з обліку інвестицій в асоційовані та дочірні компанії

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
<i>Облік інвестицій в асоційовані компанії за методом участі в капіталі</i>			
1	Визнання частки банку у прибутку асоційованої компанії	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105)	6310 «Дохід від інвестицій в асоційовані компанії»
2	Визнання частки банку у збитках асоційованої компанії	7310 «Витрати від інвестицій в асоційовані компанії»	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105)
3	Збільшення власного капіталу (іншого сукупного доходу) об'єкта інвестування	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105)	5103 «Результати переоцінки інвестицій в асоційовані компанії»
4	Зменшення власного капіталу (іншого сукупного доходу) об'єкта інвестування	5103	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105)
5	Банк припиняє визнання своєї частки подальших збитків, якщо частка банку в збитках асоційованої компанії дорівнює балансовій вартості інвестиції в асоційовану компанію або перевищує її		
6	Об'єкт інвестування надалі звітує про чисті прибутки (банк поновлює в обліку фінансові інвестиції в сумі, що перевищує частку раніше не визнаних збитків)	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105)	6310
II. Облік дивідендного доходу			
1	Нарахування доходу у формі дивідендів	Нараховані доходи за інвестиціями (4108 / 4208)	6300 «Дохід у вигляді дивідендів» / 6310 / 6311 «Дохід від інвестицій у дочірні компанії»
2	Отримання дивідендів	Поточний рахунок (напр. 2600) / Коррахунок банку (напр. 1200)	Нараховані доходи за інвестиціями (4108 / 4208)
III. Зменшення корисності інвестицій			
1	Зменшення корисності	7310 / 7311 «Витрати від інвестицій у дочірні компанії»	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105 / 4202 / 4203 / 4205)
2	Відновлення корисності (у межах раніше визнаного збитку)	Рахунок для обліку інвестиції (4102 / 4103 / 4105 / 4202 / 4203 / 4205)	7310/7311

Нормативно-правові акти

1. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 22.06.2015 № 400.
2. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255 (зі змінами).

ТЕМА 9. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ І НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ БАНКУ

9.1. Суть та види основних засобів та нематеріальних активів банку

Основні засоби

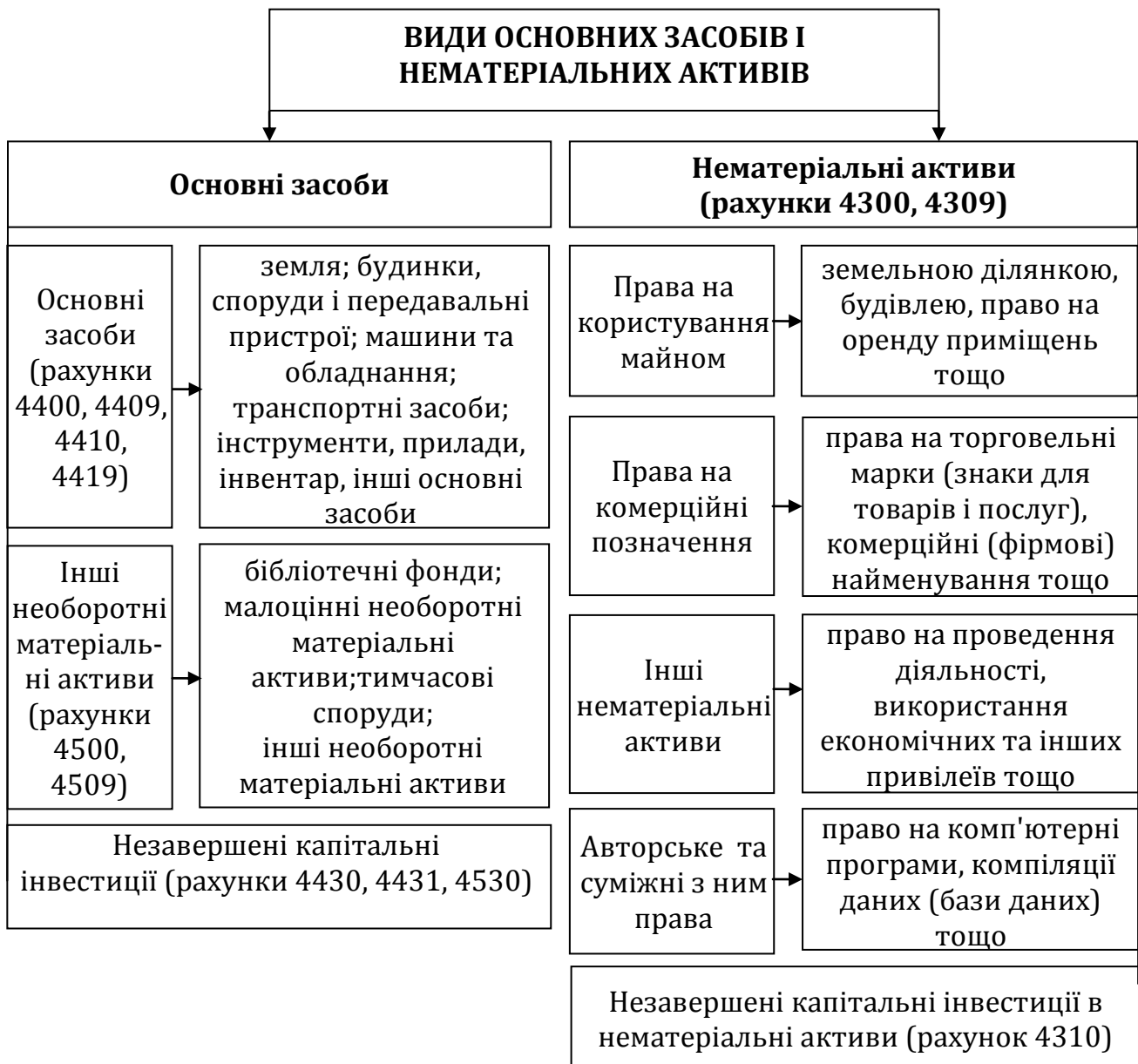
матеріальні активи, які банк утримує з метою використання їх у процесі своєї діяльності, надання послуг, здачі в лізинг (оренду) іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Нематеріальний актив

немонетарний актив, який не має матеріальної форми, не є утримуваними грошима та активами, що мають бути отримані у фіксованій або визначеній сумі грошей, та може бути ідентифікований.

Класифікація основних засобів та нематеріальних активів,

згідно вимог НБУ

На підставі зазначених груп банки самостійно здійснюють класифікацію основних засобів і нематеріальних активів та встановлюють вартісні ознаки предметів, що входять до складу необоротних матеріальних активів.

Одиницею обліку основних засобів є окремий інвентарний об'єкт основних засобів.

В банківських установах України операції з обліку основних засобів та нематеріальних активів належать до внутрішньобанківських операцій.

9.2. Методи оцінки основних засобів та нематеріальних активів

ПЕРВІСНЕ ВИЗНАННЯ

Види оцінки основних засобів (ОЗ) та нематеріальних активів (НА):

- *первісна вартість* (договірна, справедлива, ринкова) – історична собівартість активів, у сумі сплачених за їх придбання чи створення грошей (або справедливої вартості інших активів переданих активів).

- *переоцінена вартість* (індексована, приведена до рівня ринкових цін) – вартість активів після їх переоцінки.

При придбанні об'єкта ОЗ чи НА його первісною вартістю є ринкова вартість і включає сукупність витрат, пов'язаних з їх придбанням.

При створенні об'єкта ОЗ чи НА його первісна вартість, включає сукупність витрат на їх доведення до придатного до використання стану.

При отриманні об'єкта ОЗ чи НА в обмін на подібний об'єкт його первісна вартість дорівнює залишковій (справедливій) вартості переданого об'єкта ОЗ чи НА.

При отриманні об'єкта ОЗ чи НА в обмін на не подібний об'єкт його первісна вартість дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта основних засобів або нематеріальних активів, збільшеній (зменшеній) на суму грошових коштів або їх еквівалентів, що були передані (отримані) під час обміну.

Не включаються до первісної вартості об'єкта ОЗ чи НА: адміністративні та інші витрати, які не належать безпосередньо до витрат на придбання або доведення об'єкта до робочого стану (наприклад витрати на сплату відсотків за користування кредитом, за рахунок якого було придбано об'єкт ОЗ чи НА).

Не визнаються нематеріальним активом і відображаються в складі витрат звітного періоду такі витрати:

- на дослідження;
- на підготовку і перепідготовку кадрів;
- на рекламу;
- на створення, реорганізацію та переміщення банку або його частини;
- на створення внутрішньої ділової репутації банку, вартість видань.

Витрати, що включаються до первісної вартості ОЗ та НА

Первісна вартість основних засобів	Первісна вартість нематеріальних активів
<i>При придбанні ОЗ і НА</i>	
кошти, сплачені постачальникам активу або підрядникам за виконання будівельно-монтажних робіт (без непрямих податків)	вартість придбання (з вирахуванням торговельних знижок)
ввізне мито	
непрямі податки, нараховані у процесі придбання, якщо вони не відшкодовуються банку	
реєстраційні збори, державне мито, інші аналогічні платежі, здійснені в процесі придбання (отримання) прав на об'єкт основних засобів	-
витрати на страхування ризиків, пов'язаних з доставкою основних засобів	-
витрати на транспортування, установку, монтаж, наладку основних засобів	-
інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням та доведенням об'єкту до стану, придатного для подальшого використання за призначенням	
<i>При створенні ОЗ і НА</i>	
прямі витрати на оплату праці	
прямі матеріальні витрати	
інші витрати, що безпосередньо пов'язані зі створенням цього активу та доведенням його до стану, придатного для використання за призначенням	

ПЕРЕОЦІНКА

Після первісного визнання об'єкта ОЗ чи НА його подальший облік має здійснюватися із застосуванням одного з таких двох методів:
за первісною вартістю (собівартістю) з вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності;
за переоціненою вартістю (справедливою вартістю) з вирахуванням накопиченої амортизації та накопичених збитків від зменшення корисності.

Під час переоцінки об'єкта ОЗ чи НА на ту саму дату має здійснюватися переоцінка всіх об'єктів групи ОЗ чи НА, до якої належить цей об'єкт. Переоцінку потрібно здійснювати, якщо залишкова вартість об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату складання балансу.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта ОЗ чи НА включається до складу додаткового капіталу, а сума уцінки — до складу витрат.

Під час вибуття об'єктів ОЗ чи НА, які раніше були переоцінені, різниця (перевищення) між сумою попередніх дооцінок і сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу

АМОРТИЗАЦІЯ

Вартість усіх необоротних (матеріальних та нематеріальних) активів підлягає амортизації (крім вартості землі і незавершених капітальних інвестицій).

Амортизація не нараховується:

- якщо балансова вартість необоротних активів дорівнює їх ліквідаційній вартості;
- за об'єктами основних засобів, що є предметами антикваріату;
- для нематеріальних активів з невизначеним строком корисного використання.

За Податковим кодексом ОЗ поділяються на шістнадцять груп, для кожної з яких встановлені мінімально-допустимі строки корисного використання (наприклад, будівлі – 20 років, машини та обладнання і транспортні засоби – 5 років, інструменти, прилади, інвентар, меблі – 4 роки). НА поділяються на шість груп, для яких строки нарахування амортизації залежать від строку дії права користування.

Банки України в цілях фінансового обліку можуть обирати самостійно методи амортизації основних засобів та нематеріальних активів.

Нарахування амортизації здійснюється щомісяця.

Місячна сума амортизації = сума амортизації за рік корисного використання / 12.

Банк, наприкінці кожного фінансового року, переглядає методи нарахування амортизації ОЗ на відповідність економічним вигодам, що очікує отримати від їх застосування, та вносить відповідні зміни в облікову політику. Норми амортизації відповідно до нового методу амортизації визначаються виходячи із залишкової вартості відповідного об'єкта.

У разі зміни методу нарахування амортизації новий метод застосовується, починаючи з місяця, наступного за тим, у якому відбулися зміни.

Методи нарахування амортизації ОЗ і НА (згідно Інструкції з бухгалтерського обліку основних засобів та нематеріальних активів)

Метод	Порядок визначення річної суми амортизації
Прямо-лінійний	ділення вартості, що амортизується, на строк корисного використання об'єкта ОЗ
Зменшення залишкової вартості	добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року (або первісної вартості) та річної норми амортизації. Річна норма амортизації дорівнює різниці між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта в результаті ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість
Прискореного зменшення залишкової вартості	добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року (або первісної вартості) та річної норми амортизації, яка обчислюється залежно від строку корисного використання об'єкта, і подвоюється
Кумулятивний	добуток вартості, що амортизується, та кумулятивного коефіцієнта. Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта ОЗ, на суму числа років його корисного використання
Виробничий	добуток фактичного обсягу продукції та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації – відношення вартості, що амортизується, на загальний обсяг продукції, який банк очікує виконати із використанням об'єкта ОЗ.

Основні рахунки для обліку ОЗ та НА банку

Види	Перелік рахунків
Рахунки для обліку придбання, створення та поліпшення ОЗ і НА	3408 «Необоротні активи, утримувані для продажу»; 3409 «Майно, що надійшло у власність банку як заставодержателя»; 3510 «Дебіторська заборгованість з придбання активів»; 4300 "Нематеріальні активи"; 4400 «Основні засоби»; 4500 «Інші необоротні матеріальні активи»; 4310 «Капітальні інвестиції за не введеними в експлуатацію нематеріальними активами»; 4430 «Капітальні інвестиції за незавершеним будівництвом і за не введеними в експлуатацію основними засобами»; 4431 «Обладнання, що потребує монтажу»; 4530 «Капітальні інвестиції за основними засобами, що отримані в оперативний лізинг (оренду)»
Рахунки для обліку зносу і амортизації ОЗ і НА	4409 «Знос основних засобів»; 4509 «Знос інших необоротних матеріальних активів»; 4309 "Накопичена амортизація нематеріальних активів"; 4419 «Знос інвестиційної нерухомості»; 7423 «Амортизація»
Рахунки для обліку дооцінки (уцінки) та фінансових результатів під час ліквідації, реалізації ОЗ і НА	5100 «Переоцінка основних засобів»; 5101 «Результати переоцінки нематеріальних активів»; 7499 «Інші витрати»
Витрати на утримання ОЗ і НА	7420 «Витрати на утримання власних основних засобів і нематеріальних активів»; 7421 «Витрати на утримання власних основних засобів, отриманих у лізинг»; 7395 «Витрати на оперативний лізинг (оренду)»
Рахунки для обліку надлишків або нестач за результатами інвентаризації ОЗ і НА	6499 «Інші доходи» (Надлишки). Нестачі відображаються залежно від встановлення осіб, що мають відшкодувати нестачі: – якщо винні особи встановлені: 3552 «Нестачі та інші нарахування на працівників банку», 3590 «Резерви під дебіторську заборгованість за операціями банку»; – якщо винні особи не встановлені: 7490 «Негативний результат від вибуття нематеріальних активів та основних засобів», 9617 «Списана у збиток заборгованість банків за іншими активами»

9.3. Облікові процедури, що супроводжують операції із основними засобами та нематеріальними активами

Типові проведення пов'язані з придбанням ОЗ та НА банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
<i>Придбання ОЗ та НА за національну валюту</i>			
1	Передоплата	3510	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр.2600)
2	Капітальні інвестиції за не введеними в експлуатацію ОЗ та НА	4310/ 4430	3510
3	Визнання ОЗ та НА в балансі	4300/ 4400/ 4500	3510/ 4310/ 4430/ 4431
<i>Придбання ОЗ та НА в обмін на подібний об'єкт</i>			
1	Якщо залишкова вартість переданого активу дорівнює його справедливій вартості	4309/ 4409/ 4509	4300/ 4400/ 4500 – на суму зносу переданого активу
		4300/ 4400/ 4500	4300/ 4400/ 4500 – на залишкову вартість переданого і первісну отриманого активу
2	Якщо залишкова вартість переданого активу перевищує його справедливу вартість	4309/ 4409/ 4509	4300/ 4400/ 4500 – на суму зносу переданого активу
		4300/ 4400/ 4500	4300/ 4400/ 4500 - на справедливу вартість переданого і первісну отриманого активу
		7490	4300/ 4400/ 4500 - на різницю між залишковою і справедливою вартістю
<i>Придбання об'єкта ОЗ та НА в обмін на неподібний об'єкт</i>			
1	Якщо залишкова вартість переданого активу дорівнює його справедливій вартості	4309/ 4409, 4509	4300/ 4400/ 4500 – на суму зносу переданого активу
		4300/ 4400/ 4500	4300/ 4400/ 4500 — на залишкову вартість переданого і первісну отриманого активу
2	Якщо залишкова вартість переданого активу перевищує його справедливу вартість	4309/ 4409/ 4509	4300/ 4400/ 4500 – на суму зносу переданого активу
		4300/ 4400/ 4500	4300/ 4400/ 4500 – на справедливу вартість переданого і первісну отриманого активу
		7490	4300/ 4400/ 4500 – на різницю між залишковою і справедливою вартістю переданого активу
3	Збільшення (зменшення) первісної вартості об'єкта необоротного активу, отриманого під час обміну, на суму сплачених (отриманих) грошових коштів	4300/ 4400/ 4500	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600) – на суму сплачених грошових коштів
		Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600)	4300/ 4400/ 4500 – на суму одержаних грошових коштів

Типові проведення пов'язані зі створенням ОЗ та НА банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Передоплата	4310/ 4430	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600)
2	Нарахування заробітної плати працівникам	4310/ 4430	3652/ 3653
3	Нарахування податків і зборів, пов'язаних з оплатою праці	4310/ 4430	3622
4	Віднесення суми завершених капітальних інвестицій на вартість основних засобів і нематеріальних активів	4300/ 4400	4310/ 4430

Відображення в обліку поліпшення ОЗ і вдосконалення НА банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Передоплата	4310/ 4430	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600)
2	Віднесення витрат на поліпшення та вдосконалення на збільшення вартості об'єкта	4300/ 4400	4310/4430
3	Заміна елементів або конструктивних частин об'єкта основних засобів		
а	Якщо балансову вартість частини активу, що підлягає заміні, можна визначити, то списується вартість заміненого активу і визнається вартість нового активу	7490 - на суму збитку від вибуття заміненого активу; 4409 - на суму зносу заміненого активу	4400 – на первісну вартість заміненого активу
		4400	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600) – на первісну вартість придбаного активу
б	Якщо балансову вартість частини активу, що підлягає заміні, неможна визначити: - замінюється частина активу, що приводить до збільшення строку корисного використання об'єкта	4409	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600) - на первісну вартість придбаного для заміни активу
	- замінюється частина активу, що приводить до збільшення кількості або якості продуктивності активу	4400	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600) – на первісну вартість придбаного для заміни активу

Під час проведення переоцінки ОЗ і НА накопичена амортизація відображається в обліку на дату переоцінки за одним з таких методів:

Перший метод. Накопичена амортизація перераховується пропорційно зміні балансової вартості об'єкта таким чином, щоб після переоцінки балансова вартість дорівнювала переоціненій вартості. Переоцінена первісна вартість і сума зносу об'єкта ОЗ чи НА визначається множенням первісної вартості та суми зносу об'єкта на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість. Такий метод не потребує перегляду норми амортизації.

Другий метод. Накопичена амортизація вираховується з первісної (переоціненої) вартості об'єкта, а отримана на нетто-основі балансова вартість переоцінюється до його справедливої вартості. За цим методом переоцінена вартість об'єкта дорівнює його справедливій вартості, а накопичена амортизація дорівнює нулю. Норми амортизації потребують перегляду. Цей метод, як правило, використовується для будівель та споруд.

Нарахована сума амортизації ОЗ і НА відображається в обліку такою проводкою:
 Дебет рахунку: 7423;
 Кредит рахунків: 4309 / 4409 / 4509.

Відображення в обліку переоцінки ОЗ та НА банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
I. Дооцінка ОЗ			
а	Якщо використовується перший метод відображення накопиченої амортизації	4400 / 4500	5100
		одночасно: 5100	4409 / 4509
б	Якщо використовується другий метод відображення накопиченої амортизації	4409 / 4509	4400 / 4500
		одночасно: 4400 / 4500	5100
II. Уцінка ОЗ			
а	Якщо використовується перший метод відображення накопиченої амортизації	5100 / 7499*	4400 / 4500
		4409 / 4509	5100
б	Якщо використовується другий метод відображення накопиченої амортизації	4409 / 4509	4400 / 4500
		5100 / 7499*	4400 / 4500
III. Дооцінка НА			
а	Якщо використовується перший метод відображення накопиченої амортизації	4300	5101
		одночасно: 5101	4309
б	Якщо використовується другий метод відображення накопиченої амортизації	4309	4300
		4300	5101
IV. Уцінка НА			
а	Якщо використовується перший метод відображення накопиченої амортизації	5101 / 7499*	4300
		одночасно: 4309	5101
б	Якщо використовується другий метод відображення накопиченої амортизації	4309	4300
		5101 / 7499*	4300

* рахунок 7499 «Інші витрати» використовується у разі відсутності кредитового залишку на рахунках 5100 «Результати переоцінки ОЗ» і 5101 «Результати переоцінки НА»

Об'єкти ОЗ і НА припиняють визнаватися в балансі в разі їх вибуття внаслідок продажу, безоплатної передачі, втрати або невідповідності критеріям їх визнання як активів.

Фінансовий результат від вибуття ОЗ і НА визначається як різниця між надходженням коштів за них (з вирахуванням непрямих податків і витрат, пов'язаних із вибуттям основних засобів і нематеріальних активів) та їх залишковою вартістю.

Сума залишкової вартості об'єкта, що перевищує суму виручки від його реалізації, відображається за дебетом рахунку 7490 «Негативний результат від вибуття нематеріальних активів та основних засобів», а сума виручки від реалізації, що перевищує залишкову вартість – за кредитом рахунку 6490 «Позитивний результат від продажу нематеріальних активів та основних засобів».

Відображення в обліку вибуття ОЗ і НА банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
I. Реалізація ОЗ і НА			
1	У разі перевищення суми залишкової вартості об'єкта порівняно із сумою виручки від його реалізації	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600) – на суму виручки від реалізації 4309/ 4409/ 4509 – на суму зносу (амортизації) 7490 - на різницю між залишковою вартістю об'єкта та виручкою від його реалізації	4300/ 4400/ 4500
2	У разі перевищення суми виручки від реалізації порівняно із сумою залишкової вартості об'єкта	Коррахунок банку (напр. 1200) / Поточний рахунок (напр. 2600) – на суму виручки від реалізації 4309/ 4409/ 4509 на суму зносу (амортизації)	4300/ 4400/ 4500 – на первісну вартість об'єкта 6490 – на різницю між залишковою вартістю об'єкта та виручкою від його реалізації
3	За переоціненими основними засобами і нематеріальними активами (проводка виконується додатково якщо є залишок на рахунках 5100, 5101)	5100/ 5101	5030

Відображення в обліку вибуття ОЗ і НА банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
II. Ліквідація ОЗ і НА			
1	Часткова ліквідація	4309/ 4409/ 7490	4300/ 4400 – на суму часткової ліквідації об'єкта
2	Списання з балансу ОЗ і НА	4309/ 4409/ 4509	4300/ 4400/ 4500 – на суму зносу
		7490	4300/ 4400/ 4500 – на залишкову вартість

Нормативно-правові акти

1. Податковий кодекс України. Затверджено Законом України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами).
2. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.12.2005 р. № 480 (зі змінами)
3. МСБО 16 «Основні засоби».
4. МСБО 38 «Нематеріальні активи».
5. МСБО 36 «Зменшення корисності активів».
6. МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість».
7. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 (зі змінами).

ТЕМА 10. ОБЛІК ДОХОДІВ І ВИТРАТ БАНКУ

10.1. Суть та класифікація доходів і витрат комерційного банку

Умови визнання в обліку доходів і витрат:

- визнання реальної заборгованості за активами та зобов'язаннями банку;
- фінансовий результат операції, пов'язаної з наданням (отриманням) послуг, може бути точно визначений

Доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, що призводить до збільшення власного капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків акціонерів).

Витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів чи збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення чи розподілу власниками).

Види

<i>Доходи і витрати від операційної діяльності</i>	<i>Доходи і витрати від інвестиційної діяльності</i>	<i>Доходи і витрати від фінансової діяльності</i>
<ul style="list-style-type: none"> • процентні доходи і витрати; • комісійні доходи і витрати; • прибутки (збитки) від торговельних операцій; • дохід у вигляді дивідендів; • витрати на формування спеціальних резервів банку; • доходи від повернення раніше списаних активів; • інші операційні доходи і витрати; • адміністративні витрати; • податок на прибуток. 	<ul style="list-style-type: none"> • доходи (витрати) за операціями із збільшення (зменшення) інвестицій в асоційовані компанії; • доходи (витрати) за операціями із збільшення (зменшення) інвестицій у дочірні установи; • доходи (витрати) від реалізації (придбання) основних засобів та нематеріальних активів тощо. 	<ul style="list-style-type: none"> • доходи (витрати) за операціями з цінними паперами власного боргу; • доходи (витрати) за субординованим боргом; • дивіденди, що сплачені протягом звітного періоду; • доходи, які виникають у результаті випуску інструментів власного капіталу тощо.
<p>Операційна діяльність це основна діяльність, завдяки якій банк заробляє та нагромаджує грошові кошти, витрачає їх на поточні потреби, а також інші види діяльності, що не входять до складу інвестиційної чи фінансової діяльності.</p>	<p>Інвестиційна діяльність це придбання і продаж довгострокових активів та інших інвестицій, які не є еквівалентами грошових коштів (операції з цінними паперами зі строком перебування у портфелі банку більше одного року; вкладення в асоційовані та дочірні компанії).</p>	<p>Фінансова діяльність це сукупність операцій, які ведуть до зміни власного та субординованого (запозиченого) капіталу банку і спрямовані на підтримання адекватності та достатності капіталу банку.</p>

Процентні доходи і витрати – це такі, що отримані або сплачені банком за використання грошових коштів, сум, що заборговані (залучені банком). Суми процентних доходів (витрат) обчислюються пропорційно часу із застосуванням ефективною ставки відсотка. До них належать:

- доходи (витрати) за операціями з коштами, розміщеними в інших банках (залученими від інших банків);
- доходи (витрати) за кредитами та депозитами, наданими (отриманими) юридичним та фізичним особам, та за іншими фінансовими інструментами, у тому числі за цінними паперами;
- доходи у вигляді амортизації дисконту (премії).

Комісійні доходи і витрати – доходи і витрати за наданими (отриманими) послугами, сума яких обчислюється пропорційно сумі активу або зобов'язання чи є фіксованою. Поділяються на:

- комісії, що є невід'ємною частиною доходу (витрат) фінансового інструменту і визнаються в складі його первісної вартості (наприклад, комісії за оцінку фінансового стану позичальника, комісії за оцінку гарантій, застав, комісії, що отримані (сплачені) банком за зобов'язання з кредитування (резервування кредитної лінії));
- комісії, що отримуються (сплачуються) під час надання послуг (наприклад, комісії за розрахунково-касове обслуговування клієнтів, комісії за обслуговування кредитної заборгованості, комісії за управління інвестицією);
- комісії, що отримуються (сплачуються) після виконання певних дій (комісії за розподіл акцій (часток) клієнтів, розміщення цінних паперів за операціями з андеррайтингу, за операціями на валютному ринку та ринку банківських металів для клієнтів, за довірче обслуговування клієнтів).

Прибутки (збитки) від торговельних операцій – результат від операцій з купівлі-продажу різних фінансових інструментів (наприклад, валюти, цінних паперів).

Дохід у вигляді дивідендів – дохід, який виникає в результаті використання банком цінних паперів з нефіксованим прибутком.

Витрати на формування спеціальних резервів банку – витрати на покриття можливих збитків від зменшення корисності активів банку та списання безнадійних активів.

Доходи від повернення раніше списаних активів – кошти що надійшли для погашення заборгованості, яка була визнана банком безнадійною щодо отримання.

Інші операційні доходи і витрати – доходи і витрати від операцій, що не пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю, а також ті, що не включені у вищезазначені групи операційних доходів і витрат (наприклад, доходи (витрати) від оперативного лізингу (оренди), витрати за послуги аудиту, витрати на інкасацію, неустойки (штрафи, пені), що отримані (сплачені) за банківськими операціями).

Загальні адміністративні витрати – операційні витрати, пов'язані із забезпеченням діяльності банків (наприклад, витрати на утримання персоналу, амортизація необоротних активів, витрати на утримання та експлуатацію основних засобів і нематеріальних активів, комунальні послуги, гонорари за професійні послуги, сплата податків та інших обов'язкових платежів, крім податку на прибуток).

Податок на прибуток – операційні витрати банку, пов'язані із сплатою податку відповідно до чинного законодавства України та з урахуванням вимог міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку щодо визнання відстрочених податкових зобов'язань та податкових активів.

Надходження і платежі, що не визнаються доходами і витратами

Не визнаються доходами	Не визнаються витратами
<ul style="list-style-type: none"> • сума завдатку під заставу або в погашення кредиту, якщо це передбачено відповідним договором; • сума надходжень за договором комісії, агентським та аналогічним договором на користь комітента, принципала тощо; • сума авансу в рахунок попередньої оплати послуг, товарів тощо; • надходження, що належать іншим особам; • надходження від первинного розміщення цінних паперів; • сума податку на додану вартість, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають перерахуванню до бюджету й позабюджетних фондів. 	<ul style="list-style-type: none"> • платежі за договорами комісії, агентськими угодами та іншими аналогічними договорами на користь комітента, принципала тощо; • попередня (авансова) оплата товарів, робіт, послуг; • погашення одержаних кредитів, повернення депозитів тощо; • витрати, які відображаються зменшенням власного капіталу відповідно до чинного законодавства України.

10.2. Характеристика рахунків, що застосовуються для обліку доходів і витрат банку

Усі доходи і витрати банку відображаються в бухгалтерському обліку за рахунками 6-го «Доходи» і 7-го «Витрати» класів Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Банки самостійно визначають порядок формування аналітичних рахунків за балансовими рахунками шостого і сьомого класів.

Структура 6-го класу «Доходи» та 7 класу «Витрати» Плану рахунків бухгалтерського обліку банків

<i>Доходи 6 клас</i>		<i>Витрати 7 клас</i>	
<i>Розділи 6-го класу</i>	<i>Назви розділів</i>	<i>Назви розділів</i>	<i>Розділи 7-го класу</i>
60	Процентні доходи	Процентні витрати	70
61	Комісійні доходи	Комісійні витрати	71
62	Результат від торговельних операцій		
63	Інші операційні доходи	Інші операційні витрати	73
64	Інші доходи		
		Загальні адміністративні витрати	74
67	Повернення списаних активів		
		Відрахування в резерви	77
		Податок на прибуток	79

Рахунки доходів є пасивними (крім рахунків результатів від торговельних операцій та рахунків процентних доходів за цінними паперами, які активно-пасивні).

За кредитом рахунків 6-го класу відображаються суми доходів, які належать до звітного періоду.

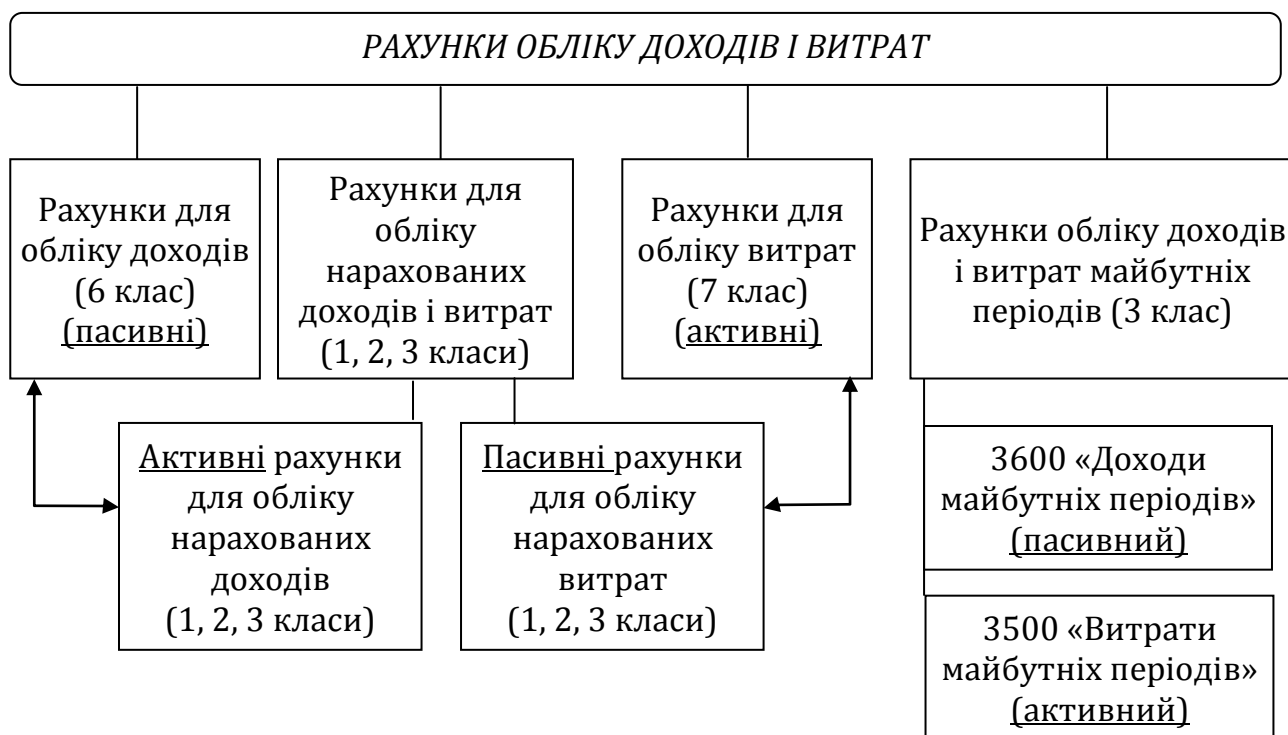
За дебетом рахунків 6-го класу відображаються суми зменшення доходів; суми збитків, що виникають за торговельними операціями; суми, що списуються під час зарахування результатів роботи банку за звітний рік за рахунком 5040 «Прибуток звітного року, що очікує затвердження» або 5041 «Збиток звітного року, що очікує затвердження».

Рахунки витрат є активними (крім рахунків відрахувань до резервів, процентних витрат за строковими коштами клієнтів, процентних витрат за цінними паперами власного боргу та рахунка 7900 «Податок на прибуток», які активно-пасивні).

За дебетом рахунків 7-го класу проводяться суми витрат.

За кредитом рахунків 7-го класу проводяться суми зменшення витрат; списуються суми витрат підчас формування результату роботи банку за звітний рік, який зараховується на рахунки 5040 або 5041.

Система рахунків, що використовуються для обліку доходів і витрат банку

Облік нарахованих доходів і витрат здійснюється за відповідними рахунками 1-го, 2-го та 3-го класів у кореспонденції з рахунками 6-го і 7-го класів. Рахунки з обліку нарахованих доходів і витрат протягом місяця можуть мати характеристику активно-пасивних, але на перше число місяця – лише активні або пасивні відповідно.

У разі непогашених боржником заборгованості за нарахованими доходами у строк, передбачений угодою, наступного робочого дня неоплачена сума обліковується за відповідними рахунками з обліку прострочених нарахованих доходів 1-го, 2-го та 3-го класів.

10.3. Правила відображення в обліку доходів і витрат

ОСНОВНІ ПРАВИЛА ОБЛІКУ ДОХОДІВ І ВИТРАТ БАНКУ

Визнані банком доходи і витрати відображаються в бухгалтерському обліку, згідно з обліковою політикою банку, із застосуванням принципів **нарахування та відповідності доходів і витрат та обачності**. Тому облік нарахованих доходів і витрат, а також амортизація премії (дисконту) здійснюється не рідше одного разу на місяць за кожною операцією (договором) окремо.

Облік доходів і витрат здійснюється **наростаючим підсумком з початку року**, а відповідні **рахунки закриваються** підсумковим проведенням **в останній робочій день року**. Статті доходів і витрат не згортаються, а відображаються в обліку окремо, за винятком статей, пов'язаних із хеджуванням або активами та зобов'язаннями, якщо є юридичне право на таке згортання та якщо це передбачено відповідними П(С)БО.

Нарахування процентів за фінансовими інструментами здійснюється **за номінальною процентною ставкою**, яка передбачена умовами договору (випуску), і відображається за рахунками з обліку нарахованих доходів і витрат за класами 1, 2, 3. Якщо доходи (витрати) отримані (сплачені) на дату балансу, то банк може не відобразити їх за рахунками нарахованих доходів і витрат.

Процентні доходи і витрати визнаються за рахунками 6 і 7 класів із застосуванням **методу ефективної ставки відсотка**. Будь-які різниці, що виникають між сумою визнаних за ефективною ставкою відсотка процентних доходів (витрат) та нарахованих за номінальною процентною ставкою доходів (витрат), відображаються за рахунками з обліку **неамортизованого дисконту (премії) у кореспонденції з рахунками з обліку процентних доходів (витрат)**. Амортизація дисконту (премії) за фінансовими інструментами здійснюється одночасно з нарахуванням процентів.

Для розрахунку ефективної ставки відсотка визначаються потоки грошових коштів з урахуванням усіх умов договору за фінансовим інструментом: включаються всі комісії та інші сплачені або отримані сторонами суми, що є невід'ємною частиною доходу (витрат) фінансового інструменту. Якщо неможливо достовірно оцінити потоки грошових коштів або очікуваний строк дії фінансового інструменту, то використовуються потоки грошових коштів, що передбачені відповідним договором, протягом строку дії договору.

Доходи і витрати (нараховані, отримані, сплачені) в іноземній валюті відображаються за рахунками класів 6 і 7 у національній валюті **за офіційними курсами гривні** до іноземних валют на дату їх визнання. Під час відображення в бухгалтерському обліку цих доходів і витрат банки можуть використовувати технічні рахунки **3800 та 3801**.

Отримані доходи та здійснені витрати, що належать до майбутніх періодів, обліковуються відповідно за рахунками 3600 та 3500. Доходи і витрати майбутніх періодів в іноземній валюті за монетарними активами та зобов'язаннями переоцінюються у валюту звітності під час кожної зміни офіційних курсів гривні до іноземних валют.

Ефективна ставка відсотка \neq Номінальна процентна ставка

Ефективна ставка відсотка

ставка, яка точно дисконтує очікуваний потік майбутніх грошових платежів або надходжень упродовж очікуваного терміну дії фінансового інструменту до чистої балансової вартості (амортизованої собівартості) цього інструменту. Вона забезпечує однаковий рівень дохідності (витратності) шляхом рівномірного розподілу доходів і витрат на всі періоди протягом строку дії фінансового інструменту.

$$\text{ЧБВ} = \text{Ам. св.} = \sum_{i=0}^n \frac{\text{ГП}_i}{(1 + i_{\text{еф}})^{t_i}}$$

де ЧБВ – чиста балансова вартість;

Ам.св. – амортизована собівартість;

ГП_i – потік грошових коштів за період t_i;

i_{еф} - ефективна ставка відсотка;

t_i - тривалість періоду (термін до) виникнення i-го грошового потоку, виражений в днях, місяцях або роках;

i = 0...n;

n – кількість потоків грошових коштів.

Ефективна ставка відсотка використовується для:

- оцінки фінансових інструментів, що обліковуються за амортизованою собівартістю (кредити, депозити, боргові цінні папери);
- визнання процентних доходів чи витрат за фінансовим інструментом;
- визначення справедливої вартості для подібного фінансового інструменту;
- визначення вартості та суми резервів у разі зменшення корисності активів.

Дисконт або премія виникають коли існує різниця між справедливою вартістю фінансового інструмента (вартістю наданих чи отриманих коштів) і його номінальною вартістю (вартістю згідно договору).

Банк не застосовує метод ефективної ставки відсотка за:

- кредитами та вкладками (депозитами) овернайт;
- вкладками (депозитами) на вимогу;
- кредитами овердрафт (відновлювальними кредитними лініями).

Розрахунковий період для нарахування процентних доходів (витрат) визначається договором. Для обрахування процентних доходів і витрат застосовуються такі методи визначення кількості днів:

- метод "факт/факт" - передбачає, що для розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці та році;
- метод "факт/360" - передбачає, що для розрахунку використовується фактична кількість днів у місяці, але умовно в році 360 днів;
- метод "30/360" - передбачає, що для розрахунку використовується умовна кількість днів у році - 360, у місяці - 30.

10.4. Облікові процедури, що супроводжують визнання доходів та витрат

Типові бухгалтерські проведення з обліку витрат банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Нарахування процентних витрат за фінансовими інструментами	Рахунки для обліку процентних витрат (розділ 70)	Рахунки для обліку процентних нарахованих витрат (класи 1, 2, 3)
2	Амортизація дисконту за фінансовими зобов'язаннями	Рахунки для обліку процентних витрат (розділ 70)	Рахунки для обліку неамортизованого дисконту за фінансовими зобов'язаннями (класи 1, 2, 3)
3	Амортизація премії за фінансовими зобов'язаннями	Рахунки для обліку неамортизованої премії за фінансовими зобов'язаннями (класи 1, 2, 3)	Рахунки для обліку процентних витрат (розділ 70)
4	Нарахування комісійних та інших витрат за операціями банку	Рахунки для обліку комісійних та інших витрат (клас 7)	Рахунки для обліку комісійних та інших нарахованих витрат (клас 3)
5	Сплата банком коштів за раніше нарахованими витратами	Рахунки для обліку нарахованих витрат (класи 1, 2, 3)	Рахунки для обліку готівки/ Поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків
6	Визнання витрат за операціями, за якими визнання витрат та сплата коштів відбувається одночасно	Рахунки для обліку процентних, комісійних та інших витрат (клас 7)	Рахунки для обліку готівки/ Поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків
7	Попередня оплата (аванс) витрат банку	3500 «Витрати майбутніх періодів»	Рахунки для обліку готівки/ поточні рахунки клієнтів/ кореспондентські рахунки банків
8	Віднесення щомісяця частини коштів, сплачених авансом, на рахунки витрат	Рахунки для обліку витрат (клас 7)	3500 «Витрати майбутніх періодів»

Типові бухгалтерські проведення з обліку доходів банку

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Нарахування процентних доходів банку	Рахунки для обліку нарахованих доходів (класи 1, 2, 3)	Рахунки для обліку процентних доходів (розділ 60)
2	Отримання нарахованих процентних доходів	Рахунки для обліку готівки/ Поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків	Рахунки для обліку процентних нарахованих доходів (класи 1, 2, 3)
3	Амортизація дисконту за фінансовими активами	Рахунки для обліку не-амортизованого дисконту за активами (класи 1, 2, 3)	Рахунки для обліку процентних доходів (розділ 60)
4	Амортизації премії за фінансовими активами	Рахунки для обліку процентних доходів (розділ 60)	Рахунки для обліку не-амортизованої премії за активами (класи 1, 2, 3)
5	Нарахування комісійних та інших доходів за операціями банку	Рахунки для обліку комісійних та інших нарахованих доходів (клас 3)	Рахунки для обліку комісійних та інших доходів (клас 6)
6	Отримання банком коштів за раніше визнаними нарахованими доходами	Рахунки для обліку готівки/ Поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків	Рахунки для обліку нарахованих доходів за (класи 1, 2, 3)
7	Отримання доходів авансом	Рахунки для обліку готівки/ поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків	3600 «Доходи майбутніх періодів»
8	Віднесення щомісяця частини коштів, отриманих авансом, на рахунки доходів	3600 «Доходи майбутніх періодів»	Рахунки для обліку доходів (клас 6)
9	Надходження коштів за операціями, за якими визнання доходу та отримання коштів відбувається одночасно	Рахунки для обліку готівки/ Поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків	Рахунки для обліку процентних, комісійних та інших доходів (клас 6)
10	Визнання нарахованих доходів простроченими (у разі їх не отримання в обумовлений угодою термін)	Рахунки для обліку прострочених нарахованих доходів (класи 1, 2, 3)	Рахунки для обліку нарахованих доходів (класи 1, 2, 3)
11	Погашення простроченої заборгованості за нарахованими доходами	Рахунки для обліку готівки/ Поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків	Рахунки для обліку прострочених нарахованих доходів (класи 1, 2, 3)

**Бухгалтерські проведення при відображенні витрат
на утримання персоналу**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Нарахування заробітної плати (премії, матеріальної допомоги, інших виплат)	7400 «Основна і додаткова заробітна плата» / 7403 «Матеріальна допомога та інші соціальні виплати» / 7409 «Інші витрати на утримання персоналу» / 3559 «Інша дебіторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку та іншими особами»	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»
2	Виплата заробітної плати (премії, матеріальної допомоги, інших виплат)	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою»	1001 «Банкноти та монети в касі банку» / 2620 « Кошти на вимогу фізичних осіб» / 2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»
3	Нарахування відпускних	7400 «Основна і додаткова заробітна плата» (на суму, що належить до поточного місяця) / 3500 «Витрати майбутніх періодів» / 3559 «Інша дебіторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку та іншими особами»	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою» (на суму, що належить до поточного місяця) / 3654 «Нараховані відпускні до сплати» / 3658 «Забезпечення оплати відпусток» (на суму нарахованого забезпечення майбутніх виплат)
4	Виплата відпускних	3652 «Нарахування працівникам банку за заробітною платою» / 3654 «Нараховані відпускні до сплати»	1001 «Банкноти та монети в касі банку» / 2620 « Кошти на вимогу фізичних осіб» / 2625 «Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток»

**Бухгалтерські проведення з нарахування та сплати
витрат на податки і збори**

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт рахунку	Кт рахунку
1	Нарахування податку на землю	7411 «Податок на землю»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
2	Нарахування збору до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб	7418 «Відрахування до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб»	3623 «Кредиторська заборгованість за зборами до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб»
3	Нарахування інших податків та зборів, крім податку на прибуток	7419 «Сплата інших податків та обов'язкових платежів, крім податку на прибуток»	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток»
4	Сплата податків і зборів (обов'язкових платежів)	3622 «Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток» / 3623 «Кредиторська заборгованість за зборами до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб»	Рахунки для обліку готівки/ Поточні рахунки клієнтів/ Кореспондентські рахунки банків
5	Перерахування банком суми податку на прибуток	3520 «Дебіторська заборгованість за податком на прибуток» / 3620 «Кредиторська заборгованість за податком на прибуток»	1200 «Кореспондентський рахунок банку в НБУ»
6	Визнання витрат з податку на прибуток	7900 «Податок на прибуток»	3620 «Кредиторська заборгованість за податком на прибуток»

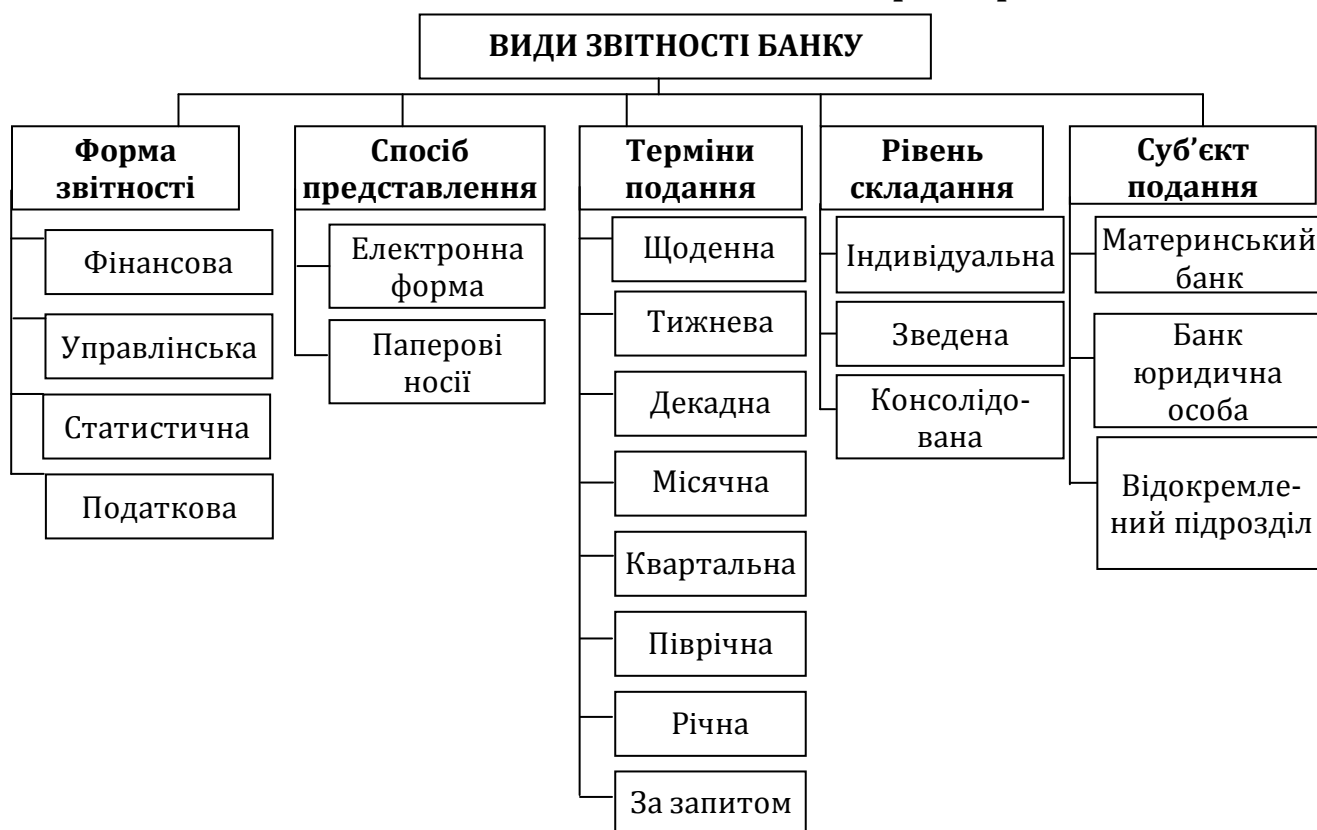
Нормативно-правові акти

1. Інструкція про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових активів та податкових зобов'язань. Затверджено Постановою Правління НБУ від 17.03.2009 № 140.

2. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо розрахунку ефективної ставки відсотка за фінансовими інструментами в банках України. Затверджено Постановою Правління НБУ 01.06.2011 № 171.
3. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255 (зі змінами).

ТЕМА 11. СКЛАДАННЯ ТА ПОДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКУ

11.1. Види банківської звітності та їх характеристика

Фінансова (бухгалтерська) звітність – система взаємопов'язаних узагальнених показників, що відображають фінансовий стан банку та результати його діяльності за звітний період. Фінансова звітність складається на основі даних бухгалтерського обліку. Форми звітності визначає НБУ з врахуванням вимог МСБО та вітчизняного законодавства.

Управлінська звітність – звітність про стан та результати діяльності банку, яка використовується керівництвом для планування, контролю та прийняття відповідних управлінських і економічних рішень. Формується шляхом використання додаткових параметрів рахунків аналітичного обліку. Може містити інформацію про: ризики та результати управління активами і зобов'язаннями; результати діяльності, пов'язані з продажем продуктів і послуг; управління матеріальними та трудовими ресурсами; відхилення фактичних результатів діяльності банку від планових тощо).

Податкова звітність – звітність про результати діяльності банку, сформована відповідно до вимог податкового законодавства за даними податкового обліку. Порядок ведення податкового обліку банки визначають самостійно. Форми звітності: податкові декларації.

Статистична звітність – звітність, що є частиною статистичного спостереження державою за масовими явищами та процесами, що відбуваються в економічній, соціальній та інших сферах життя України та її регіонів. Звітність подається комерційними банками уповноваженим органам (Національному банку України, органам статистики). Для складання форм статистичної звітності використовуються дані бухгалтерських балансів, аналітичних рахунків бухгалтерського обліку з урахуванням значень параметрів аналітичного обліку.

Форми статистичної звітності визначає НБУ та Державний комітет статистики. Напр.:

- форми звітності що подаються в НБУ: Форма № 202 (за запитом) Структура внутрішньої системи фінансового моніторингу; Форма № 1Д (щоденна) Баланс банку; Форма № 310 (місячна) Звіт про суми і процентні ставки за наданими кредитами та залученими депозитами (за класифікаціями контрагентів і рахунків); Форма № 405 (квартальна) Звіт про перекази, що здійснені з використанням систем переказу коштів); Форма № 650 (піврічна) Звіт про операції довірчого управління; Форма № 659 (річна) Звіт про дані фінансової звітності підприємств - боржників банку.

- форми звітності, що подаються в органи статистики: Звіт з праці 1-ПВ (місячна); Звіт з праці 1-ПВ (квартальна); Звіт про кількість працівників, їхній якісний склад та професійне навчання 6-ПВ (річна); Звіт про випуск, розміщення та обіг цінних паперів 2-Б (річна) тощо.

Індивідуальна звітність складається і подається банками, які не мають дочірніх компаній.

Зведена звітність складається і подається банками, які мають філії, представництва на території України і за кордоном.

Консолідована звітність складається і подається материнськими банками за наявності інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

11.2. Вимоги до фінансової звітності банку, порядок її складання

Мета складання

надання користувачам для прийняття рішень інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів банку, материнського банку та учасників консолідованої групи як єдиної економічної одиниці.

ФОРМИ РІЧНОЇ ЗВІТНОСТІ:

- Звіт про фінансовий стан (раніше Баланс)
- Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (раніше Звіт про фінансові результати)
- Звіт про зміни у власному капіталі (раніше Звіт про власний капітал)
- Звіту про рух грошових коштів
- Примітки

Фінансова звітність

ФОРМИ ПРОМІЖНОЇ (КВАРТАЛЬНОЇ) ЗВІТНОСТІ:

- Проміжний скорочений звіт про фінансовий стан
- Проміжний скорочений звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід
- Проміжний скорочений звіт про зміни у власному капіталі
- Проміжний скорочений звіт про рух грошових коштів.
- Пояснювальні примітки

Вимоги до інформації у звітності:

- Зрозумілість
- Суттєвість
- Правдивість
- Зіставність
- Доречність
- Достовірність
- Нейтральність
- Своєчасність

Принципи підготовки фінансової звітності (див. Тему 1):

- Обачність
- Автономність
- Безперервність
- Нарахування та відповідності доходів і витрат
- Превалювання сутності над формою
- Історична (фактична) собівартість
- Єдиний грошовий вимірник
- Повне висвітлення
- Послідовність
- Періодичність

ОСНОВНІ ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКУ

Звітним періодом для складання фінансової звітності є **календарний рік**. Проміжна звітність складається **щокварталу** за наростаючим підсумком з початку звітнього року.

Складанню річного звіту має передувати **обов'язкова інвентаризація** активів, зобов'язань, резервів (в т.ч. на позабалансових рахунках), під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан та оцінка. Для проведення інвентаризаційної роботи згідно з розпорядчим документом керівника банку створюються **інвентаризаційні комісії**.

За результатами інвентаризації банку вживають заходів щодо **врегулювання виявлених розбіжностей** (відображення в обліку інвентаризаційних різниць: недостач, надлишків, пересортування).

При проведенні інвентаризації різниця між облікованими та дійсними активами та зобов'язаннями підлягає обліку, якщо:

- фактична кількість є нижчою ніж облікована і різниця між сумами не може бути підтверджена бухгалтерськими документами чи іншим чином згідно із відповідними законодавчими та нормативно-правовими актами. Така різниця визнається витратами банку та відшкодовується відповідно до положень Цивільного кодексу України;

- фактична кількість є вищою ніж облікована кількість і різниця між цими сумами не може бути підтверджена бухгалтерськими документами або іншим чином згідно з відповідними законодавчими та нормативно-правовими актами. Така різниця вважається доходом.

Банк складає та подає фінансову звітність до Національного банку України у грошовій одиниці України - **у тисячах гривень**.

Банк визначає **самостійно** порядок складання і подання фінансової звітності **відокремленими підрозділами та учасниками консолідованої групи**.

Банк **має право вносити зміни до форм фінансової звітності** та приміток до них відповідно до вимог МСФЗ.

Фінансову звітність **підписують голова правління та головний бухгалтер банку** (або материнського банку для консолідованої звітності) (чи уповноважені ними особи).

Материнський банк включає до **консолідованої фінансової звітності** показники річної фінансової звітності **всіх учасників консолідованої групи**, включаючи організації спеціального призначення.

Материнський банк та **учасники консолідованої групи використовують єдині принципи облікової політики**. За основу облікової політики консолідованої групи береться облікова політика материнської компанії.

Банк складає фінансову звітність на підставі даних бухгалтерського обліку з урахуванням **коригуючих проводок щодо подій, які коригують дані після дати балансу**.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ БАНКУ

Банк *коригує річну фінансову звітність* і відповідну порівняльну інформацію за попередні звітні періоди, якщо вона складається в умовах *гіперінфляції*. Це коригування показників звітності не *супроводжується бухгалтерськими проведеннями*. Банк складає річну фінансову звітність відповідно до вимог МСФЗ на підставі даних бухгалтерського обліку, а після цього шляхом коригування її показників складає скориговану фінансову звітність з урахуванням впливу інфляції.

Фінансова звітність *(річна)* підлягає обов'язковій перевірці та *підтвердженню аудитором*.

Банк зобов'язаний *протягом місяця, наступного за звітним періодом, оприлюднювати проміжну (квартальну) фінансову звітність* в обсязі та у спосіб, що визначені законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Національного банку України.

Банк зобов'язаний *не пізніше 30 квітня, наступного за звітним роком, оприлюднювати річну фінансову звітність* та річну консолідовану фінансову звітність разом з аудиторським висновком в обсязі та у спосіб, що визначені законодавством України, у тому числі нормативно-правовими актами Національного банку України.

11.3. Звіт про фінансовий стан (Баланс) банку

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН (БАЛАНС)

відображає активи, зобов'язання та власний капітал банку станом на кінець звітного періоду.

Активи = зобов'язання + Власний капітал

Статті в цьому Звіті:

- розміщені в порядку зменшення ліквідності.
- *відображені за їх балансовою вартістю* (яка включає суми переоцінки, зменшення корисності, суми неамортизованого дисконту (премії), нарахованих та несплачених процентних доходів (витрат)).

Нараховані неотримані доходи за наданими послугами включаються до статті "Інші фінансові активи", а *нараховані несплачені витрати* - до статті "Інші фінансові зобов'язання".

Залишки за *контрактивними рахунками* в активах і *контрпасивними рахунками* в пасивах включаються до розрахунку з протилежним знаком і зменшують відповідні статті за групами та розділами.

Банк не включає у Звіт про фінансовий стан (Баланс) інформацію за технічними рахунками та внутрішньосистемними розрахунками (рахунки групи 380 і розділу 39 Плану рахунків).

Банк забезпечує *тотожність підсумку активів сумі зобов'язань і власного капіталу* у Звіті про фінансовий стан (Балансі).

Форми річного, проміжного та консолідованого звіту про фінансовий стан загалом подібні між собою.

Форма Звіту про фінансовий стан (Балансу)

НАЙМЕНУВАННЯ СТАТТІ	Примітки	Звітний період	Попередній період
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти			
Кошти обов'язкових резервів банку в НБУ			
Фінансові активи, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток			
Кошти в інших банках			
Кредити та заборгованість клієнтів			
Цінні папери в портфелі банку на продаж			
Цінні папери в портфелі банку до погашення			
Інвестиції в асоційовані/асоційовані та дочірні компанії ¹			
Інвестиційна нерухомість			
Дебіторська заборгованість щодо поточного податку на прибуток			
Відстрочений податковий актив			
Гудвіл			
Основні засоби та нематеріальні активи			
Інші фінансові активи			
Інші активи			
Необоротні активи, утримувані для продажу			
Усього активів			
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків			
Кошти клієнтів			
Фінансові зобов'язання, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток			
Боргові цінні папери, емітовані банком			
Інші залучені кошти			
Зобов'язання щодо поточного податку на прибуток			
Відстрочені податкові зобов'язання			
Резерви за зобов'язаннями			
Інші фінансові зобов'язання			
Інші зобов'язання			
Субординований борг			
Зобов'язання групи вибуття			
Усього зобов'язань			
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал			
Емісійні різниці			
Незареєстрований статутний капітал			
Інший додатковий капітал			
Резервні та інші фонди банку			
Резерви переоцінки			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)			
Неконтрольована частка ²			
Усього власного капіталу			
Усього зобов'язань та власного капіталу			

¹ Інформація про дочірні компанії надається в неконсолідованій (індивідуальній) звітності.

² Інформація про неконтрольовану частку надається у консолідованій фінансовій звітності.

11.4. Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід

Інформація про доходи і витрати, прибутки або збитки від діяльності за відповідний період подається банком у:
єдиному **ЗВІТІ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ ТА ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД**
або у двох окремих звітах: **ЗВІТІ ПРО ПРИБУТКИ І ЗБИТКИ** та **ЗВІТІ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД**.

Основні види доходів і витрат у звітах згруповані за їх характером.

Банк не включає до Звіту інформацію про доходи і витрати за внутрішньосистемними розрахунками (рахунки груп 608, 618, 638, 708, 718, 738 Плану рахунків).

До складу «іншого сукупного доходу» входять статті доходів і витрат, що не визнаються у складі прибутку або збитку: результати переоцінки основних засобів та нематеріальних активів, накопичені курсові різниці від перерахунку фінансової звітності господарської одиниці за межами України, результати переоцінки фінансових активів у портфелі банку на продаж, результати переоцінки хеджування грошових потоків тощо.

Банк розкриває суму податку на прибуток, пов'язану з кожним компонентом іншого сукупного доходу, включаючи коригування внаслідок перекласифікації.

Банк, прості акції або потенційні прості акції якого відкрито продаються та купуються на фондовому ринку, а також банк, що подає фінансову звітність відповідним органам з метою випуску простих акцій на відкритому ринку, має розкривати інформацію про прибуток на акцію.

Банк зазначає в Звіті показники чистого прибутку (збитку) та скоригованого прибутку (збитку) на одну просту акцію від діяльності, що триває, та окремо – від припиненої діяльності для кожного класу простих акцій, що надають різні права на частку в прибутку за звітний період. Якщо чистий та скоригований прибуток (збиток) на акцію однаковий, банк може подавати їх в одній статті звіту.

Банк уключає прості акції до розрахунку середньозваженої кількості акцій в обігу, починаючи з дати їх випуску, який зареєстровано Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Показники прибутку (збитку) на одну акцію зазначаються в гривнях. Збиток на одну просту акцію зазначається в дужках.

Структура Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід

НАЙМЕНУВАННЯ СТАТТІ
Процентні доходи
Процентні витрати
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати) після створення резерву під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках
Комісійні доходи
Комісійні витрати
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
Результат від операцій з хеджування справедливої вартості
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж
Результат від операцій з іноземною валютою
Результат від переоцінки іноземної валюти

Структура Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід

НАЙМЕНУВАННЯ СТАТТІ
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості
Доходи/(витрати), які виникають під час первісного визнання фінансових активів за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова
Витрати/(доходи), які виникають під час первісного визнання фінансових зобов'язань за процентною ставкою, вищою або нижчою, ніж ринкова
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення дебіторської заборгованості та інших фінансових активів
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення
Чисте (збільшення) зменшення резервів за зобов'язаннями
Інші операційні доходи
Адміністративні та інші операційні витрати
Частка в прибутку/(збитку) асоційованих компаній
Прибуток/(збиток) до оподаткування
Витрати на податок на прибуток
Прибуток/(збиток) від діяльності, що триває
Прибуток/(збиток) від припиненої діяльності після оподаткування
Прибуток/(збиток) за рік
ІНШИЙ СУКУПНИЙ ДОХІД:
Переоцінка основних засобів та нематеріальних активів
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями іншого сукупного доходу, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток
Інший сукупний дохід, що не буде рекласифікований у прибуток чи збиток після оподаткування
Переоцінка цінних паперів у портфелі банку на продаж
Результат переоцінки за операціями з хеджування грошових потоків
Накопичені курсові різниці від перерахунку у валюту подання звітності
Частка іншого сукупного прибутку асоційованої компанії
Податок на прибуток, пов'язаний із статтями, іншого сукупного доходу, що буде рекласифікований у прибуток чи збиток
Інший сукупний дохід, що буде рекласифікований в прибуток чи збиток після оподаткування
Інший сукупний дохід після оподаткування
Усього сукупного доходу за рік
Прибуток (збиток), що належить:
власникам банку
неконтрольованій частці
Усього сукупного доходу, що належить:
власникам банку
неконтрольованій частці
Прибуток/(збиток) на акцію від діяльності, що триває:
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію
Прибуток/(збиток) на акцію від припиненої діяльності:
чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію
скоригований чистий прибуток/(збиток) на одну просту акцію

11.5. Звіт про зміни у власному капіталі

ЗВІТ ПРО ЗМІНИ У ВЛАСНОМУ КАПІТАЛІ

відображає зміни та рух капіталу за звітний період.

Для можливості порівняння банки надають у звіті інформацію про *попередній звітний період*.

Звіт містить інформацію про всі зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок *операцій з власниками капіталу, а також впливу статей доходів та витрат, прибутку або збитку*, які визнаються безпосередньо у складі власного капіталу.

У Звіті про зміни у власному капіталі відображається окремо:

- суми, що належать власникам банку (включають:
 - статутний капітал
 - емісійні різниці та інший додатковий капітал
 - незареєстрований статутний капітал
 - резервні та інші фонди
 - резерви переоцінки
 - нерозподілений прибуток);
- *неконтрольована частка*.

У Звіті зміни у власному капіталі банку відображаються у розрізі таких напрямів:

- зміни облікової політики;
- виправлення помилок;
- перехід на нові стандарти;
- чистий прибуток та інший сукупний дохід;
- амортизація резерву переоцінки основних засобів;
- розподіл прибутку до резервних фондів;
- розподіл прибутку до інших фондів;
- незареєстрований статутний капітал;
- емісія нових акцій (внески за номінальною вартістю+емісійний дохід);
- викуплені власні акції;
- продаж раніше викуплених власних акцій;
- анульовані раніше викуплених акцій;
- об'єднання компаній;
- дивіденди.

За вказаними напрямками можуть відбуватися зміни як у обсязі, так і в структурі капіталу банку. Причому іноді зміни у структурі капіталу не впливатимуть на його загальний обсяг. Наприклад, результатом використання прибутку банку для формування резервного фонду буде зменшення статті «Нерозподілений прибуток» та збільшення статті «Резерви та інші фонди банку», а загальна величина капіталу залишиться незмінною.

Окремі показники звіту про власний капітал заповнюються на основі інформації Звіту про фінансовий стан (Балансу), та Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід.

Зразок форми Звіту про зміни у власному капіталі наведений у Додатку 4

Схема побудови Звіту про зміни у власному капіталі

ЗАЛИШОК НА ПОЧАТОК ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ	
±	Коригування: <ul style="list-style-type: none"> • при зміні облікової політики; • при виправленні помилок; • при переході на нові стандарти.
СКОРИГОВАНИЙ ЗАЛИШОК НА ПОЧАТОК ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ	
±	Прибуток / збиток за звітний період
±	Інший сукупний дохід, напр.: <ul style="list-style-type: none"> • переоцінка необоротних активів; • переоцінки цінних паперів в портфелі банку на продаж; • курсові різниці; • переоцінка за операціями хеджування тощо. (див. статті «Іншого сукупного доходу» Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід)
–	Розподіл прибутку
+	Внески учасників (емісія акцій)
±	Вилучення капіталу(викуп, продаж, анулювання акцій)
±	Капітал, отриманий у результаті об'єднання компаній
ЗАЛИШОК НА КІНЕЦЬ ЗВІТНОГО ПЕРІОДУ	

11.6. Звіт про рух грошових коштів

ЗВІТ ПРО РУХ ГРОШОВИХ КОШТІВ

відображає фактичне надходження та використання готівкових та безготівкових коштів у звітному періоді.

Складається на основі аналізу змін у статтях Звіту про фінансовий стан, а також даних Звіту про прибутки і збитки.

Складання Звіту обумовлене тим, що Звіт про прибутки і збитки та інший сукупний дохід (в основі складання якого лежить принцип нарахування) не відображає фактичного надходження та наявності грошових коштів та не дає інформації про грошові потоки та платоспроможність банку.

У Звіті грошові кошти поділяються за видами діяльності банку:

- грошові кошти *від операційної діяльності*
- грошові кошти *від інвестиційної діяльності*
- грошові кошти *від фінансової діяльності*.

Для визначення обсягу руху грошових коштів від здійснення *операційної діяльності* використовується один із двох методів:

- *прямий метод*: при ньому послідовно розкриваються всі основні статті доходів та витрат, різниця яких відображає збільшення або зменшення грошових коштів;
- *непрямий метод*: при ньому суму прибутку (збитку) коригується на результат негрошових операцій, на суми відстрочених та нарахованих надходжень (платежів) минулих або майбутніх періодів за операційною діяльністю, на суми доходів та витрат, пов'язаних із грошовими потоками від інвестиційної і фінансової діяльності.

Для визначення обсяг руху грошових коштів від здійснення *інвестиційної та фінансової діяльності* використовується тільки *прямий метод*.

Структура Звіту про рух грошових коштів

(порівняння за прямим та непрямим методом для грошових коштів
від операційної діяльності)

НАЙМЕНУВАННЯ СТАТТІ	НАЙМЕНУВАННЯ СТАТТІ
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (за прямим методом)	ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (за непрямим методом)
Процентні доходи, що отримані	Прибуток/(збиток) до оподаткування
Процентні витрати, що сплачені	Коригування:
Комісійні доходи, що отримані	Знос та амортизація
Комісійні витрати, що сплачені	Чисте збільшення/(зменшення) резервів під знецінення активів
Результат операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	Амортизація дисконту/(премії)
Результат операцій з фінансовими похідними інструментами	Результат операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
Результат операцій з іноземною валютою	Результат операцій з іноземними інструментами
Інші отримані операційні доходи	Результат операцій з іноземною валютою (Нараховані доходи)
Виплати на утримання персоналу	Нараховані витрати
Адміністративні та інші операційні витрати, сплачені	Чистий збиток/(прибуток) від інвестиційної діяльності
Податок на прибуток, сплачений	Чистий збиток/(прибуток) від фінансової діяльності
Грошові кошти, отримані/(сплачені) від операційної діяльності до змін в операційних активах і зобов'язаннях	Інший рух коштів, що не є грошовим
Зміни в операційних активах та зобов'язаннях	Чистий грошовий прибуток/(збиток) від операційної діяльності до змін в операційних активах та зобов'язаннях
Чисте (збільшення)/зменшення обов'язкових резервів у Національному банку України	
Чисте (збільшення)/зменшення торгових цінних паперів	
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів, що обліковуються за справедливою вартістю з визнанням результату переоцінки у фінансових результатах	
Чисте (збільшення)/зменшення коштів в інших банках	
Чисте (збільшення)/зменшення кредитів та заборгованості клієнтів	
Чисте (збільшення)/зменшення інших фінансових активів	
Чисте (збільшення)/зменшення інших активів	
Чисте збільшення/(зменшення) коштів банків	
Чисте збільшення/(зменшення) коштів клієнтів	
Чисте збільшення/(зменшення) боргових цінних паперів, що емітовані банком	
Чисте збільшення/(зменшення) резервів за зобов'язаннями	
Чисте збільшення/(зменшення) інших фінансових зобов'язань	
Чисте збільшення/(зменшення) інших зобов'язань	
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від операційної діяльності	Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від операційної діяльності до сплати податку на прибуток
	Податок на прибуток, що сплачений
	Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від операційної діяльності

Структура Звіту про рух грошових коштів

(за прямим методом для грошових коштів від інвестиційної та фінансової діяльності)

НАЙМЕНУВАННЯ СТАТТІ
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Придбання цінних паперів у портфелі банку на продаж
Надходження від реалізації цінних паперів у портфелі банку на продаж
Придбання цінних паперів у портфелі банку до погашення
Надходження від погашення цінних паперів у портфелі банку до погашення
Придбання дочірніх компаній за вирахуванням отриманих грошових коштів
Надходження від реалізації дочірньої компанії за вирахуванням сплачених коштів
Придбання асоційованих компаній
Надходження від реалізації асоційованих компаній
Придбання інвестиційної нерухомості
Надходження від реалізації інвестиційної нерухомості
Придбання основних засобів
Надходження від реалізації основних засобів
Придбання нематеріальних активів
Надходження від вибуття нематеріальних активів
Дивіденди, що отримані
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від інвестиційної діяльності
ГРОШОВІ КОШТИ ВІД ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Емісія простих акцій
Емісія привілейованих акцій
Інші внески акціонерів, крім емісії акцій
Викуп власних акцій
Продаж власних акцій
Отримання субординованого боргу
Погашення субординованого боргу
Отримання інших залучених коштів
Повернення інших залучених коштів
Додаткові внески в дочірню компанію
Надходження від продажу частки участі без втрати контролю
Дивіденди, що виплачені
Інші виплати акціонерам, крім дивідендів
Чисті грошові кошти, що отримані/(використані) від фінансової діяльності
Вплив змін офіційного курсу НБУ на грошові кошти та їх еквіваленти
Чисте збільшення/(зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів
Грошові кошти та їх еквіваленти на початок періоду
Грошові кошти та їх еквіваленти на кінець періоду

Нормативно-правові акти

1. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 30.12.98 № 566 (зі змінами).

2. Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України. Затверджено постановою Правління НБУ від 19.03.2003 № 124 (зі змінами).

ДОДАТКИ

Додаток 1

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та бухгалтерського обліку (МСБО)

МСФЗ 1	Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності	МСБО 16	Основні засоби
		МСБО 17	Оренда
МСФЗ 2	Платіж на основі акцій	МСБО 18	Дохід
МСФЗ 3	Об'єднання бізнесу	МСБО 19	Виплати працівникам
МСФЗ 4	Страхові контракти	МСБО 20	Облік державних грантів і розкриття інформації про державну допомогу
МСФЗ 5	Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність	МСБО 21	Вплив змін валютних курсів
МСФЗ 6	Розвідка та оцінка запасів корисних копалин	МСБО 23	Витрати на позики
МСФЗ 7	Фінансові інструменти: розкриття інформації	МСБО 24	Розкриття інформації про зв'язані сторони
МСФЗ 8	Операційні сегменти	МСБО 26	Облік та звітність щодо програм пенсійного забезпечення
МСФЗ 9	Фінансові інструменти	МСБО 27	Консолідована та окрема фінансова звітність
МСФЗ 10	Консолідована фінансова звітність	МСБО 28	Інвестиції в асоційовані підприємства
МСФЗ 11	Спільна діяльність	МСБО 29	Фінансова звітність в умовах гіперінфляції
МСФЗ 12	Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання	МСБО 31	Частки у спільних підприємствах
МСФЗ 13	Оцінка справедливої вартості	МСБО 32	Фінансові інструменти: подання
МСФЗ для МСП	Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих та середніх підприємств	МСБО 33	Прибуток на акцію
МСБО 1	Подання фінансової звітності	МСБО 34	Проміжна фінансова звітність
МСБО 2	Запаси	МСБО 36	Зменшення корисності активів
МСБО 7	Звіт про рух грошових коштів	МСБО 37	Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи
МСБО 8	Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки	МСБО 38	Нематеріальні активи
МСБО 10	Події після звітного періоду	МСБО 39	Фінансові інструменти: визнання та оцінка
МСБО 11	Будівельні контракти	МСБО 40	Інвестиційна нерухомість
МСБО 12	Податки на прибуток	МСБО 41	Сільське господарство

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

Назва	Дата, номер наказу	Зміст стандарту
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	07.02.2013, № 73	Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
НП(С)БО 2 «Консолідована фінансова звітність»	27.06.2013, № 628	Порядок складання консолідованої фінансової звітності та загальні вимоги до розкриття інформації щодо складання консолідованої фінансової звітності.
П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»	28.05.1999, № 137	Порядок виправлення помилок, внесення та розкриття інших змін у фінансовій звітності.
П(С)БО 7 «Основні засоби»	27.04.2000, № 92	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про основні засоби, інші необоротні матеріальні активи та незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
П(С)БО 8 «Нематеріальні активи»	18.10.1999, № 242	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи і незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.
П(С)БО 9 «Запаси»	20.10.1999, № 246	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про запаси і розкриття її у фінансовій звітності.
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	08.10.1999, № 237	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 11 «Зобов'язання»	31.01.2000, № 20	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції»	26.04.2000, № 91	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інвестиції, операції із спільної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

Назва	Дата, номер наказу	Зміст стандарту
П(С)БО 13 «Фінансові інструменти»	30.11.2001, № 559	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інструменти та її розкриття у звітності.
П(С)БО 14 «Оренда»	28.07.2000, № 181	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у звітності.
П(С)БО 15 «Дохід»	29.11.1999, № 290	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у звітності.
П(С)БО 16 «Витрати»	31.12.1999, № 318	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.
П(С)БО 17 «Податок на прибуток»	28.12.2000, № 353	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 18 «Будівельні контракти»	28.04.2001, № 205	Методологічні засади формування підрядниками у бухгалтерському обліку інформації про доходи та витрати, пов'язані з виконанням будівельних контрактів, та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств»	07.07.1999, № 163	Порядок відображення в обліку і звітності придбання інших підприємств та/або об'єднання видів їх діяльності, гудвілу, який виник при придбанні, а також розкриття інформації про об'єднання підприємств та/або видів їх діяльності.
П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»	10.08.2000, № 193	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України.
П(С)БО 22 «Вплив інфляції»	28.02.2002, № 147	Порядок коригування фінансової звітності, яка оприлюднюється, на вплив інфляції та загальні вимоги до розкриття інформації про неї у примітках до фінансової звітності.
П(С)БО 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін»	18.06.2001, № 303	Методологічні засади формування інформації про операції пов'язаних сторін та її розкриття у фінансовій звітності.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

Назва	Дата, номер наказу	Зміст стандарту
П(С)БО 24 «Прибуток на акцію»	16.07.2001, № 344	Методологічні засади формування інформації про чистий прибуток на одну просту акцію та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»	25.02.2000, № 39	Установлює зміст і форму Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу і Звіту про фінансові результати та порядок заповнення його статей, а також зміст і форму Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва в складі Балансу і Звіту про фінансові результати та порядок заповнення його статей.
П(С)БО 26 «Виплати працівникам»	28.10.2003, № 601	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про виплати (у грошовій і не грошовій формах) за роботи, виконані працівниками, та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»	07.11.2003, № 617	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про необоротні активи, утримувані для продажу, та групу активів, що належить до вибуття в результаті операції продажу, а також припинену діяльність та розкриття такої інформації у фінансовій звітності.
П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»	24.12.2004, № 817	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зменшення корисності активів та її розкриття у звітності.
П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами»	19.05.2005, № 412	Методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 30 «Біологічні активи»	18.11.2005, № 790	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку

Назва	Дата, номер наказу	Зміст стандарту
П(С)БО 31 «Фінансові витрати»	28.04.2006, № 415	Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про фінансові витрати та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»	02.07.2007, № 779	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про інвестиційну нерухомість та її розкриття у звітності.
П(С)БО 33 «Витрати на розвідку запасів корисних копалин»	26.08.2008, № 1090	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати на розвідку та визначення обсягів і якості запасів корисних копалин та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 34 «Платіж на основі акцій»	30.12.2008, № 1577	Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції, платіж за якими здійснюється на основі акцій з використанням інструментів власного капіталу та/або коштів (інших активів), а також її розкриття у фінансовій звітності.
Примітки до річної фінансової звітності	29.11.2000, № 302	Встановлює форму приміток до річної фінансової звітності

План рахунків бухгалтерського обліку банків України

Клас 1. Казначейські та міжбанківські операції		
10	Готівкові кошти	
100	Банкноти та монети	
1001	<i>A¹</i>	<i>Банкноти та монети в касі банку</i>
1002	<i>A</i>	<i>Банкноти та монети в касі відділень банку</i>
1003	<i>A</i>	<i>Банкноти та монети в обмінних пунктах</i>
1004	<i>A</i>	<i>Банкноти та монети в банкоматах</i>
1005	<i>A</i>	<i>Банкноти та монети, інкасовані до перерахування</i>
1007	<i>A</i>	<i>Банкноти та монети в дорозі</i>
101	Дорожні чеки	
1011	<i>A</i>	<i>Дорожні чеки в касі банку</i>
1012	<i>A</i>	<i>Дорожні чеки в касі відділень банку</i>
1013	<i>A</i>	<i>Дорожні чеки в обмінних пунктах</i>
1017	<i>A</i>	<i>Дорожні чеки в дорозі</i>
109	Резерви під готівкові кошти, наявність яких є непідтвердженою	
1090	<i>КА</i>	<i>Резерви за готівковими коштами, наявність яких є непідтвердженою</i>
11	Банківські метали	
110	Банківські метали	
1101	<i>A</i>	<i>Банківські метали в банку</i>
1102	<i>A</i>	<i>Банківські метали у відділенні банку</i>
1107	<i>A</i>	<i>Банківські метали в дорозі</i>
119	Резерви під банківські метали, наявність яких є непідтвердженою	
1190	<i>КА</i>	<i>Резерви за банківськими металами, наявність яких є непідтвердженою</i>
12	Кошти в Національному банку України	
120	Кошти на вимогу в Національному банку України	
1200	<i>A</i>	<i>Кореспондентський рахунок банку в Національному банку України</i>
1203	<i>A</i>	<i>Кошти обов'язкових резервів банку в Національному банку України</i>
1207	<i>A</i>	<i>Накопичувальний рахунок банку в Національному банку України</i>
1208	<i>A</i>	<i>Нараховані доходи за коштами на вимогу в Національному банку України</i>
121	Строкові вклади (депозити) у Національному банку України	
1211	<i>A</i>	<i>Кошти, що надані Національному банку України за операціями repo</i>

¹ За номером рахунку йде ознака синтетичного рахунку: А - активний, П - пасивний, АП - активно-пасивний, КА - контрактивний, КП - контрпасивний.

1212	А	Короткострокові вклади (депозити) у Національному банку України
1215	А	Неамортизована премія за строковими вкладками (депозитами) у Національному банку України
1216	КА	Неамортизований дисконт за строковими вкладками (депозитами) у Національному банку України
1218	АП	Нараховані доходи за строковими вкладками (депозитами) у Національному банку України
13	Кошти Національного банку України	
130	Кореспондентський рахунок Національного банку України в банку	
1300	П	Кореспондентський рахунок Національного банку України в банку
1308	П	Нараховані витрати за кореспондентським рахунком Національного банку України в банку
131	Короткострокові кредити, що отримані від Національного банку України	
1310	П	Кредити овернайт, що отримані від Національного банку України шляхом рефінансування
1311	П	Кошти, що отримані від Національного банку України за операціями репо
1312	П	Короткострокові кредити, що отримані від Національного банку України шляхом рефінансування
1313	П	Короткострокові стабілізаційні кредити, що отримані від Національного банку України
1315	П	Неамортизована премія за короткостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
1316	КП	Неамортизований дисконт за короткостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
1317	П	Прострочена заборгованість за короткостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
1318	АП	Нараховані витрати за короткостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
132	Довгострокові кредити, що отримані від Національного банку України	
1322	П	Довгострокові кредити, що отримані від Національного банку України
1323	П	Довгострокові стабілізаційні кредити, що отримані від Національного банку України
1324	П	Довгострокові кредити, що отримані від Національного банку України за рахунок коштів міжнародних фінансових організацій
1325	П	Неамортизована премія за довгостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
1326	КП	Неамортизований дисконт за довгостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
1327	П	Прострочена заборгованість за довгостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
1328	АП	Нараховані витрати за довгостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України

133	Строкові вклади (депозити) Національного банку України	
1332	П	Короткострокові вклади (депозити) Національного банку України
1334	П	Довгострокові вклади (депозити) Національного банку України
1335	П	Неамортизована премія за строковими вкладками (депозитами) Національного банку України
1336	КП	Неамортизований дисконт за строковими вкладками (депозитами) Національного банку України
1338	АП	Нараховані витрати за строковими вкладками (депозитами)
14	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, та цінні папери, емітовані Національним банком України	
140	Боргові цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку	
1400	А	Облігації внутрішньої державної позики, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1401	А	Облігації зовнішньої державної позики, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1402	А	Боргові цінні папери органів державної влади та місцевого самоврядування, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1403	А	Боргові цінні папери, випущені банками та небанківськими фінансовими установами, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1404	А	Боргові цінні папери нефінансових підприємств, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1405	АП	Переоцінка боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1406	КА	Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1407	А	Неамортизована премія за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
1408	АП	Нараховані доходи за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку
141	Боргові цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж	
1410	А	Облігації внутрішньої державної позики, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1411	А	Облігації зовнішньої державної позики, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1412	А	Боргові цінні папери органів державної влади та місцевого самоврядування, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж

1413	А	Боргові цінні папери, випущені банками та небанківськими фінансовими установами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1414	А	Боргові цінні папери нефінансових підприємств, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1415	АП	Переоцінка боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1416	КА	Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1417	А	Неамортизована премія за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1418	АП	Нараховані доходи за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1419	АП	Прострочені нараховані доходи за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
142	Боргові цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення	
1420	А	Облігації внутрішньої державної позики, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1421	А	Облігації зовнішньої державної позики, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1422	А	Боргові цінні папери органів державної влади та місцевого самоврядування, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1423	А	Боргові цінні папери, випущені банками та небанківськими фінансовими установами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1424	А	Боргові цінні папери нефінансових підприємств, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1426	КА	Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1427	А	Неамортизована премія за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1428	АП	Нараховані доходи за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1429	АП	Прострочені нараховані доходи за борговими цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення

143	Боргові цінні папери, емітовані Національним банком України, у портфелі банку на продаж	
1430	A	Боргові цінні папери, емітовані Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1435	АП	Переоцінка боргових цінних паперів, емітованих Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1436	КА	Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1437	A	Неамортизована премія за борговими цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1438	АП	Нараховані доходи за борговими цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку на продаж
144	Боргові цінні папери, емітовані Національним банком України, у портфелі банку до погашення	
1440	A	Боргові цінні папери, емітовані Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1446	КА	Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1447	A	Неамортизована премія за борговими цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку до погашення
1448	АП	Нараховані доходи за борговими цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку до погашення
149	Резерви під знецінення боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України	
1490	КА	Резерви під знецінення боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
1491	КА	Резерви під знецінення боргових цінних паперів, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
15	Кошти в інших банках	
150	Кошти на вимогу в інших банках	
1500	АП	Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках
1502	A	Кошти банків у розрахунках
1507	АП	Нараховані витрати за отриманими кредитами овердрафт від інших банків
1508	АП	Нараховані доходи за коштами на вимогу в інших банках
1509	АП	Прострочені нараховані доходи за коштами на вимогу в інших банках
151	Строкові вклади (депозити), що розміщені в інших банках	
1510	A	Депозити овернайт, що розміщені в інших банках
1512	A	Короткострокові вклади (депозити), що розміщені в інших банках

1513	А	Довгострокові вклади (депозити), що розміщені в інших банках
1514	А	Довгострокові вклади (депозити), що розміщені на умовах субординованого боргу
1515	А	Неамортизована премія за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках
1516	КА	Неамортизований дисконт за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках
1517	А	Прострочена заборгованість за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках
1518	АП	Нараховані доходи за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках
1519	АП	Прострочені нараховані доходи за строковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках
152	Кредити, що надані іншим банкам	
1520	А	Фінансовий лізинг (оренда), що наданий іншим банкам
1521	А	Кредити овернайт, що надані іншим банкам
1522	А	Кредити, що надані іншим банкам за операціями репо
1523	А	Короткострокові кредити, що надані іншим банкам
1524	А	Довгострокові кредити, що надані іншим банкам
1525	А	Неамортизована премія за кредитами, що надані іншим банкам
1526	КА	Неамортизований дисконт за кредитами, що надані іншим банкам
1527	А	Прострочена заборгованість за кредитами, що надані іншим банкам
1528	АП	Нараховані доходи за кредитами, що надані іншим банкам
1529	АП	Прострочені нараховані доходи за кредитами, що надані іншим банкам
159	Резерви під заборгованість інших банків	
1590	КА	Резерви під заборгованість інших банків за кредитними операціями
1592	КА	Резерви за коштами, розміщеними на кореспондентських рахунках в інших банках
16	Кошти інших банків	
160	Кошти на вимогу інших банків	
1600	АП	Кореспондентські рахунки інших банків
1602	П	Кошти в розрахунках інших банків
1607	АП	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані іншим банкам
1608	АП	Нараховані витрати за коштами на вимогу інших банків
161	Строкові вклади (депозити) інших банків	
1610	П	Депозити овернайт інших банків
1612	П	Короткострокові вклади (депозити) інших банків
1613	П	Довгострокові вклади (депозити) інших банків
1615	П	Неамортизована премія за строковими вкладками (депозитами) інших банків

1616	КП	Неамортизований дисконт за строковими вкладами (депозитами) інших банків
1617	П	Прострочена заборгованість за строковими вкладами (депозитами) інших банків
1618	АП	Нараховані витрати за строковими вкладами (депозитами) інших банків
162	Кредити, що отримані від інших банків	
1621	П	Кредити овернайт, що отримані від інших банків
1622	П	Кредити, що отримані від інших банків за операціями репо
1623	П	Короткострокові кредити, що отримані від інших банків
1625	П	Неамортизована премія за кредитами, що отримані від інших банків
1624	П	Довгострокові кредити, що отримані від інших банків
1626	КП	Неамортизований дисконт за кредитами, що отримані від інших банків
1627	П	Прострочена заборгованість за кредитами, що отримані від інших банків
1628	АП	Нараховані витрати за кредитами, що отримані від інших банків
18	Дебіторська заборгованість за операціями з банками	
181	Дебіторська заборгованість за операціями з банками	
1811	А	Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою
1812	А	Дебіторська заборгованість за операціями репо, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
1819	А	Інша дебіторська заборгованість за операціями з банками
189	Резерви під дебіторську заборгованість за операціями з банками	
1890	КА	Резерви під дебіторську заборгованість за операціями з банками
19	Кредиторська заборгованість за операціями з банками	
191	Кредиторська заборгованість за операціями з банками	
1911	П	Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою
1912	П	Кредиторська заборгованість за операціями репо, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
1919	П	Інша кредиторська заборгованість за операціями з банками
Клас 2. Операції з клієнтами		
20	Кредити, що надані суб'єктам господарювання	
201	Кредити, що надані за операціями репо суб'єктам господарювання	
2010	А	Кредити, що надані за операціями репо суб'єктам господарювання
2015	А	Неамортизована премія за кредитами, що надані за операціями репо суб'єктам господарювання
2016	КА	Неамортизований дисконт за кредитами, що надані за операціями репо суб'єктам господарювання
2018	АП	Нараховані доходи за кредитами, що надані за операціями репо суб'єктам господарювання

202	Кредити, що надані за врахованими вексялями суб'єктам господарювання	
2020	A	Кредити, що надані за врахованими вексялями суб'єктам господарювання
2025	A	Неамортизована премія за кредитами, що надані за врахованими вексялями суб'єктам господарювання
2026	КА	Неамортизований дисконт за врахованими вексялями суб'єктів господарювання
2027	A	Прострочена заборгованість за кредитами, що надані за врахованими вексялями суб'єктам господарювання
2028	АП	Нараховані доходи за кредитами, що надані за врахованими вексялями суб'єктам господарювання
2029	АП	Прострочені нараховані доходи за кредитами, що надані за врахованими вексялями суб'єктам господарювання
203	Вимоги, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання	
2030	A	Вимоги, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання
2035	A	Неамортизована премія за вимогами, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання
2036	КА	Неамортизований дисконт за вимогами, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання
2037	A	Прострочена заборгованість за вимогами, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання
2038	АП	Нараховані доходи за вимогами, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання
2039	АП	Прострочені нараховані доходи за вимогами, що придбані за операціями факторингу із суб'єктами господарювання
206	Кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання	
2060	A	Кошти банків у розрахунках у суб'єктів господарювання
2062	A	Короткострокові кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
2063	A	Довгострокові кредити в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
2065	A	Неамортизована премія за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
2066	КА	Неамортизований дисконт за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
2067	A	Прострочена заборгованість за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
2068	АП	Нараховані доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
2069	АП	Прострочені нараховані доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
207	Фінансовий лізинг (оренда), що наданий суб'єктам господарювання	
2071	A	Фінансовий лізинг (оренда), що наданий суб'єктам господарювання

2074	А	Довгострокові кредити, що надані суб'єктам господарювання за участю кредитів Національного банку України
2075	А	Неамортизована премія за фінансовим лізингом, що наданий суб'єктам господарювання
2076	КА	Неамортизований дисконт за фінансовим лізингом, що наданий суб'єктам господарювання
2077	А	Прострочена заборгованість за фінансовим лізингом, що наданий суб'єктам господарювання
2078	АП	Нараховані доходи за фінансовим лізингом, що наданий суб'єктам господарювання
2079	АП	Прострочені нараховані доходи за фінансовим лізингом, що наданий суб'єктам господарювання
208	Іпотечні кредити, що надані суб'єктам господарювання	
2082	А	Короткострокові іпотечні кредити, що надані суб'єктам господарювання
2083	А	Довгострокові іпотечні кредити, що надані суб'єктам господарювання
2085	А	Неамортизована премія за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання
2086	КА	Неамортизований дисконт за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання
2087	А	Прострочена заборгованість за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання
2088	АП	Нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання
2089	АП	Прострочені нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання
21	Кредити, що надані органам державної влади	
210	Кредити, що надані органам державної влади	
2102	А	Короткострокові кредити, що надані органам державної влади
2103	А	Довгострокові кредити, що надані органам державної влади
2105	А	Неамортизована премія за кредитами, що надані органам державної влади
2106	КА	Неамортизований дисконт за кредитами, що надані органам державної влади
2107	А	Прострочена заборгованість за кредитами, що надані органам державної влади
2108	АП	Нараховані доходи за кредитами, що надані органам державної влади
2109	АП	Прострочені нараховані доходи за кредитами, що надані органам державної влади
211	Кредити, що надані органам місцевого самоврядування	
2112	А	Короткострокові кредити, що надані органам місцевого самоврядування
2113	А	Довгострокові кредити, що надані органам місцевого самоврядування
2115	А	Неамортизована премія за кредитами, що надані органам місцевого самоврядування

2116	КА	<i>Неамортизований дисконт за кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2117	А	<i>Прострочена заборгованість за кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2118	АП	<i>Нараховані доходи за кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2119	АП	<i>Прострочені нараховані доходи за кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
212	Іпотечні кредити, що надані органам державної влади	
2122	А	<i>Короткострокові іпотечні кредити, що надані органам державної влади</i>
2123	А	<i>Довгострокові іпотечні кредити, що надані органам державної влади</i>
2125	А	<i>Неамортизована премія за іпотечними кредитами, що надані органам державної влади</i>
2126	КА	<i>Неамортизований дисконт за іпотечними кредитами, що надані органам державної влади</i>
2127	А	<i>Прострочена заборгованість за іпотечними кредитами, що надані органам державної влади</i>
2128	АП	<i>Нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані органам державної влади</i>
2129	АП	<i>Прострочені нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані органам державної влади</i>
213	Іпотечні кредити, що надані органам місцевого самоврядування	
2132	А	<i>Короткострокові іпотечні кредити, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2133	А	<i>Довгострокові іпотечні кредити, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2135	А	<i>Неамортизована премія за іпотечними кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2136	КА	<i>Неамортизований дисконт за іпотечними кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2137	А	<i>Прострочена заборгованість за іпотечними кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2138	АП	<i>Нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
2139	АП	<i>Прострочені нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані органам місцевого самоврядування</i>
22	Кредити, що надані фізичним особам	
220	Кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам	
2202	А	<i>Короткострокові кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам</i>
2203	А	<i>Довгострокові кредити на поточні потреби, що надані фізичним особам</i>
2205	А	<i>Неамортизована премія за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам</i>

2206	КА	Неамортизований дисконт за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам
2207	А	Прострочена заборгованість за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам
2208	АП	Нараховані доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам
2209	АП	Прострочені нараховані доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам
221	Фінансовий лізинг (оренда), що наданий фізичним особам	
2211	А	Фінансовий лізинг (оренда), що наданий фізичним особам
2215	А	Неамортизована премія за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам
2216	КА	Неамортизований дисконт за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам
2217	А	Прострочена заборгованість за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам
2218	АП	Нараховані доходи за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам
2219	АП	Прострочені нараховані доходи за фінансовим лізингом, що наданий фізичним особам
222	Кредити, що надані за врахованими вексями фізичним особам	
2220	А	Кредити, що надані за врахованими вексями фізичним особам
2226	КА	Неамортизований дисконт за врахованими вексями фізичних осіб
2227	А	Прострочена заборгованість за кредитами, що надані за врахованими вексями фізичним особам
2228	АП	Нараховані доходи за кредитами, що надані за врахованими вексями фізичним особам
2229	АП	Прострочені нараховані доходи за кредитами, що надані за врахованими вексями фізичним особам
223	Іпотечні кредити, що надані фізичним особам	
2232	А	Короткострокові іпотечні кредити, що надані фізичним особам
2233	А	Довгострокові іпотечні кредити, що надані фізичним особам
2235	А	Неамортизована премія за іпотечними кредитами, що надані фізичним особам
2236	КА	Неамортизований дисконт за іпотечними кредитами, що надані фізичним особам
2237	А	Прострочена заборгованість за іпотечними кредитами, що надані фізичним особам
2238	АП	Нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані фізичним особам
2239	АП	Прострочені нараховані доходи за іпотечними кредитами, що надані фізичним особам
24	Резерви під заборгованість за кредитами, що надані клієнтам	
240	Резерви під заборгованість за кредитами, що надані клієнтам	
2400	КА	Резерви під кредити, що надані клієнтам та оцінюються на індивідуальній основі

2401	КА	Резерви під кредити, що надані клієнтам та оцінюються на портфельній основі
25	Кошти бюджету та позабюджетних фондів України	
251	Кошти Державного бюджету України	
2512	П	Кошти Державного бюджету України цільового характеру
2513	П	Кошти Державного казначейства України
2518	АП	Нараховані витрати за коштами Державного бюджету України
252	Бюджетні кошти клієнтів, які утримуються за рахунок Державного бюджету України	
2520	П	Поточні рахунки клієнтів, які утримуються за рахунок Державного бюджету України
2523	П	Поточні рахунки цільового характеру клієнтів, які утримуються за рахунок Державного бюджету України
2525	П	Вклади (депозити) клієнтів, які утримуються за рахунок Державного бюджету України
2526	П	Кошти в розрахунках клієнтів, які утримуються за рахунок Державного бюджету України
2528	АП	Нараховані витрати за коштами клієнтів банку, які утримуються за рахунок Державного бюджету України
253	Кошти бюджетних установ, що включаються до спеціального фонду Державного бюджету України	
2530	П	Кошти бюджетних установ, що включаються до спеціального фонду Державного бюджету України
2531	П	Кошти, що вилучені уповноваженими органами
2538	АП	Нараховані витрати за коштами бюджетних установ, що включаються до спеціального фонду Державного бюджету України
254	Кошти місцевих бюджетів та бюджетні кошти клієнтів, які утримуються за рахунок місцевих бюджетів	
2541	П	Кошти бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів
2542	П	Кошти районних, міських, селищних та сільських бюджетів
2544	П	Кошти бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів цільового характеру
2545	П	Кошти районних, міських, селищних та сільських бюджетів цільового характеру
2546	П	Вклади (депозити) місцевих бюджетів
2548	АП	Нараховані витрати за коштами місцевих бюджетів
255	Кошти бюджетних установ, що включаються до спеціального фонду бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя	
2550	П	Кошти місцевого фінансового органу для обслуговування місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку
2551	П	Кошти головних розпорядників та розпорядників нижчого рівня для обслуговування місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку

2552	П	Кошти в розрахунках клієнтів, які утримуються за рахунок бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів
2553	П	Кошти бюджетних установ, що включаються до спеціального фонду бюджету Автономної Республіки Крим та обласних бюджетів
2554	П	Кошти в розрахунках клієнтів, які утримуються за рахунок районних, міських, селищних та сільських бюджетів
2555	П	Кошти бюджетних установ, що включаються до спеціальних фондів районних, міських, районних у містах, селищних та сільських бюджетів
2556	П	Кошти, отримані одержувачами бюджетних коштів, які не є бюджетними установами, на виконання бюджетних призначень
2558	АП	Нараховані витрати за коштами бюджетних установ, що включаються до спеціального фонду бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя
256	Кошти позабюджетних фондів	
2560	П	Державні позабюджетні фонди
2561	П	Галузеві позабюджетні фонди
2562	П	Регіональні позабюджетні фонди
2565	П	Цільові кошти позабюджетних фондів
2568	АП	Нараховані витрати за коштами позабюджетних фондів
257	Кошти державного та місцевого бюджетів для виплат	
2570	П	Кошти державного бюджету для виплат
2571	П	Кошти державного та місцевих бюджетів для цільових виплат готівкою
2572	П	Кошти місцевих бюджетів для виплат
26	Кошти клієнтів банку	
260	Кошти на вимогу суб'єктів господарювання	
2600	АП	Кошти на вимогу суб'єктів господарювання
2601	П	Поточні рахунки банку-управителя з довірчого управління
2602	П	Кошти в розрахунках суб'єктів господарювання
2603	П	Розподільчі рахунки суб'єктів господарювання
2604	П	Цільові кошти на вимогу суб'єктів господарювання
2605	АП	Кошти на вимогу суб'єктів господарювання для здійснення операцій з використанням платіжних карток
2606	П	Цільові кошти на фінансування ЄВРО-2012
2607	АП	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані суб'єктам господарювання
2608	АП	Нараховані витрати за коштами на вимогу суб'єктів господарювання
261	Строкові кошти суб'єктів господарювання	
2610	П	Короткострокові вклади (депозити) суб'єктів господарювання
2611	П	Кошти, що отримані від суб'єктів господарювання за операціями репо
2615	П	Довгострокові вклади (депозити) суб'єктів господарювання

2616	КП	Неамортизований дисконт за строковими коштами суб'єктів господарювання
2617	П	Неамортизована премія за строковими коштами суб'єктів господарювання
2618	АП	Нараховані витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання
262	Кошти на вимогу фізичних осіб	
2620	АП	Кошти на вимогу фізичних осіб
2622	П	Кошти в розрахунках фізичних осіб
2625	АП	Кошти на вимогу фізичних осіб для здійснення операцій з використанням платіжних карток
2627	АП	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані фізичним особам
2628	АП	Нараховані витрати за коштами на вимогу фізичних осіб
263	Строкові кошти фізичних осіб	
2630	П	Короткострокові вклади (депозити) фізичних осіб
2635	П	Довгострокові вклади (депозити) фізичних осіб
2636	КП	Неамортизований дисконт за строковими коштами фізичних осіб
2637	П	Неамортизована премія за строковими коштами фізичних осіб
2638	АП	Нараховані витрати за строковими коштами фізичних осіб
264	Кошти виборчих фондів та фонду референдуму	
2640	П	Кошти виборчого фонду кандидата на пост Президента України
2641	П	Кошти виборчого фонду політичної партії, кандидати у депутати від якої зареєстровані в загальнодержавному багатомандатному виборчому окрузі
2642	П	Кошти виборчого фонду місцевої організації партії, кандидати в депутати від якої зареєстровані в багатомандатних виборчих округах
2643	П	Кошти виборчого фонду кандидата в народні депутати України в одномандатному виборчому окрузі, кандидата в депутати в одномандатному виборчому окрузі, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, старости
2644	П	Кошти фонду референдуму ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму
265	Кошти небанківських фінансових установ	
2650	АП	Кошти на вимогу небанківських фінансових установ
2651	П	Короткострокові вклади (депозити) небанківських фінансових установ
2652	П	Довгострокові вклади (депозити) небанківських фінансових установ
2653	П	Неамортизована премія за строковими коштами небанківських фінансових установ
2655	АП	Кошти на вимогу небанківських фінансових установ для здійснення операцій з використанням платіжних карток

2656	КП	Неамортизований дисконт за строковими коштами небанківських фінансових установ
2657	АП	Нараховані доходи за кредитами овердрафт, що надані небанківським фінансовим установам
2658	АП	Нараховані витрати за коштами небанківських фінансових установ
27	Кредити, що отримані від міжнародних та інших організацій	
270	Кредити, що отримані від міжнародних та інших організацій	
2700	П	Короткострокові кредити, що отримані від міжнародних та інших організацій
2701	П	Довгострокові кредити, що отримані від міжнародних та інших організацій
2706	КП	Неамортизований дисконт за кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій
2707	П	Неамортизована премія за кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій
2708	АП	Нараховані витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій
28	Дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку	
280	Дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку	
2800	А	Дебіторська заборгованість за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти, банківських та дорогоцінних металів для клієнтів банку
2801	А	Дебіторська заборгованість за розрахунками за цінними паперами для клієнтів банку
2802	А	Дебіторська заборгованість за операціями репо, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
2805	А	Дебіторська заборгованість за операціями з грошово-речовими лотереями
2806	А	Дебіторська заборгованість за індексацією грошових заощаджень
2809	А	Інша дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку
289	Резерви під дебіторську заборгованість за операціями з клієнтами банку	
2890	КА	Резерви під дебіторську заборгованість за операціями з клієнтами банку
29	Кредиторська заборгованість і транзитні рахунки за операціями з клієнтами банку	
290	Кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку	
2900	П	Кредиторська заборгованість за операціями з купівлі-продажу іноземної валюти, банківських та дорогоцінних металів для клієнтів банку
2901	П	Кредиторська заборгованість за розрахунками за цінними паперами для клієнтів
2902	П	Кредиторська заборгованість за прийняті платежі

2903	П	Кошти клієнтів банку за недіючими рахунками
2904	П	Зобов'язання банку за випущеними електронними грошима
2905	П	Кредиторська заборгованість за операціями з грошово-речовими лотереями
2906	П	Кредиторська заборгованість за індексацією грошових заощаджень
2907	П	Кредиторська заборгованість за операціями з цінними паперами колишнього СРСР
2908	П	Кредиторська заборгованість за іншими операціями колишнього СРСР
2909	П	Інша кредиторська заборгованість за операціями з клієнтами банку
292	Транзитні рахунки за операціями з клієнтами банку	
2920	АП	Транзитний рахунок за операціями, здійсненими через банкомат
2924	АП	Транзитний рахунок за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток
Клас 3. Операції з цінними паперами та інші активи і зобов'язання		
30	Цінні папери та інші фінансові інвестиції, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	
300	Акції та інші фінансові інвестиції, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	
3002	А	Акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, що випущені банками, у торговому портфелі банку
3003	А	Акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, що випущені небанківськими фінансовими установами, у торговому портфелі банку
3005	А	Інші акції та цінні папери з нефіксованим прибутком у торговому портфелі банку
3006	А	Інші фінансові інвестиції, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
3007	АП	Переоцінка акцій та інших фінансових інвестицій, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
3008	АП	Нараховані доходи за акціями та іншими фінансовими інвестиціями, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток
301	Боргові цінні папери в торговому портфелі банку	
3010	А	Боргові цінні папери органів державної влади в торговому портфелі банку
3011	А	Боргові цінні папери органів місцевого самоврядування в торговому портфелі банку
3012	А	Боргові цінні папери, випущені банками, у торговому портфелі банку
3013	А	Боргові цінні папери, випущені небанківськими фінансовими установами, у торговому портфелі банку
3014	А	Боргові цінні папери нефінансових підприємств у торговому портфелі банку

3015	АП	<i>Переоцінка боргових цінних паперів у торговому портфелі банку</i>
3016	КА	<i>Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами в торговому портфелі банку</i>
3017	А	<i>Неамортизована премія за борговими цінними паперами в торговому портфелі банку</i>
3018	АП	<i>Нараховані доходи за борговими цінними паперами в торговому портфелі банку</i>
304	Похідні фінансові активи в торговому портфелі банку	
3040	А	<i>Активи за придбаними опціонними контрактами в торговому портфелі банку</i>
3041	А	<i>Активи за форвардними контрактами в торговому портфелі банку</i>
3042	А	<i>Активи за ф'ючерсними контрактами в торговому портфелі банку</i>
31	Цінні папери та інші фінансові інвестиції в портфелі банку на продаж та похідні фінансові активи, що призначені для обліку хеджування	
310	Акції та інші фінансові інвестиції в портфелі банку на продаж	
3102	А	<i>Акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, що випущені банками, у портфелі банку на продаж</i>
3103	А	<i>Акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, що випущені небанківськими фінансовими установами, у портфелі банку на продаж</i>
3105	А	<i>Інші акції та цінні папери з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж</i>
3106	А	<i>Інші фінансові інвестиції в портфелі банку на продаж</i>
3107	АП	<i>Переоцінка акцій та інших фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж</i>
3108	АП	<i>Нараховані доходи за акціями та іншими фінансовими інвестиціями в портфелі банку на продаж</i>
311	Боргові цінні папери в портфелі банку на продаж	
3110	А	<i>Боргові цінні папери органів державної влади в портфелі банку на продаж</i>
3111	А	<i>Боргові цінні папери органів місцевого самоврядування в портфелі банку на продаж</i>
3112	А	<i>Боргові цінні папери, випущені банками, у портфелі банку на продаж</i>
3113	А	<i>Боргові цінні папери, випущені небанківськими фінансовими установами, у портфелі банку на продаж</i>
3114	А	<i>Боргові цінні папери нефінансових підприємств у портфелі банку на продаж</i>
3115	АП	<i>Переоцінка боргових цінних паперів у портфелі банку на продаж</i>
3116	КА	<i>Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж</i>
3117	А	<i>Неамортизована премія за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж</i>

3118	АП	<i>Нараховані доходи за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж</i>
3119	АП	<i>Прострочені нараховані доходи за борговими цінними паперами в портфелі банку на продаж</i>
312	Інвестиції в асоційовані компанії, що утримуються з метою продажу	
3122	А	<i>Інвестиції в асоційовані банки, що утримуються з метою продажу;</i>
3123	А	<i>Інвестиції в асоційовані небанківські фінансові установи, що утримуються з метою продажу;</i>
3125	А	<i>Інвестиції в інші асоційовані компанії, що утримуються з метою продажу;</i>
3128	А	<i>Нараховані доходи за інвестиціями в асоційовані компанії, що утримуються з метою продажу</i>
313	Інвестиції в дочірні компанії, що утримуються з метою продажу	
3132	А	<i>Інвестиції в дочірні банки, що утримуються з метою продажу;</i>
3133	А	<i>Інвестиції в дочірні небанківські фінансові установи, що утримуються з метою продажу;</i>
3135	А	<i>Інвестиції в інші дочірні компанії, що утримуються з метою продажу;</i>
3138	А	<i>Нараховані доходи за інвестиціями в дочірні компанії, що утримуються з метою продажу</i>
314	Похідні фінансові активи, що призначені для обліку хеджування	
3140	А	<i>Активи за придбаними опціонними контрактами, що призначені для обліку хеджування</i>
3141	А	<i>Активи за форвардними контрактами, що призначені для обліку хеджування</i>
3142	А	<i>Активи за ф'ючерсними контрактами, що призначені для обліку хеджування</i>
319	Резерви під знецінення фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж	
3190	КА	<i>Резерви під знецінення фінансових інвестицій у портфелі банку на продаж</i>
32	Цінні папери в портфелі банку до погашення	
321	Боргові цінні папери в портфелі банку до погашення	
3210	А	<i>Боргові цінні папери органів державної влади в портфелі банку до погашення</i>
3211	А	<i>Боргові цінні папери органів місцевого самоврядування в портфелі банку до погашення</i>
3212	А	<i>Боргові цінні папери, випущені банками, у портфелі банку до погашення</i>
3213	А	<i>Боргові цінні папери, випущені небанківськими фінансовими установами, у портфелі банку до погашення</i>
3214	А	<i>Боргові цінні папери нефінансових підприємств у портфелі банку до погашення</i>
3216	КА	<i>Неамортизований дисконт за борговими цінними паперами в портфелі банку до погашення</i>

3217	А	Неамортизована премія за борговими цінними паперами в портфелі банку до погашення
3218	АП	Нараховані доходи за борговими цінними паперами в портфелі банку до погашення
3219	АП	Прострочені нараховані доходи за борговими цінними паперами в портфелі банку до погашення
329	Резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення	
3290	КА	Резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення
33	Цінні папери власного боргу та похідні фінансові зобов'язання	
330	Короткострокові цінні папери власного боргу, емітовані банком	
3300	П	Короткострокові прості векселі, емітовані банком
3301	П	Акцепти, що надані за короткостроковими переказними вексями
3305	П	Інші короткострокові цінні папери власного боргу, емітовані банком
3306	КП	Неамортизований дисконт за короткостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком
3307	П	Неамортизована премія за короткостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком
3308	АП	Нараховані витрати за короткостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком
331	Довгострокові цінні папери власного боргу, емітовані банком	
3310	П	Довгострокові прості векселі, емітовані банком
3311	П	Акцепти, що надані за довгостроковими переказними вексями
3315	П	Інші довгострокові цінні папери власного боргу, емітовані банком
3316	КП	Неамортизований дисконт за довгостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком
3317	П	Неамортизована премія за довгостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком
3318	АП	Нараховані витрати за довгостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком
332	Короткострокові ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	
3320	П	Короткострокові ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком
3326	КП	Неамортизований дисконт за короткостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими банком
3327	П	Неамортизована премія за короткостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими банком
3328	АП	Нараховані витрати за короткостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими банком
333	Довгострокові ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком	

3330	П	Довгострокові ощадні (депозитні) сертифікати, емітовані банком
3336	КП	Неамортизований дисконт за довгостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими банком
3337	П	Неамортизована премія за довгостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими банком
3338	АП	Нараховані витрати за довгостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами, емітованими банком
334	Ощадні (депозитні) сертифікати на вимогу, емітовані банком	
3340	П	Ощадні (депозитні) сертифікати на вимогу, емітовані банком
3346	КП	Неамортизований дисконт за ощадними (депозитними) сертифікатами на вимогу, емітованими банком
3347	П	Неамортизована премія за ощадними (депозитними) сертифікатами на вимогу, емітованими банком
3348	АП	Нараховані витрати за ощадними (депозитними) сертифікатами на вимогу, емітованими банком
335	Похідні фінансові зобов'язання в торговому портфелі банку	
3350	П	Зобов'язання за проданими опціонними контрактами в торговому портфелі банку
3351	П	Зобов'язання за форвардними контрактами в торговому портфелі банку
3352	П	Зобов'язання за ф'ючерсними контрактами в торговому портфелі банку
336	Похідні фінансові зобов'язання, що призначені для обліку хеджування	
3360	П	Зобов'язання за проданими опціонними контрактами, що призначені для обліку хеджування
3361	П	Зобов'язання за форвардними контрактами, що призначені для обліку хеджування
3362	П	Зобов'язання за ф'ючерсними контрактами, що призначені для обліку хеджування
337	Зобов'язання за привілейованими акціями, емітованими банком	
3370	П	Зобов'язання за привілейованими акціями, емітованими банком
3376	КП	Неамортизований дисконт за зобов'язаннями за привілейованими акціями, емітованими банком
3377	П	Неамортизована премія за зобов'язаннями за привілейованими акціями, емітованими банком
3378	АП	Нараховані витрати за привілейованими акціями, емітованими банком
34	Запаси матеріальних цінностей	
340	Запаси матеріальних цінностей	
3400	А	Запаси матеріальних цінностей на складі
3402	А	Запаси матеріальних цінностей у підзвітних осіб
3403	А	Дорогоцінні метали в банку
3407	А	Дорогоцінні метали в дорозі
3408	А	Необоротні активи, утримувані для продажу

3409	A	<i>Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя</i>
35	Інші активи банку	
350	Витрати майбутніх періодів	
3500	A	<i>Витрати майбутніх періодів</i>
351	Дебіторська заборгованість за господарською діяльністю банку	
3510	A	<i>Дебіторська заборгованість з придбання активів</i>
3519	A	<i>Дебіторська заборгованість за послуги</i>
352	Розрахунки за податками та обов'язковими платежами	
3520	A	<i>Дебіторська заборгованість за податком на прибуток</i>
3521	A	<i>Відстрочений податковий актив</i>
3522	A	<i>Дебіторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток</i>
354	Дебіторська заборгованість за операціями банку з фінансовими інструментами	
3540	A	<i>Дебіторська заборгованість з придбання та продажу іноземної валюти та банківських металів за рахунок банку</i>
3541	A	<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками за цінними паперами для банку</i>
3548	A	<i>Дебіторська заборгованість за операціями з іншими фінансовими інструментами</i>
355	Дебіторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку	
3550	A	<i>Аванси працівникам банку на витрати з відрядження</i>
3551	A	<i>Аванси працівникам банку на господарські витрати</i>
3552	A	<i>Нестачі та інші нарахування на працівників банку</i>
3559	A	<i>Інша дебіторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку та іншими особами</i>
357	Інші нараховані доходи	
3570	A	<i>Нараховані доходи за розрахунково-касове обслуговування</i>
3578	A	<i>Інші нараховані доходи</i>
3579	A	<i>Прострочені інші нараховані доходи</i>
359	Резерви під дебіторську заборгованість за операціями банку	
3590	КА	<i>Резерви під дебіторську заборгованість за операціями банку</i>
3599	КА	<i>Резерви під заборгованість за іншими нарахованими доходами</i>
36	Інші пасиви банку	
360	Доходи майбутніх періодів	
3600	П	<i>Доходи майбутніх періодів</i>
361	Кредиторська заборгованість за господарською діяльністю банку	
3610	П	<i>Кредиторська заборгованість з придбання активів</i>
3615	П	<i>Кредиторська заборгованість за фінансовим лізингом(орендою)</i>
3619	П	<i>Кредиторська заборгованість за послуги</i>
362	Розрахунки за податками та обов'язковими платежами	
3620	П	<i>Кредиторська заборгованість за податком на прибуток</i>

3621	П	Відстрочені податкові зобов'язання
3622	П	Кредиторська заборгованість за податками та обов'язковими платежами, крім податку на прибуток
3623	П	Кредиторська заборгованість за зборами до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб
363	Розрахунки з акціонерами (учасниками)	
3631	П	Кредиторська заборгованість перед акціонерами (учасниками) банку за дивідендами
364	Кредиторська заборгованість за операціями банку з фінансовими інструментами	
3640	П	Кредиторська заборгованість з придбання та продажу іноземної валюти та банківських металів за рахунок банку
3641	П	Кредиторська заборгованість за розрахунками за цінними паперами для банку
3648	П	Кредиторська заборгованість за операціями з іншими фінансовими інструментами
365	Кредиторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку	
3650	П	Заборгованість працівникам банку на відрядження
3651	П	Заборгованість працівникам банку на господарські витрати
3652	П	Нарахування працівникам банку за заробітною платою
3653	П	Утримання з працівників банку на користь третіх осіб
3654	П	Нараховані відпускні до сплати
3658	П	Забезпечення оплати відпусток
3659	П	Інша кредиторська заборгованість за розрахунками з працівниками банку та іншими особами
366	Субординований борг банку	
3660	П	Субординований борг банку
3661	П	Облігації, емітовані банком, на умовах субординованого боргу
3666	КП	Неамортизований дисконт за субординованим боргом
3667	П	Неамортизована премія за субординованим боргом
3668	АП	Нараховані витрати за субординованим боргом
367	Інші нараховані витрати	
3670	П	Нараховані витрати за розрахунково-касове обслуговування
3678	П	Інші нараховані витрати
369	Банківські резерви на покриття ризиків і витрат	
3690	П	Резерви за виданими фінансовими зобов'язаннями
3699	П	Резерви за іншими нефінансовими зобов'язаннями
37	Клірингові рахунки, суми до з'ясування та транзитні рахунки	
370	Клірингові рахунки	
3705	АП	Клірингові рахунки за розрахунками платіжними картками
371	Дебетові суми до з'ясування	
3710	А	Дебетові суми до з'ясування
372	Кредитові суми до з'ясування	

3720	П	<i>Кредитові суми до з'ясування</i>
373	Транзитні рахунки	
3739	АП	<i>Транзитний рахунок за іншими розрахунками</i>
38	Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів	
380	Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів	
3800	АП	<i>Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів</i>
3801	АП	<i>Еквівалент позиції банку щодо іноземної валюти та банківських металів</i>
39	Розрахунки між філіями банку	
390	Розрахунки між філіями банку	
3900	АП	<i>Рахунки філій, що відкриті в банку</i>
3901	АП	<i>Рахунки, що відкриті для філій банку</i>
3902	А	<i>Розрахунки за коштами, що надані філіям банку</i>
3903	П	<i>Розрахунки за коштами, що отримані від філій банку</i>
3904	А	<i>Нараховані доходи за коштами, що надані філіям банку</i>
3905	П	<i>Нараховані витрати за коштами, що отримані від філій банку</i>
3906	А	<i>Дебіторська заборгованість за операціями з готівкою між філіями банку</i>
3907	П	<i>Кредиторська заборгованість за операціями з готівкою між філіями банку</i>
392	Транзитні рахунки за розрахунками між філіями банку	
3928	А	<i>Транзитні рахунки для дебетових сум, що не були підтверджені філіями банків, розташованими в Україні</i>
3929	П	<i>Транзитні рахунки для кредитових сум, що не були підтверджені філіями банків, розташованими в Україні</i>
Клас 4. Фінансові та капітальні інвестиції		
41	Інвестиції в асоційовані компанії	
410	Інвестиції в асоційовані компанії	
4102	А	<i>Інвестиції в асоційовані банки</i>
4103	А	<i>Інвестиції в асоційовані небанківські фінансові установи</i>
4105	А	<i>Інвестиції в інші асоційовані компанії</i>
4108	А	<i>Нараховані доходи за інвестиціями в асоційовані компанії</i>
42	Інвестиції в дочірні компанії	
420	Інвестиції в дочірні компанії	
4202	А	<i>Інвестиції в дочірні банки</i>
4203	А	<i>Інвестиції в дочірні небанківські фінансові установи</i>
4205	А	<i>Інвестиції в інші дочірні компанії</i>
4208	А	<i>Нараховані доходи за інвестиціями в дочірні компанії</i>
43	Нематеріальні активи	
430	Нематеріальні активи	
4300	А	<i>Нематеріальні активи</i>
4309	КА	<i>Накопичена амортизація нематеріальних активів</i>
431	Капітальні інвестиції в нематеріальні активи	

4310	A	<i>Капітальні інвестиції за не введеними в експлуатацію нематеріальними активами</i>
432	Гудвіл, що виник у результаті придбання	
4321	A	<i>Гудвіл</i>
44	Основні засоби	
440	Основні засоби	
4400	A	<i>Основні засоби</i>
4409	КА	<i>Знос основних засобів</i>
441	Інвестиційна нерухомість	
4410	A	<i>Інвестиційна нерухомість</i>
4419	КА	<i>Знос інвестиційної нерухомості</i>
443	Капітальні інвестиції за основними засобами	
4430	A	<i>Капітальні інвестиції за незавершеним будівництвом і за не введеними в експлуатацію основними засобами</i>
4431	A	<i>Обладнання, що потребує монтажу</i>
45	Інші необоротні матеріальні активи	
450	Інші необоротні матеріальні активи	
4500	A	<i>Інші необоротні матеріальні активи</i>
4509	КА	<i>Знос інших необоротних матеріальних активів</i>
453	Капітальні інвестиції за основними засобами, що отримані в оперативний лізинг (оренду)	
4530	A	<i>Капітальні інвестиції за основними засобами, що отримані в оперативний лізинг (оренду)</i>
Клас 5. Капітал банку		
50	Статутний капітал та інші фонди банку	
500	Статутний капітал банку	
5000	П	<i>Статутний капітал банку</i>
5002	КП	<i>Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)</i>
5004	П	<i>Незарєєстрований статутний капітал</i>
501	Емісійні різниці та додаткові внески	
5010	П	<i>Емісійні різниці</i>
5011	АП	<i>Операції з акціонерами</i>
502	Загальні резерви та фонди банку	
5020	П	<i>Загальні резерви</i>
5021	П	<i>Резервні фонди</i>
5022	П	<i>Інші фонди банку</i>
503	Результати минулих років	
5030	П	<i>Нерозподілені прибутки минулих років</i>
5031	A	<i>Непокриті збитки минулих років</i>
504	Результати звітнього року	
5040	П	<i>Прибуток звітнього року</i>
5041	A	<i>Збиток звітнього року</i>

51	Результати переоцінки	
510	Результати переоцінки	
5100	П	Результати переоцінки основних засобів
5101	П	Результати переоцінки нематеріальних активів
5102	АП	Результати переоцінки фінансових інструментів у портфелі банку на продаж
5103	П	Результати переоцінки інвестицій в асоційовані компанії
5104	АП	Результати переоцінки за операціями хеджування
5105	АП	Результати коригування вартості фінансових інструментів під час первісного визнання
52	Приписний капітал філії іноземного банку	
520	Приписний капітал філії іноземного банку	
5200	П	Приписний капітал філії іноземного банку
Клас 6. Доходи		
60	Процентні доходи	
600	Процентні доходи за коштами, що розміщені в Національному банку України	
6000	П	Процентні доходи за коштами на вимогу, що розміщені в Національному банку України
6002	П	Процентні доходи за коштами, що надані Національному банку України за операціями репо
6003	АП	Процентні доходи за короткостроковими вкладками (депозитами), що розміщені в Національному банку України
601	Процентні доходи за коштами, що розміщені в інших банках	
6010	П	Процентні доходи за коштами на вимогу, що розміщені в інших банках
6011	П	Процентні доходи за депозитами овернайт, що розміщені в інших банках
6012	АП	Процентні доходи за короткостроковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках
6013	АП	Процентні доходи за довгостроковими вкладками (депозитами), що розміщені в інших банках
6014	П	Процентні доходи за кредитами овернайт, що надані іншим банкам
6015	П	Процентні доходи за кредитами, що надані іншим банкам за операціями репо
6016	АП	Процентні доходи за кредитами овердрафт та короткостроковими кредитами, що надані іншим банкам
6017	АП	Процентні доходи за довгостроковими кредитами, що надані іншим банкам
6018	П	Процентні доходи за фінансовим лізингом (орендою), що наданий іншим банкам
602	Процентні доходи за кредитами, що надані суб'єктам господарювання	
6020	П	Процентні доходи за кредитами овердрафт, що надані суб'єктам господарювання

6021	П	Процентні доходи за кредитами, що надані за операціями репо суб'єктам господарювання
6022	П	Процентні доходи за кредитами, що надані за врахованими векселями суб'єктам господарювання
6023	П	Процентні доходи за операціями з факторингу із суб'єктами господарювання
6026	АП	Процентні доходи за кредитами в поточну діяльність, що надані суб'єктам господарювання
6028	П	Процентні доходи за фінансовим лізингом (орендою), що наданий суб'єктам господарювання
6029	АП	Процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані суб'єктам господарювання
603	Процентні доходи за кредитами, що надані органам державної влади	
6030	АП	Процентні доходи за кредитами, що надані органам державної влади
6031	АП	Процентні доходи за кредитами, що надані органам місцевого самоврядування
6032	АП	Процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані органам державної влади
6033	АП	Процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані органам місцевого самоврядування
604	Процентні доходи за кредитами, що надані фізичним особам	
6040	П	Процентні доходи за кредитами овердрафт, що надані фізичним особам
6042	АП	Процентні доходи за кредитами на поточні потреби, що надані фізичним особам
6044	П	Процентні доходи за фінансовим лізингом (орендою), що наданий фізичним особам
6045	П	Процентні доходи за кредитами, що надані за врахованими векселями фізичним особам
6046	АП	Процентні доходи за іпотечними кредитами, що надані фізичним особам
605	Процентні доходи за цінними паперами	
6050	АП	Процентні доходи за цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку на продаж
6051	АП	Процентні доходи за цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у портфелі банку до погашення
6052	АП	Процентні доходи за іншими цінними паперами в портфелі банку на продаж
6053	АП	Процентні доходи за іншими цінними паперами в портфелі банку до погашення
6054	АП	Процентні доходи за цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку на продаж
6055	АП	Процентні доходи за цінними паперами, емітованими Національним банком України, у портфелі банку до погашення
6056	АП	Процентні доходи за цінними паперами, що рефінансуються Національним банком України, у торговому портфелі банку

6057	АП	<i>Процентні доходи за цінними паперами в торговому портфелі банку</i>
608	Процентні доходи за операціями з філіями банку	
6080	П	<i>Процентні доходи за операціями з філіями банку</i>
609	Інші процентні доходи	
6099	П	<i>Інші процентні доходи</i>
61	Комісійні доходи	
610	Комісійні доходи за операціями з банками	
6100	П	<i>Комісійні доходи від розрахунково-касового обслуговування банків</i>
6101	П	<i>Комісійні доходи від кредитного обслуговування банків</i>
6103	П	<i>Комісійні доходи за операціями з цінними паперами для банків</i>
6104	П	<i>Комісійні доходи за операціями на валютному ринку та ринку банківських металів для банків</i>
6106	П	<i>Комісійні доходи від довірчого обслуговування банків</i>
6108	П	<i>Комісійні доходи за позабалансовими операціями з банками</i>
6109	П	<i>Інші комісійні доходи за операціями з банками</i>
611	Комісійні доходи за операціями з клієнтами	
6110	П	<i>Комісійні доходи від розрахунково-касового обслуговування клієнтів</i>
6111	П	<i>Комісійні доходи від кредитного обслуговування клієнтів</i>
6113	П	<i>Комісійні доходи за операціями з цінними паперами для клієнтів</i>
6114	П	<i>Комісійні доходи за операціями на валютному ринку та ринку банківських металів для клієнтів</i>
6116	П	<i>Комісійні доходи від довірчого обслуговування клієнтів</i>
6118	П	<i>Комісійні доходи за позабалансовими операціями з клієнтами</i>
6119	П	<i>Інші комісійні доходи за операціями з клієнтами</i>
618	Комісійні доходи за операціями з філіями банку	
6180	П	<i>Комісійні доходи за операціями з філіями банку</i>
62	Результат від торговельних операцій	
620	Результат від торговельних операцій	
6202	АП	<i>Результат від торговельних операцій з цінними паперами за операціями репо з банками</i>
6203	АП	<i>Результат від торговельних операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток</i>
6204	АП	<i>Результат від торгівлі іноземною валютою та банківськими металами</i>
6209	АП	<i>Результат від торговельних операцій з похідними фінансовими інструментами</i>
63	Інші операційні доходи	
630	Дохід у вигляді дивідендів	
6300	П	<i>Дохід у вигляді дивідендів</i>
631	Дохід від інвестицій в асоційовані і дочірні компанії	

6310	П	Дохід від інвестицій в асоційовані компанії
6311	П	Дохід від інвестицій у дочірні компанії
638	Інші операційні доходи за операціями з філіями банку	
6380	П	Інші операційні доходи за операціями з філіями банку
639	Інші операційні доходи	
6390	П	Дохід під час первісного визнання фінансових активів за вартістю, вищою/нижчою, ніж справедлива
6391	АП	Результат переоцінки об'єкта хеджування
6392	АП	Результат переоцінки інструменту хеджування
6393	АП	Результат від продажу цінних паперів та інших фінансових інвестицій з портфеля банку на продаж
6394	П	Доходи від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості
6395	П	Доходи від оперативного лізингу (оренди)
6396	П	Доходи від наданих консультаційних послуг фінансового характеру
6397	П	Штрафи, пені, що отримані банком
6398	П	Дохід під час первісного визнання фінансових зобов'язань за вартістю, вищою/нижчою, ніж справедлива
6399	П	Інші операційні доходи
64	Інші доходи	
649	Інші доходи	
6490	П	Позитивний результат від продажу нематеріальних активів та основних засобів
6499	П	Інші доходи
67	Повернення списаних активів	
671	Повернення списаних активів	
6710	П	Повернення раніше списаної безнадійної дебіторської заборгованості за операціями з банками
6711	П	Повернення раніше списаної безнадійної заборгованості інших банків
6712	П	Повернення раніше списаної безнадійної заборгованості за кредитами, що надані клієнтам
6713	П	Повернення раніше списаної безнадійної заборгованості від знецінення цінних паперів на продаж
6714	П	Повернення раніше списаної безнадійної заборгованості від знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення
6715	П	Повернення раніше списаної безнадійної іншої дебіторської заборгованості та інших активів банку
6717	П	Повернення раніше списаних безнадійних доходів минулих років
Клас 7. Витрати		
70	Процентні витрати	
700	Процентні витрати за коштами, що отримані від Національного банку України	

7000	А	Процентні витрати за коштами на вимогу, що отримані від Національного банку України
7002	А	Процентні витрати за коштами, що отримані від Національного банку України за операціями репо
7003	АП	Процентні витрати за короткостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
7004	АП	Процентні витрати за довгостроковими кредитами, що отримані від Національного банку України
7005	АП	Процентні витрати за короткостроковими вкладками (депозитами), що отримані від Національного банку України
7006	АП	Процентні витрати за довгостроковими вкладками (депозитами), що отримані від Національного банку України
701	Процентні витрати за коштами, що отримані від інших банків	
7010	А	Процентні витрати за коштами на вимогу інших банків
7011	А	Процентні витрати за депозитами овернайт інших банків
7012	АП	Процентні витрати за короткостроковими вкладками (депозитами) інших банків
7013	АП	Процентні витрати за довгостроковими вкладками (депозитами) інших банків
7014	А	Процентні витрати за кредитами овернайт, що отримані від інших банків
7015	А	Процентні витрати за кредитами, що отримані від інших банків за операціями репо
7016	АП	Процентні витрати за кредитами овердрафт та короткостроковими кредитами, що отримані від інших банків
7017	АП	Процентні витрати за довгостроковими кредитами, що отримані від інших банків
702	Процентні витрати за операціями із суб'єктами господарювання	
7020	А	Процентні витрати за коштами на вимогу суб'єктів господарювання
7021	АП	Процентні витрати за строковими коштами суб'єктів господарювання
7028	А	Процентні витрати за фінансовим лізингом (орендою)
703	Процентні витрати за коштами бюджету та позабюджетних фондів України	
7030	А	Процентні витрати за коштами бюджету та позабюджетних фондів України
704	Процентні витрати за операціями з фізичними особами	
7040	А	Процентні витрати за коштами на вимогу фізичних осіб
7041	АП	Процентні витрати за строковими коштами фізичних осіб
705	Процентні витрати за цінними паперами власного боргу	
7050	АП	Процентні витрати за короткостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком, крім ощадних (депозитних) сертифікатів
7051	АП	Процентні витрати за довгостроковими цінними паперами власного боргу, емітованими банком, крім ощадних (депозитних) сертифікатів

7052	АП	Процентні витрати за короткостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами власного боргу, емітованими банком
7053	АП	Процентні витрати за довгостроковими ощадними (депозитними) сертифікатами власного боргу, емітованими банком
7054	АП	Процентні витрати за ощадними (депозитними) сертифікатами на вимогу, емітованими банком
7055	АП	Процентні витрати за зобов'язаннями за привілейованими акціями, емітованими банком
706	Процентні витрати за кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій	
7060	АП	Процентні витрати за короткостроковими кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій
7061	АП	Процентні витрати за довгостроковими кредитами, що отримані від міжнародних та інших організацій
707	Процентні витрати за операціями з небанківськими фінансовими установами	
7070	А	Процентні витрати за коштами на вимогу небанківських фінансових установ
7071	АП	Процентні витрати за строковими коштами небанківських фінансових установ
708	Процентні витрати за операціями з філіями банку	
7080	А	Процентні витрати за операціями з філіями банку
709	Інші процентні витрати	
7096	А	Процентні витрати за субординованим боргом
7099	А	Інші процентні витрати
71	Комісійні витрати	
710	Комісійні витрати	
7100	А	Комісійні витрати на розрахунково-касове обслуговування
7101	А	Комісійні витрати на кредитне обслуговування
7103	А	Комісійні витрати за операціями з цінними паперами
7104	А	Комісійні витрати за операціями на валютному ринку та ринку банківських металів
7106	А	Комісійні витрати на довірче обслуговування
7108	А	Комісійні витрати за позабалансовими операціями
7109	А	Інші комісійні витрати
718	Комісійні витрати за операціями з філіями банку	
7180	А	Комісійні витрати за операціями з філіями банку
73	Інші операційні витрати	
731	Витрати від інвестицій в асоційовані і дочірні компанії	
7310	А	Витрати від інвестицій в асоційовані компанії
7311	А	Витрати від інвестицій у дочірні компанії
738	Інші операційні витрати за операціями з філіями банку	
7380	А	Інші операційні витрати за операціями з філіями банку

739	Інші операційні витрати	
7390	A	<i>Витрати під час первісного визнання фінансових активів за вартістю, вищою/нижчою, ніж справедлива</i>
7391	A	<i>Витрати на інкасацію та перевезення цінностей</i>
7392	A	<i>Витрати на аудит</i>
7394	A	<i>Витрати від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості</i>
7395	A	<i>Витрати на оперативний лізинг (оренду)</i>
7396	A	<i>Витрати за отриманими консультаційними послугами фінансового характеру</i>
7397	A	<i>Штрафи, пені, що сплачені банком</i>
7398	A	<i>Витрати під час первісного визнання фінансових зобов'язань за вартістю, вищою/нижчою, ніж справедлива</i>
7399	A	<i>Інші операційні витрати</i>
74	Загальні адміністративні витрати	
740	Витрати на утримання персоналу	
7400	A	<i>Основна і додаткова заробітна плата</i>
7401	A	<i>Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування</i>
7403	A	<i>Матеріальна допомога та інші соціальні виплати</i>
7404	A	<i>Витрати на підготовку кадрів</i>
7405	A	<i>Витрати на спецодяг та інші засоби захисту працівників</i>
7409	A	<i>Інші витрати на утримання персоналу</i>
741	Сплата податків та інших обов'язкових платежів, крім податку на прибуток	
7410	A	<i>Податок на додану вартість</i>
7411	A	<i>Податок на землю</i>
7418	A	<i>Відрахування до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб</i>
7419	A	<i>Сплата інших податків та обов'язкових платежів, крім податку на прибуток</i>
742	Витрати на утримання основних засобів і нематеріальних активів	
7420	A	<i>Витрати на утримання власних основних засобів і нематеріальних активів</i>
7421	A	<i>Витрати на утримання основних засобів, що отримані у лізинг (оренду)</i>
7423	A	<i>Амортизація</i>
743	Інші експлуатаційні та господарські витрати	
7430	A	<i>Витрати на комунальні послуги</i>
7431	A	<i>Господарські витрати</i>
7432	A	<i>Витрати на охорону</i>
7433	A	<i>Інші експлуатаційні витрати</i>
744	Витрати на телекомунікації	
7440	A	<i>Витрати на СЕП</i>
7441	A	<i>Витрати на інші системи банківського зв'язку</i>

7442	А	Поштово-телефонні витрати
745	Інші адміністративні витрати	
7452	А	Витрати на відрядження
7454	А	Представницькі витрати
7455	А	Витрати на маркетинг і рекламу
7456	А	Спонсорство та доброчинність
7457	А	Інші адміністративні витрати
749	Інші витрати	
7490	А	Негативний результат від вибуття нематеріальних активів та основних засобів
7491	АП	Втрати від уцінки запасів на продаж
7499	А	Інші витрати
77	Відрахування в резерви	
770	Відрахування в резерви	
7700	АП	Відрахування в резерви під дебіторську заборгованість за операціями з банками
7701	АП	Відрахування в резерви під заборгованість інших банків
7702	АП	Відрахування в резерви під заборгованість за наданими кредитами клієнтам
7703	АП	Відрахування в резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку на продаж
7704	АП	Відрахування в резерви під знецінення цінних паперів у портфелі банку до погашення
7705	АП	Відрахування в резерви за дебіторською заборгованістю та іншими активами банку
7706	АП	Відрахування в банківські резерви на покриття ризиків і втрат
772	Відрахування в резерви під заборгованість за нарахованими доходами	
7720	АП	Відрахування в резерви під заборгованість за нарахованими доходами
79	Податок на прибуток	
790	Податок на прибуток	
7900	АП	Податок на прибуток
Клас 8. Управлінський облік		
Клас 9. Позабалансові рахунки		
90	Зобов'язання і вимоги за всіма видами гарантій	
900	Гарантії, поручительства, акредитиви та акцепти, що надані банкам	
9000	А	Гарантії, що надані банкам
9001	А	Підтверджені акредитиви
9002	А	Акцепти, що надані банкам
9003	А	Авалі, що надані банкам
901	Гарантії, що отримані від банків	
9010	П	Прості гарантії, що отримані від банків

9015	П	Контргарантії, що отримані від банків
902	Гарантії, що надані клієнтам	
9020	А	Гарантії, що надані клієнтам
9023	А	Авалі, що надані клієнтам
903	Гарантії, що отримані від клієнтів	
9030	П	Прості гарантії, що отримані від Уряду України
9031	П	Прості гарантії, що отримані від клієнтів, крім Уряду України
9036	П	Контргарантії, що отримані від клієнтів
91	Зобов'язання з кредитування, що надані та отримані	
910	Зобов'язання з кредитування, що надані банкам	
9100	А	Зобов'язання з кредитування, що надані банкам
911	Зобов'язання з кредитування, що отримані від банків	
9110	П	Зобов'язання з кредитування, що отримані від банків
9111	П	Зобов'язання з кредитування, що отримані від міжнародних та інших фінансових організацій
912	Зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам	
9122	А	Непокриті акредитиви
9129	А	Інші зобов'язання з кредитування, що надані клієнтам
92	Зобов'язання і вимоги за операціями з валютою та банківськими металами	
920	Валюта та банківські метали до отримання	
9200	А	Валюта та банківські метали до отримання за умовами спот
9201	А	Валюта та банківські метали до отримання за форвардними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9202	А	Валюта та банківські метали до отримання за форвардними контрактами в торговому портфелі банку
9203	А	Валюта та банківські метали до отримання за опціонними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9204	А	Валюта та банківські метали до отримання за опціонними контрактами в торговому портфелі банку
9206	А	Валюта та банківські метали до отримання за ф'ючерсними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9207	А	Валюта та банківські метали до отримання за ф'ючерсними контрактами в торговому портфелі банку
921	Валюта та банківські метали до відправлення	
9210	П	Валюта та банківські метали до відправлення за умовами спот
9211	П	Валюта та банківські метали до відправлення за форвардними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9212	П	Валюта та банківські метали до відправлення за форвардними контрактами в торговому портфелі банку
9213	П	Валюта та банківські метали до відправлення за опціонними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9214	П	Валюта та банківські метали до відправлення за опціонними контрактами в торговому портфелі банку

9216	П	Валюта та банківські метали до відправлення за ф'ючерсними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9217	П	Валюта та банківські метали до відправлення за ф'ючерсними контрактами в торговому портфелі банку
93	Вимоги та зобов'язання щодо андеррайтингу цінних паперів, спотових і строкових фінансових інструментів, крім інструментів валютного обміну	
930	Цінні папери до отримання за операціями андеррайтингу	
9300	А	Вимоги за андеррайтингом цінних паперів
931	Цінні папери до відправлення за операціями андеррайтингу	
9310	П	Зобов'язання за андеррайтингом цінних паперів
935	Активи до отримання	
9350	А	Активи до отримання та депозити до розміщення за спотовими контрактами
9351	А	Активи до отримання за форвардними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9352	А	Активи до отримання за форвардними контрактами в торговому портфелі банку
9353	А	Активи до отримання за опціонними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9354	А	Активи до отримання за опціонними контрактами в торговому портфелі банку
9356	А	Активи до отримання за ф'ючерсними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9357	А	Активи до отримання за ф'ючерсними контрактами в торговому портфелі банку
936	Активи до відправлення	
9360	П	Активи до відправлення та депозити до залучення за спотовими контрактами
9361	П	Активи до відправлення за форвардними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9362	П	Активи до відправлення за форвардними контрактами в торговому портфелі банку
9363	П	Активи до відправлення за опціонними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9364	П	Активи до відправлення за опціонними контрактами в торговому портфелі банку
9366	П	Активи до відправлення за ф'ючерсними контрактами, що призначені для обліку хеджування
9367	П	Активи до відправлення за ф'ючерсними контрактами в торговому портфелі банку
95	Інші зобов'язання і вимоги	
950	Отримана застава	
9500	А	Отримана застава
9501	А	Заставна за іпотечними кредитами
9503	А	Застава за складськими свідоцтвами

951	Надана застава	
9510	П	Надана застава
952	Іпотека	
9520	А	Земельні ділянки
9521	А	Нерухоме майно житлового призначення
9523	А	Інші об'єкти нерухомого майна
96	Списана заборгованість та кошти до повернення	
960	Не сплачені в строк доходи	
9600	А	Списана за рахунок спеціальних резервів заборгованість за нарахованими доходами за операціями з банками
9601	А	Списана за рахунок спеціальних резервів заборгованість за нарахованими доходами за операціями з клієнтами
961	Списана у збиток заборгованість за активами	
9610	А	Списана у збиток заборгованість за коштами на кореспондентських рахунках
9611	А	Списана у збиток заборгованість за кредитними операціями
9613	А	Списана у збиток заборгованість за операціями з цінними паперами
9615	А	Списана у збиток дебіторська заборгованість
9617	А	Списана у збиток заборгованість банків за іншими активами
9618	А	Списана у збиток заборгованість клієнтів за іншими активами
962	Кошти до повернення	
9620	А	Валютні кошти підприємств, організацій, міністерств, відомств і Кабінету Міністрів України, що обліковуються на рахунках у Зовнішекономбанку Росії
9621	А	Валютні кошти фізичних осіб, що обліковуються на рахунках у Зовнішекономбанку Росії
97	Цінні папери та інші активи клієнтів на зберіганні	
970	Цінні папери та інші активи клієнтів на зберіганні	
9702	А	Цінні папери на зберіганні
9703	А	Інші активи на зберіганні
9704	А	Цінні папери клієнтів згідно з договором доручення (комісії)
971	Документи з приватизації - житлові чеки	
9710	А	Розрахунки з емісії приватизаційних житлових чеків
9711	А	Житлові чеки в установах ВАТ "Ощадбанк"
9712	А	Розрахунки житловими чеками з позабюджетним Державним фондом приватизації
9713	А	Розрахунки житловими чеками з позабюджетним Державним фондом приватизації Автономної Республіки Крим
9714	А	Розрахунки житловими чеками з позабюджетним Державним фондом приватизації адміністративно-територіальних одиниць
9715	А	Розрахунки установ ВАТ "Ощадбанк" за житловими чеками

9717	A	Житлові чеки, що акумульовані на рахунках фінансових посередників
9718	A	Житлові чеки, що акумульовані для розрахунків за придбані об'єкти приватизації
972	Документи з приватизації - майнові сертифікати	
9720	A	Розрахунки з емісії приватизаційних майнових сертифікатів
9721	A	Майнові сертифікати в установах ВАТ "Ощадбанк"
9722	A	Розрахунки майновими сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації
9723	A	Розрахунки майновими сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації Автономної Республіки Крим
9724	A	Розрахунки майновими сертифікатами з позабюджетним фондом приватизації адміністративно-територіальних одиниць
9725	A	Розрахунки установ ВАТ "Ощадбанк" за майновими сертифікатами
9726	A	Бланки приватизаційних майнових сертифікатів
9727	A	Приватизаційні майнові сертифікати, що акумульовані на рахунках фінансових посередників для приватизації майна
9728	A	Майнові сертифікати, що акумульовані для розрахунків за приватизоване житло
973	Документи з приватизації - земельні бони	
9731	A	Земельні бони в установах ВАТ "Ощадбанк"
9733	A	Розрахунки земельними бонами з позабюджетним Державним фондом приватизації Автономної Республіки Крим
9734	A	Розрахунки земельними бонами з позабюджетним Державним фондом приватизації адміністративно-територіальних одиниць
9735	A	Розрахунки установ ВАТ "Ощадбанк" за земельними бонами
9737	A	Земельні бони, що акумульовані на рахунках фінансових посередників
974	Інші розрахунки	
9740	A	Розрахунки житловими чеками з позабюджетним Державним фондом приватизації за придбане майно
9741	A	Розрахунки житловими чеками з позабюджетним Державним фондом приватизації Автономної Республіки Крим за придбане майно
9742	A	Розрахунки житловими чеками з позабюджетним Державним фондом приватизації адміністративно-територіальних одиниць за придбане майно
9743	A	Розрахунки приватизаційними майновими сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації за приватизоване житло
9744	A	Розрахунки приватизаційними майновими сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації Автономної Республіки Крим за приватизоване житло

9745	А	Розрахунки приватизаційними майновими сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації адміністративно-територіальних одиниць за приватизоване житло
9746	А	Транзитний рахунок за розрахунковими документами з приватизації
975	Документи з приватизації - компенсаційні сертифікати	
9751	А	Бланки компенсаційних сертифікатів
9752	А	Компенсаційні сертифікати, що обертаються на ринку
9753	А	Компенсаційні сертифікати, що запропоновані для продажу на біржі
9754	А	Компенсаційні сертифікати, що зберігаються в установах банків
9755	А	Розрахунки компенсаційними сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації
9756	А	Розрахунки компенсаційними сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації Автономної Республіки Крим
9757	А	Розрахунки компенсаційними сертифікатами з позабюджетним Державним фондом приватизації адміністративно-територіальних одиниць
976	Грошова компенсація заощаджень громадян України в установах ВАТ "Ощадбанк"	
9760	А	Грошова компенсація заощаджень громадян України в установах ВАТ "Ощадбанк"
977	Різні цінності і документи з приватизації в дорозі	
9770	А	Різні цінності і розрахункові документи за придбаними об'єктами приватизації, що відправлені
9771	А	Бланки з приватизації в дорозі
978	Активні рахунки довірчого управління	
9780	А	Готівкові кошти за операціями довірчого управління
9781	А	Поточні рахунки банку-управителя з довірчого управління
9782	А	Дебіторська заборгованість за операціями довірчого управління
9783	А	Цінні папери в довірчому управлінні
9784	А	Банківські метали в довірчому управлінні
9786	А	Інші активи в довірчому управлінні
9787	А	Витрати за операціями довірчого управління
9788	А	Нараховані доходи за об'єктами довірчого управління
979	Пасивні рахунки довірчого управління	
9790	П	Фонди банківського управління
9791	П	Рахунки установників
9792	П	Кредиторська заборгованість за операціями довірчого управління
9797	П	Доходи від операцій довірчого управління
98	Облік інших цінностей та документів	
980	Документи за розрахунковими операціями	

9800	A	Розрахункові документи за факторинговими операціями
9802	A	Акредитиви до виконання
9803	A	Розрахункові документи клієнтів, що обліковуються банком відповідно до укладених цивільно-правових договорів
9804	A	Документи до рахунків клієнтів банку (крім фізичних осіб), що не виконані банком у встановлений законодавством України строк
9805	A	Прострочена заборгованість за кредитами, оформлена вексями
9806	A	Документи фізичних осіб / до рахунків фізичних осіб, що не виконані банком у встановлений законодавством України строк
9809	A	Інші документи за розрахунковими операціями клієнтів
981	Інші цінності і документи	
9810	A	Нерозібрані посилки з цінностями
9811	A	Отримані дозволи на випуск цінних паперів
9812	A	Погашені цінності
9819	A	Інші цінності і документи
982	Бланки цінних паперів та бланки суворого обліку	
9820	A	Бланки цінних паперів
9821	A	Бланки суворого обліку
983	Документи і цінності, прийняті та відправлені на інкасо	
9830	A	Документи і цінності, прийняті на інкасо
9831	A	Документи і цінності, відправлені на інкасо
985	Кошти на будівництво, які передані в порядку пайової участі	
9850	A	Кошти на будівництво, які передані в порядку пайової участі
986	Операції з обслуговування кредитів	
9860	A	Кредити, що перебувають на обслуговуванні в банку
9861	A	Процентні доходи за кредитами, що перебувають на обслуговуванні в банку
989	Документи та цінності в підзвіті та в дорозі	
9890	A	Бланки цінних паперів в підзвіті
9891	A	Бланки цінних паперів в дорозі
9892	A	Бланки суворого обліку в підзвіті
9893	A	Бланки суворого обліку в дорозі
9898	A	Інші цінності та документи в підзвіті
9899	A	Інші цінності та документи в дорозі
99	Контррахунки та позабалансова позиція банку	
990	Контррахунки для рахунків розділів 90 - 95	
991	Контррахунки для рахунків розділів 96 - 98	
992	Позабалансова позиція банку за іноземною валютою та банківськими металами	
9920	АП	Позабалансова позиція банку за іноземною валютою та банківськими металами

**Форма Звіту про зміни у власному капіталі
(раніше Звіт про власний капітал)**

Найменування статті	Примітки	Належить власникам банку							Неконтрольова- на частка	Усього власного капіталу
		статутний капітал	емісійні різниці	незарєєстро- ваний статут- ний капітал	резервні та інші фонди	резерви переоцінки	нерозподіле- ний прибуток	усього		
Залишок на кінець періоду, що передує попередньому періоду										
Вплив змін облікової політики, виправлення помилок та вплив переходу на нові та/або переглянуті стандарти										
Скоригований залишок на початок попереднього періоду										
Усього сукупного доходу										
прибуток/(збиток) за рік										
інший сукупний дохід										
Амортизація резерву переоцінки основних засобів або реалізований результат										
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів										
Незарєєстрований статутний капітал										
Операції з акціонерами										
Емісія акцій:										
номінальна вартість										
емісійний дохід										
Власні акції, що викуплені в акціонерів:										
купівля										
продаж										
анулювання										
Об'єднання компаній										
Дивіденди										
Залишок на кінець попереднього періоду										
Усього сукупного доходу										
прибуток/(збиток) за рік										
інший сукупний дохід										
Амортизація резерву переоцінки основних засобів або реалізований результат										
Розподіл прибутку до резервних та інших фондів										
Незарєєстрований статутний капітал										
Операції з акціонерами										
Емісія акцій:										
номінальна вартість										
емісійний дохід										
Власні акції, що викуплені в акціонерів:										
купівля										
продаж										
анулювання										
Об'єднання компаній										
Дивіденди										
Залишок на кінець звітної періоду										

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Господарський кодекс України. Затверджено Законом України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами).
2. Декрет Кабінету Міністрів України «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» від 19.02.1993р. № 15-93 (зі змінами).
3. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами).
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами).
5. Закон України «Про заходи, спрямовані на сприяння капіталізації та реструктуризації банків» від 28.12.2014 № 78-VIII (зі змінами).
6. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III (зі змінами).
7. Закон України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті» від 23.09.1994 р. № 185/94-ВР (зі змінами).
8. Закон України «Про цінні папери і фондовий ринок» від 23.02.2006 р., № 3480-IV (зі змінами).
9. Інструкція з бухгалтерського обліку кредитних, вкладних (депозитних) операцій та формування і використання резервів під кредитні ризики в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 27.12.2007 р. № 481 (зі змінами).
10. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 17.11.2004 р. № 555 (зі змінами).
11. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з готівковими коштами та банківськими металами в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.10.2004 N 495 (зі змінами).
12. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами та фінансовими інвестиціями в банках України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 22.06.2015 № 400.
13. Інструкція з бухгалтерського обліку основних засобів і нематеріальних активів банків України. Затверджено постановою Правління НБУ від 20.12.2005 р. № 480 (зі змінами)
14. Інструкція з організації інкасації коштів та перевезення валютних цінностей у банківських установах в Україні. Затверджено постановою Правління НБУ від 14.02.2007 № 45 (зі змінами).
15. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. Затверджено постановою Правління НБУ від 21.01.2004. № 22 (зі змінами).
16. Інструкція про ведення касових операцій банками в Україні. Затверджено постановою Правління НБУ від 01.06.2011 N 174 (зі змінами).

17. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 17.06.2004р. № 280 (зі змінами).

18. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті. Затверджено постановою Правління НБУ від 16.08.2006 № 320 (зі змінами).

19. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валютах. Затверджено постановою Правління НБУ від 12.11.2003р. № 492 (зі змінами).

20. Інструкція про порядок відображення в бухгалтерському обліку банками України поточних і відстрочених податкових активів та податкових зобов'язань. Затверджено Постановою Правління НБУ від 17.03.2009 № 140.

21. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України. Затверджено постановою Правління НБУ від 12.12.2002 № 502 (зі змінами).

22. Інструкція про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків. Затверджено постановою Правління НБУ від 24.10.2011 № 373 (зі змінами).

23. План рахунків бухгалтерського обліку банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. № 280 (зі змінами).

24. Податковий кодекс України. Затверджено Законом України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами).

25. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань. Затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 (зі змінами).

26. Положення про організацію бухгалтерського обліку та звітності в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 30.12.98 № 566 (зі змінами).

27. Положення про організацію операційної діяльності в банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 16.06.2003 р. № 254 (зі змінами).

28. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами. Затверджено постановою Правління НБУ від 3.12.2003 р. № 516. (зі змінами).

29. Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів. Затверджено Постановою Правління НБУ від 08.09.2011 № 306 (зі змінами).

30. Положення про порядок та умови торгівлі іноземною валютою. Затверджено постановою Правління НБУ від 10.08.2005 р. № 281 (зі змінами).

31. Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними

банківськими операціями. Затверджено Постановою Правління НБУ від 25.01.2012 р №23 (зі змінами).

32. Правила бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Затверджено Постановою Правління НБУ від 18.06.2003 р. № 255 (зі змінами).

33. Правила бухгалтерського обліку операцій з використанням платіжних карток у банках України. Затверджено постановою Правління НБУ від 8.04.2005 № 123 (зі змінами).

34. Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України. Затверджено постановою Правління НБУ від 19.03.2003 № 124 (зі змінами).

35. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо розрахунку ефективної ставки відсотка за фінансовими інструментами в банках України. Затверджено Постановою Правління НБУ 01.06.2011 № 171.

36. Банківські операції: Підручник / За ред. *О. В. Дзюблюка*. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2009. – 696 с.

37. *Волкова І.А.* Бухгалтерський облік у банках : навч. посіб. 2-ге вид./ *І.А. Волкова, О. Ю. Калініна*. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 520 с.

38. *Кіндрацька Л.М.* Фінансовий та управлінський облік у банках : підручник/ *Л.М. Кіндрацька*. — К.: КНЕУ, 2008. — 816 с.

39. *Литвин Н.Б.* Фінансовий облік у банках (у контексті МСФЗ) : підручник / *Н.Б. Литвин*. — К.: «Хай-Тек Прес», 2010. – 608 с.

40. *Лобозинська С.М.* Облік і аудит у банку : навч. посіб. / За ред. проф. *С.К. Реверчука*. – К.: Знання, 2007. – 630 с.

41. Облік і аудит у банках : навч. посіб. / *О.Б. Васюренко, Л.Б. Сердюк, О.М.Сидоренко* та ін.; За ред. *О.Б. Васюренка*. — 2-ге вид., перероб. доп. –К.: Знання, 2008. — 623 с.

42. *Рябініна Л.М.* Банківські операції навч. посібник / *Л.М. Рябініна, Н.Ю. Няньчук, Л.І. Узлічева*– Одеса: ОДЕУ, 2011. – 536 с.

43. *Скоморович І.Г.* Банківські операції навч. посібник / *І.Г. Скоморович*. - Львів : Магнолія-2006 , 2010. - 482 с.

44. *Снігурська Л.П.* Облік у банках (у схемах і таблицях) : навч. посібник /*Л.П. Снігурська* ; за ред. *Л.М. Кіндрацької*. — К. : КНЕУ, 2009. — 519 с.

45. *Табачук Г.П.* Фінансовий облік у банках : навч. посіб. / *Г.П. Табачук, О.М. Сарахман, Т.М. Бречко*. — К.: Центр учбової літератури, 2010. —424 с.

46. *Череп А.В.* Банківські операції: Навч. посібник / *А.В. Череп, О.Ф. Андросова*. - К. : Кондор, 2008. - 410 с.